

Vantiyehn Vëfayik Wade yehëhna hnë inji kayëte

Ale herëk kayëte Itëfëta nte kerëk Lik pañare Yesu ña ye ale herëk Vantiyehn Vëfayik ña. Gante nke ka namu vacërakëlo vële hwëtahnëka Yesu va ayehna Lik herëk inji kayëte.

Mpëd kayëte Vantiyehn kerik yëbëlan wabëhn wafëhw imbëd gë ryaw̄ gë wahnah gë wabëhn wafëhw imbëd gë warar g'imbëd (64 gë 85) ga ndëcëk hnagi Yesu ña, ante ndëcëko wëyas Pol ña. Njëtinëk Lik arëfëlënta Pol yeho wati wëyas walëwu ña bare gena kwëlëkwël nkelahnëniho. Njëtinëk rac kabi, kas fagant kayëte hna, rëkëk ntehnënd «fuhnë» hnë vikerëh vidëwu hna.

Age Itëfëta nte kerëk Lik ña nësahnëd soñe uwám Yesu gëd hnani, Vantiyehn Vëfayik ña nësëd vile rëfidëha va, doku vëfayik soñe ntëdahnëni mbara vële hwëtahnëk va gante-wo-gante fagant bulunda wasëwif gë vële wok vëyena wasëwif. Age wapëtala kayëte Lik ña ntehnëk Ajë Wënu ña kërënakëhni, rëk pëgw wapëgwala Vantiyehn ña Iyir Pacah ña njëdahnik ntapëhnahni.

Wëlin yëb ryampo, 1.8, ile hnëfak: «Bare yëtëryin iñin: Iyir Ipacah ña cëlid hnë wuhnë do nuñadun fanka falëwu fa do wasede mën yedun Yerusalem hna, Yude hna fop do gë Samari hna, do hafo hn'ile tëkwik duniña hna.»

Wëlin wanës wakwëhn nafa hn'inja kayëte: Pol, wasëwif, Ahwëhn, Iyir Ipacah, vëfayik, kulu, Rom, mbara vële hwëtahnëk, Wanës Wakasëk.

Wëlin gante nke kayëte ka:

Wafac warëkwa Yesu Këris nkal li (1.1-11)

Inap gë iyij Iyir Ipacah (1.12-2.13)

Ipëyahn Wanës Wakasëk Yerusalem hna (2.14-8.3)

Ipëyahn Wanës Wakasëk hnë vankol Yude gë Samari hna (8.4-12.25)

Ipëyahn Wanës Wakasëk gante-wo-gante nkal li (13.1-21.16)

Apëlaniha Afayik Pol Yerusalem hna soje cëdëniha (21.17-23.22)

Njoniha Pol Sesare hna (23.23-26.32)

Njoniha Pol Rom hna (27.1-28.31)

Iyir Ipacah nte njëd'ahnëd' Wënu ña

¹ Aÿënta mën Tewofil, kayëte ndënkwëryënk w mën hna nësëbuho fop ile pëgwëko ntind Yesu do karanjëndëhëni vahnë ÿa ² hafo hnë fac le nufiko nji g'ambin ÿa. Ani gë kayahnënd ÿa, umë nkabëkëhni gë fanka Iyir Ipacah ña vële tëhnako had vëfayik va ile rëfëka ntini ÿa. ³ Vëhni, ante mbëhnëko ña, Yesu tufëhnakëhniwo do tufëkëhniwo yabah njëtahnëni paryi nke mbëhnëk. Hnë wafac wafëhw wahnah tufëhnakëhniwo do nësëhnëhni soje Inaw' Wënu ña. ⁴ Fac ryampo, wati nte mbarëniho ña, më ntehnëkëhni: «Ant'aÿaw'ëtawu Yerusalem; napëryin ile ntehnëko Rëm njëdadëhu ÿa, umë ye uyëd' ule fëyamuno wã. ⁵ San gë wënka njaryëd'ëho,

bare wũhnë, ani gë wafac toye, g'Iyir Ipacah iña njaryëderun.»

Kayënda Yesu

⁶ Ante mbarëniho vëfayik va gë Yesu, më tëyëniha: «Ahwëhn, iyi wati bi mbësaduhëhni nawñ iña bulunda Isërayel ya?»

⁷ Më ntëkwakëhni: «Rëm ya fo yëtëk ante ntiyad vëyin ña; wũhnë mawëryaniluhna ayëtu wati ma yamani ile ntiyahnëd ya. ⁸ Bare yëtëryin iyin: Iyir Ipacah iña cëlid hnë wũhnë do nuñadun fanka falëwu fa do wasedë mën yedun Yerusalem hna, Yude hna fop do gë Samari hna, do hafo hn'ile tëkwik duniya hna.»

⁹ Yesu, ga nësëk watac, nufiko g'ambin, do njëkëdënihawo vëhni fop; tac anjar cankëlehna hafo nambëniha.

¹⁰ Nkoniho ntañëniha Yesu g'ambin wati nte ñawëtahëdëho ña, tëketëni vësan vëhi vële sudak viyi viyah haryënkw lëw hni do ntehnënihëhni: ¹¹ «Vësan vëvë Galile, soje ye yëwërun aki ayëkëndu ambin ñi? Asan ale wacëfun Yesu ya, hnufëhnirunëha ñji g'ambin do koyëna mbokajëd.»

Ahnëmpët Yuda

¹² Awa vëfayik va matëlehnëni Kuñ Oliviye hna mbokani Yerusalem. Yëbëlan Kuñ Oliviye ña gë Yerusalem tëkëko kilo uyas gë toye.

¹³ Tëkëndëni tuñ, kayëlehnëni yañ etas hna, hnë cery ante rëkëniho nkehahnëndëni ña. Wëlin wamac vële yeho hnam va: Piyer, gë San, gë Sak, gë Andëre, gë Filip, gë Toma, gë Barëtelemi, gë Matiye, gë Sak aju Alëfe, gë Simo

nte wăcêdeho Ahahnëndak, do gë Yuda aju Sak.
 14 Mawalëniho mbarëlëndëni kwëlëkwël soje
 yëfa gë Mari hnëmu Yesu, gë vësëval vëryampo,
 do gë vëheryu Yesu.

15 Fac ryampo, ante mbarëdëniho ŋa, Piyer
 matëko tase vële hwëtahnëk hna vële rëkëko
 mpëd keme gë wafëhw wahi (120), do ntehnëhni:
 16 «Vëyënta mën, ile fëyahnik Vikerëh hna,
 watac tëfëkawo ntiya. Iyir Ipacah iŋa pëyahnik
 kobëri fo wës David hna soje Yuda nte
 ryënkwarëkëhniwo vële fëlaka Yesu va. 17 Ayi
 asan, aryampo hnë fuhnë yentiko, do doku rac
 fo hwëtehahninëkëfuno.

18 «Kaÿ laŋahniko koryi ile cosiko soje
 iyëdahn Yesu ŋa. Hnam njoko, hafo tënka
 donk iŋi, cahñëlehna wabëy ŋa. 19 Vahnë vële
 lëdëk Yerusalem va fop njëtaniho watac: soje
 umë wăcahnik iŋi kaÿ gë wanës wadëw hni ŋa:
 “Akëlëdama.” Umë fëhnëtanëd: “Ikaÿ Wasat.”»

20 Piyer më mbok ntehnëk: «Wëlin ile herik
 Kayëte Wahnëw hna soje Yuda ŷa:

«“Arabi tere lëwu ŷa tavi, ahnë antë ntëdahn
 kwëlëkwël.”»

Mbok keru fëna:

“Arabi ahaŋary nuf doku lëwu ile njëdakawo
 Wënu ŋa.”»

21 Tëfëka tēhnayina aryampo hnë vële
 lapëhnadëhëfuno gante-wo-gante, ante
 njasëlehëdenëho gë Yesu Ahwëhn a, 22 kobëri
 ante njaryëkawo San Yesu hafo ante
 nufëhninëkëfuna nji g'ambin. Asan a rac

nkentëde koyëna sede gë fuhnë, ibëhn dëwu ña.»

²³ Awa, ga nësëk watac Piyer më tahnënihëhni vësan vëhi: Matiyas, gë Yosef, nte wăcëdeho Barësabas, (wëcako fëna Yusëtis). ²⁴ Awa vële hwëtahnëk va më njëfani aki: «Wëjë, Ahwëhn, njëtëru iña vahnë ña fop; tufëryifuna bi mo rëhnaru hnë vëyi vësan vëhi ²⁵ Soñe nke afayik nëmpëta Yuda nte yik gë yëwă ile rëfëka.» ²⁶ Tac njëlëniho wanjël njëtahnëni bi mo yed. Awa, më tufahnëk Matiyas ye. Nkwënëlehnëniha vëfayik pëhw g'aryaw hna.

2

Itëk Iyir Ipacah iña hnë fac Pantëkot

¹ Ga tëkik fac Pantëkot ña, vële hwëtahnëk va sëñ ryampo fo mbarëlëniho. ² Tañ wëñaaw matëlehni g'ambin. Nkeho had wëñaaw sël hwëhn fanka, do pëbëlehn hnë tere le ntañahnëniho hna. ³ Wati rac dënk, nulehnëni waryëw wale wëntëlëk gë humpen hwëdëh. Pitëlëlehn tindahni ale-wo-le nkaf hna vëhni fop.

⁴ Pëbëlehnëhni tañ vëhni fop Iyir Ipacah iña, pëgwëlehnëni nësëndëni vanësa vakaŵary, ale-wo-le gante njëdadëhawo Iyir Ipacah nësënd ka.

⁵ Hara, wati rac, wasëwif wale wătiko duniya yi fop, Yerusalem hna nkeniho; ntënënedënihawo Wënu ña. ⁶ Ga

nkwëryik wëñaaw watac, më mbarëpëlëni. Pëmpëhnahnëkëhniwo dus vëhni fop, kabi ale-wo-le hnë vëhni nkwëryëdëhëhniwo ga nësëdëni wanës wadëwu ña dënk.

7 Pëmpëhnahnëkëhniwo dëcët do ntehnëdëniho: «Vëyi vahnë vële hnësëd vi, vëyena bi fop vëvë Galile? 8 Awa, hak kolahnëbun wëryëndëfuni, ga nësëdëni ale-wo-le wanës wante yëwëbun ña? 9 Vëryampo hnë fuhnë Parët matiniho, gë Medi, gë Elam; nkeniho vële lëdëko Mesopotami, do gë vëvë Yude, gë Kapadös, gë Pon, do gë Asi; 10 gë vëvë Fërisi, gë vëvë Pampëfili, gë Esipët, do gë waresiyo Libi ile ye darël ankol Siren; do gë vële watik Rom, 11 gë vëvë Këret, do gë vëvë Arabi; vëryampo wasëwif naginiho, do vëryampo calinjëniho calina wasëwif. Nkwëryëdëfunëhëhni fuhnë fop, ale-wo-le gë nësa ntëwu ña, ga nësëdëni soñe wadoku wapërën wade ntid Wënu ña!» 12 Vëhni fop pëmpëhnahnëkëhniwo dus do vëyëtëlohna ile nahadëni; ntehnëlëdëniho vëhni fop: «Ye ga ye iyin?»

13 Bare vëryampo njafañëdënihëhniwo vële hwëtahnëk va ntehnëndëni: «Vëyi uñen ndëwëni!»

Ile nësëhnëkëhni Piyer kore ya

14 Awa Piyer gë vëfayik pëhw g'aryawã va kahnëniho do ndekahnëhni kore ya: «Nëparyino dus, vëyënta mën wasëwif do gë fop wuhnë vële ye Yerusalem vi: gwëryëryin ile ryëcëtaď ya. 15 Nahadun vëyi ndëwëni bare vëryëwëna! Cahnëfëd fo wok do sëwif cedina muk iyi wati! 16 Iyin haŵary ye, ile nësëko kila ile waciko Sowel ya:

17 «Wënu ña më lehnëko: “Wëlin ile rëkid ya: wafac warëkwa hna:

campehnëdëfu Iyir mën inja vahnë hna fop;
 vijë hun gë vëryag hun va nësëdëni wanës
 Wënu ɲa had wakila,
 tufëdëfuhëhni vëjar hun va
 do gë vicër va viyë gë hudakery.

¹⁸ Ha, campehnëdëfu Iyir mën inja vëryokun
 mën hna, vësan gë vësëval,
 hnë wafac warac, do rëkëd
 nësëndëni wanës Wënu ɲa had wakila.

¹⁹ Ntidëfu viyë vifëmpëhnahnah yan, ambin
 hna,

do gë wëdahëse hnani gëd nkal li:
 umë yed wasat gë hwëdëh do gë vëɲar hwëcic,

²⁰ do ulav wã kuyëd

do ulepera wã mbëntëd had wasat.

Umë fop nked tëkahnind fac Ahwëhn a,
 fac sankaf ryëwayik hn'ile mbokahnid rac.

²¹ Do pehetëdëhëhni fop vële wëcadëha va."☆

²² «Nëparyin dus, vahnë vëva Isërayel, ile
 yadëmu hnësëhnu ya: Yesu mbë Nasaret, gante
 njëtërun ki Wënu ɲa ntiyehnëdëhawo viyë
 vifëmpëhnahnah tase hun, gë wëdahëse do gë
 vile nkok nahana ahnë. Tufëku umë fayika.

²³ Umë Wënu ɲa njëdäkuna gante pëhnako
 ka, gante kahnëndëko kobëri ka. Do wuhnë
 njëdarunëha vële wok vëlënënëna Sariya Moyis
 va pakëniha hnë kërëwa aryawuna. ²⁴ Bare
 Wënu ɲa mbëhnëndanëka, pehetëka cëm hna,
 tufahnëk icëm inja kodina pëlahna hn'ucankaf
 ntëwu hna. ²⁵ David nësëko soɲe Ahwëhn a:

☆ **2:21** 2.21: Sowel 3.1-5

«Nudëfuhawo kwëlëkwël Ahwëhn a haryënkw
mën,

g'irëhw mën nke soje wowu hahnëndaŵ.

²⁶ Soje umë pëbahnëka ntaŵary mën inji urisah
do wës mën ŷa uhnatah njëwëd,

wëla mbahn mën inji ikwëtahn hna njinëgad;

²⁷ Njëtëbu tavëdïlohna duniŷa vësëm hna,
tavëdïlihohna aryokuŋ hu yëlu yag hna.

²⁸ Njëtëndanëruho ankaŵ nte yid

gë duniŷa le wok pudina.

Igelahn gë wëjë ŋa natëdëho dŷus."✧»

²⁹ Piyer më mbok ntehnëkëhni: «Vëŷënta
mën, paryi nke David nësëko koyëna bare
njëtinek wapacëk cëmëk do mbañik. Iyag dëŵu
ŋa hafo dol ŷal fu li nkok. ³⁰ Awa, paryi nke kila
yeho do njëtëko Wënu ŋa ntëkëhnëkawo ntehna
aryampo hnë vutah vuntëŵu hna nempëtëdëha
ucankaf ŋa.✧ ³¹ Koyëna David kobëri fo

njëtëko soje ibëhn Këris ŋa, do umë nësëdëho,
ante ntehnëdëho Wënu ŋa tavëdïlahna duniŷa
vësëm hna, do tavëdïna mbahn dëŵu ŋa nkël.✧

³² Wanës wadëŵu ŋa soje iŷin nësëd Yesu, ale
mbëhnëndanëk Wënu ŋa, do fuhnë fop wasefe
yeyinëk. ³³ Tac nufik soje nji ntaña laña hnëfak
hna g'irëhw Wën. Do tame, gante ntehnëko

Wën Rëm ŷa, nuŷak hnë umë Iyir Ipacah inja do
campehnëk hnë fuhnë. Umë ye ile hnuďun do
wëryëďun iŷi wati ŷi. ³⁴ Awa David, umë kayëna
g'ambin had Yesu. Do kat më lehnëk:

✧ **2:28** 2.28: Wahnëŵ 16.8-11 ✧ **2:30** 2.30: Wahnëŵ 132.11

✧ **2:31** 2.31: Wahnëŵ 16.10

«Ahwëhn a Wënu ña më lehnëka Ahwëhn mën
a:

‘Yij alaña g’irëhw mën

³⁵ hafo hale këfëdëfuhëhni vële ÿewëki va
haryënkwa hu.’”[☆]

³⁶ «Awa wëli ile rëfëka njëtëni wapacëk fop
bulunda Isërayel ÿa: aÿi Yesu nte fakërun
kërëwa ñi, Wënu ña ntika Ahwëhn gë
Arëhnayik.»

³⁷ Wanës wadëwu ña ntavëkëhniwo dus vële
wëryëkawo va. Umë tÿyëniha Piyer gë vëfayik
vëÿëntaŵ va: «Vëÿënta fu, ye rëfëka lifu?»

³⁸ Piyer më ntëkwakëhni: «Gwëcëtaryin
vankeya hun va do ayaryiwu ale-wo-le g’uŵac
Yesu Këris ŵa, tavëhnahnu Wënu ña wameh
hun ña. Awa njëdadhëhuna Iyir Ipacah ña.

³⁹ Yëtëryin, inÿi Iyir Ipacah ñi nte ntehnëk Wënu
ña njëdadhëhuna ŵuhnë hwëhnëk gë vutah hun
va, do vële wok vëyena wasëwif va: umë ye fop
vële macëd Ahwëhn a Wën fu ña.»

⁴⁰ Piyer mboko nësëhnëhni wanës
wakaŵary wayabah soŵe maŵëhnahnëhni
do kamënaÿëhnahnëhni, ntehnëdëhëhniwo:
«Maŵëryin ipeh inÿa, pitaryinëhni vahnë vëŵen
vëvë gaki vi!» ⁴¹ Awa vahnë vëyabah hnë vëhni
maŵëniho wanës Piyer ña do ntiniho njaryini.
Do hnë fac rac tükëniho vahnë wawuli warar
vële wënako kore vahnë vële hwëtahnëk hna.

Ankeya vële hwëtahnëk

⁴² Kobëri tac, pabëniho nëpa wanës wante
karañëdënihëhniwo vëfayik ña, do nkeni

[☆] 2:35 2.35: Wahnëŵ 110.1

ndampo fo vëhni fop, tokëdëniho ndampo fo do njëfadëniho ndampo fo. ⁴³ Idak Wënu ña pëbëkawo ale-wo-le, kabi ntiyehnëkëhni vëfayik va wëdahëse wayabah gë viyë vifëmpëhnahnah viyabah. ⁴⁴ Fop vële hwëtahnëk va ndampo fo nkeniho do cahëlëdëniho fop ile kwëhnaniho ÿa. ⁴⁵ Wëla watere wadëw hni ña nkwa fëdëniho do gë ile kwëhnani ÿa do cahëlëdëniho koryi ÿa vëhni fop, ale-wo-le gante mbalëka ka. ⁴⁶ Fac-wo-fac, mbarëlëdëniho selele Cery Wën Cankaf hna, do gë watere hna soñe gubëlehn mburu ña g'uhnatah do g'intawary pacah. ⁴⁷ Tëfëta dëniho iferën ile ntidëho Wënu ÿa do vëvë Yerusalem va fop ñadënihëhniwo. Awa Ahwëhn a kwënëdëhëhniwo fac-wo-fac vële pëhëtëdëho va.

3

Iyërën ale wok kodina njas

¹ Fac ryampo, Piyer gë SanCery Wën Cankaf hna njidëniho soñe iyëfa bë wati rarëna g'anent hna. ² Nkeho asan ale cëmëko wakwër kobëri nte nagiko ña yiryeryëdeho hnë rënka le wacik «Wamah» hna. Fac-wo-fac njodeho hnam soñe muntandëhni vële rënkëd Cery Wën Cankaf va. ³ Ante nukëhniwo Piyer gë San ga nkëhnëni tënkëni Cery Wën Cankaf hna, më muntakëhni koryi.

⁴ Vëfayik vëhi va më ntañëniha do Piyer më ntehnëka: «Yëkëryifu.» ⁵ Asan a më njëkëkëhni wapacëk kabi ntiyahnëkawo nuñad inë hnë vëhni.

⁶ Piyer më ntehnëka: «Wëla d'alasi kwëhnala, bare ile hodëfu liwu ÿa ntinëndëmi: g'uŵac Yesu Këris mbë Nasaret ña, matëry ayas!» ⁷ Tac tañ më pëlaka vák rëhw ÿi ndemahna mat. Tañ, wakwër ña njaŵëlehna, ⁸ umë ntonak kahn do pëgwëlehn njasënd. Tac tënkëntëlehni gë vëhni Cery Wën Cankaf hna: njasëdëho ntonatënd uhnatah ŵa do cëmbëdëhawo Wënu ña. ⁹ Kore ÿa fop nunihawo koyëna ga njasëd njëŵatënd icëmb Wënu ña. ¹⁰ Njavëtiko paryi umë lañadëho «Rënka Wamah» Cery Wën Cankaf hna kwëlëkwël muntand. Ga nuyik ile yehawo ÿa, vahnë va pëmpëhnahnëkëhniwo dus do vëyëtëlohna ile nahadëni.

Wanës Piyer ña Cery Wën Cankaf hna

¹¹ Vahnë va nuniho asan a tavëd'ilëhniwohna vëhni Piyer gë San. Soñe umë nkaryëniho kwërënihëhni nder cankaf nte ŵacik Salomo* hna do pëmpëhnahnëkëhniwo. ¹² Ga nuk Piyer watac, më ntehnëkëhni: «Vahnë vëva Isërayel, soñe ye pëmpëhnahnëku g'ini yërën? Soñe ye lañërunëhëfu? Wëjë lehnëk imëk dëŵ fu dënk ma usatah lëŵ fu kahnahnëk njasënd aÿi asan? ¹³ Wën Abëraham, gë Wën Isak, gë Wën Sakob, Wën vacërakëlo fu va fop tufahnëk nafa sankaf aryokuñ alëŵu ÿa Yesu. Njëdahnërunëha vëhni Pilat hna. Umë ñadëho tava bare ŵuhnë ñwëyërunëho. ¹⁴ Wuhnë ñwëyërunëha Afacah, Asatah a. Pecehnu arëyu aŵaŵëryahniwu tavi

---

* **3:11** 3.11 Salomo aju David yeho, ahnaŵ Isërayel had rëmu. Umë vëryehnéko Cery Wën Cankaf ña do njëtiko soñe yasery ÿalëŵu (1 Vëhnaŵ 6; 1 Vëhnaŵ 5.9-14).

ale ryawëka ahnë bare wuhnë ñwëyërunëho. ¹⁵ Koyëna ndawërunëha ale yëfahnëdëho uwám wá duniya li. Bare Wënu ña matëndëka vësëm hna do wasefe yebun. ¹⁶ Kabi kwëtahnbunëha Yesu, fanka wac lëwu wá njawënëka asan ale hnufun do yëterun ayi. Ha, soñe kwëtahnte hwëhnabun gë Yesu ñi njërahnek ayi asan gante nufun wuhnë fop ki.

¹⁷ «Tame, vëyënta mën, njëtëbu dus wuhnë gë vësankaf hun vi yëtëluhna ile pëhnëtanëd ile lirunëha Yesu yi. ¹⁸ Bare Wënu ña ntik koyëna ile nësëniho wakila ña fop kobëri ña. Umë ye: Arëhnayik, ale ntehnëko payidëha ya, korotëd. ¹⁹ Awa tame gwëcëтарыin vankeya va asahëtauw gë cape Wën pëhwëcëhna hnu wameh ña. ²⁰ Koyëna Ahwëhn a Wënu ña mawëryanëdëhu ayinëgawu, do mbokëd cañëtëhniwuna Yesu, ale tëhnako kobëri ña soñe lëw hun ya. ²¹ Yesu g'ambin ñëwëd ten hafo wati le mbokajëd nkwëcët fop, hafo mboka cañ, gante nësëko Wën ka hnë wawës wakila wacëvah wabë kobëri ka. ²² Koyëna Moyis më lehnëko: “Ahwëhn a Wën hun ña cañëtëhniwëhuna kila g'ami ki. Avë bulunda hun yed. Ge tëkik afo ahnëpawuna fop ile ntehnëdëhu ya. ²³ Ale wëyëd mawëhna iyi kila ya ndawëde do cani bulunda Wën hna kwëlëkwël.”✧

²⁴ «Ha, wakila wante hnësëdëho, kobëri Samiyel ña, vëhni fop pëyahnëni wati le yehahnëk dol yi. ²⁵ Vutah wakila watac va yerun do nkentahnirun akwëtëla nte kwëtëläniho Wënu gë vacërakëlo hun va ante ntehnëkawo

✧ **3:23** 3.23: Divëta Sariya 18.15,18,19

Abëraham: “Hnë ale hnagik hnënk lëw̃ hu njëdëdëfuhëhni wabulunda wabë nkal ɲi fop.”[☆]
²⁶ Soɲe hun ten Wënu ɲa canika Aryokuɲ alëw̃u
 ŷa, payika ndemaŵu aravu w̃uhnë fop vankeya
 vameh hun va.»

4

Piyer gë San haryënkw vëhitij hna

¹ Wati nte nësëhnëdënihëhniwo Piyer gë San koyëna kore ŷa, tëkiniho vësëna wasadëha vëryampo, tëfëlini g'asankaf vële yëkad Cery Wën Cankaf va do gë wasaduse w̃a. ² Ntavëkëhniwo dus gë vëfayik vëhi va soɲe ile karanëdënihëhniwo bulunda do pëyahnehnëdëniho vësëm va mbëhnëdëni kabi Yesu mbëhnëk. ³ Awa më pëlanihëhni cëdehnënihëhni hafo ge pacëk, kabi tëko mëd. ⁴ Bare hnë vële wëryëko wanës vëfayik va, vëyabah kwëtahnëniho, do iyab vële hwëtahnëk na nkëhnëko tëkëni vahnë wawuli mbëd.

⁵ Ga pacëk vësankaf wasëwif va, gë vicër bulunda va do gë vëharan sariya va mbarëniho Yerusalem hna. ⁶ Nkeniho hnam Anas, asëna wasadëha asankaf a, gë Kayif, gë San, g'Alekësandër do gë fop vësëna wasadëha viyëntaw̃ vële nkeni hnënk g'asëna wasadëha asankaf a. ⁷ Umë cëdëtijini vëhni, Piyer gë San, kahnëdënihëhni haryënkw mbara ntëw̃ hni hna do tëyënihëhni: «Gë iyëhne fanka, umë ye, g'uŵac mo ntihantun iyin?»

[☆] **3:25** 3.25: Wapëgwala 22.18

⁸ Awa Piyer, pëbëkawo Iyir Ipacah iña, më ntëkwakëhni: «Vësankaf do gë vicër bulunda, ⁹ dol tëyëdefun soje ufërën ule linëhnëbunëha asan ale woko kodilohna njas, umë ye, gante njërënik ka. ¹⁰ Awa, yëtëryin wühnë fop, arabi bulunda Isërayel yi fop njëtëni: g'uwãc Yesu Këris mbë Nasaret ntantibun iyin. Yesu nte fakehnerun na do Wënu na mbëhnëndanëka vësëm hna, soje lëwü kahnahnëk ayi asan, ani haryënkw hun, g'imbahn kendej. ¹¹ Yesu ye

«“itaka inte cañëtaniho vëvëry cery na do ye tame inte mbëryahnëk Wënu na cery ntëwü na fop.”☆

¹² Hnë umë fo nke ipëh iña. Duniya li fop, Wënu na kobëri canëtëlahna ahnë ahaŵary ale hodën tëfin pëhëtahninëfu.»

¹³ Vëhitiñ vësankaf va pëmpëhnahnëkëhniwo ðus, kabi nuniëhniwo vëhni Piyer gë San g'ikwëtahn nësëfëniho do njëtaniho fëna vëhni dënk vësan vëhwëhn uyët këm fo ye; do njavëtëniëhniwo tañ vëréfal Yesu yeho kobëri na. ¹⁴ Kabi nunihawo asan ale yërëniko ya, ga kahnëk darël lëw hni, ñoñ vëhwëhnalohna ile nësëfëni. ¹⁵ Awa më ntehnëniëhni cahnëni Mbara Vëhitiñ hna do pëgwëlehnëni nkwajëlëndëni vëhni fo: ¹⁶ «Hak ntidenëhëhni vëyi vësan? Vëvë Yerusalem vi fop njëtëni wapacëk vëhni lik viyë vifëmpëhnahnah vi do kodëlënëhna nkwajin. ¹⁷ Karañ dëw hni ni tëfëlahna camp g'ahaŵary bulunda hna. Tëfëka

☆ **4:11** 4.11: Wahnëw 118.22

mbañëhninëhni antë mbok nësëhnënihëhni vahnë soje Yesu.»

¹⁸ Tac më mbok macënihëhni Piyer gë San do mbañëhnënihëhni antë mbok nësëni ma kararënihëhni vahnë soje Yesu. ¹⁹ Bare më ntëkwani: «Yëkëryin w̃uhnë dënk: cañëk bi haryënk Wën hna aŵawëhniwu, hara gena w̃awëhnëfuna umë. ²⁰ Ge fuhnë ye kodilëfuhna ravëfu inës ile hnuɓun do wëryëbun ŷa.»

²¹ Ga mbok ɲañënahñënihëhni kat vëfayik va, tavëlehnënihëhni; vëhnuŷalohna fere nti-hahnënihëhni wameh, kabi bulunda ŷa fop cëmbëdënihawo Wënu ɲa soje ile njërënik asan a. ²² Asan arac kwëhnako ile lëbik wabëhn wafëhw wahnah.

Iyëfa vële hwëtahnëk

²³ Piyer gë San, tavëndeni tun, njilehnëni tan gë vële hwëtahnëk vëŷëntaŵ pëyanihëhni fop ile ntehnënihëhni vësankaf vësëna wasadëha va gë vicër vëŷëntaŵ bulunda ŷa.

²⁴ Ga nëpanihëhni, vëhni fop, pëgwëlehnëni njëfandëniha aki Wënu ɲa: «Ahwëhn, wëjë lik ambin ɲi, g'inkal inji, gë wov ŷi, do gë fop ile yehëhna hnam ŷa. ²⁵ Gë fere Iyir Ipacah ɲa njëdaruha acërakëlo fu David, aryokunëhn hu ŷa, nës:

«“Soje ye ntavëkëhni aki wayal w̃i?

Soje ye nkwajëlëdëni ntini wabulunda ɲi ile wok kodina nke?

²⁶ Vëhnaŵ vëvë nkal vi pëhwëtani wët w̃a.

Ha, vëvë haryënk bulunda va nkwëryëlëni ɲwëŷëniha Ahwëhn a Wënu ɲa gë Arëhnayik alëwu ŷa.”

27 Paryi nke, hn'iŋi naŵ, Erođ gë Pos Pilat nkwëryëlëni gë vële wok vëyena wasëwif va do gë bulunda Isërayel ŷa, këfëniha aryokuŋ asëvah alëŵ hu ŷa Yesu, ale rëhnaru ŷa. 28 Bare ile ntini ŷi fop, gena hawãry ile fëhnaruho wëjë dënk kobëri ŷa fo ntini. 29 Tame, Ahwëhn, nëpary gante ŋañënahnedënihëfu ka, do njëdfaryihni, vëryokuŋ hu va, pëyahneni wanës hu ŋa g'ikwëtahn pëbah. 30 Tufahnëry fanka hu fa gë fere wëdahëse wapëmpëhnahnah njërënahnenihëhni vahnë va g'uŵac Yesu, aryokuŋ hu asëvah ŷa.»

31 Ga puhnani iyëfa ŋa, pëgwëlehn ñënkand hn'ile mbarëniho hna. Pëbëlehnëhni vëhni fop Iyir Ipacah iŋa do pëgwëni pëyahnenëdëni wanës Wënu ŋa g'ikwëtahn.

Idemal vële hwëtahnëk

32 Fop vële hwëtahnëko va nkwëryëlëniho g'intawãry do g'inahan pacah, nkeni ndampo fo. Cehëlëdëniho fop ile kwëhnani ŷa do ahnë dehnëdëlohna ile kwëhnaŋ ŷa umë fo hwëhnëk. 33 Vëfayik va pëyahnedëniho ibëhn Ahwëhn a Yesu gë fanka sankaf do Wënu ŋa njëdadëhëhniwo fop ile valëdëhëhniwo ŷa. 34 Hnë vëhni fop ahnë gojëlawohna iñë, kabi vële hwëhnako wëhaŷ ma watere va nkwafëdëniho wati wati, do njojëndëni koryi ŷa 35 njëdfandënihëhni vëfayik va: vëhni, cehëlëndënihëhniwo vëhni fop do ale-wo-le, gante mbalëka ka, nuŷadëho.

36 Nkeho hnam asan ale ŵaciko Yosef. Avë hnënk Levi yeho do Sipër hna nagiko. Vëfayik va

Barënabas macënihawo, umë fëhnëtanëf «asan ale hamënaÿëhnëf». ³⁷ Asan arac hwëhnako kaÿ nte nkwaÿëko do njo koryi ÿa, njëdahnî vëfayik va, soÿe vële mbalëf va.

5

Wamër Ananîyas gë Safira

¹ Nkeho fëna ale wãciko Ananîyas. Nkwëryëlëniho g'asëvalu, Safira, nkwaÿëni kaÿ nte kwëhnaniho ña. ² Ñaÿëtëko koryi ÿa tac nji njëdahnî vëfayik va ile wok ÿa, do asëvalu njëtëko.

³ Awa Piyer më ntehnëka: «Ananîyas, soÿe ye wãwëru Sintani tënki hafo pëb ntaŵary hu hna? Mërhëneruha Iyir Ipacah iña, ñaÿëtëru koryi ile wafahnëru kaÿ dëw hu ña! ⁴ Awafahnënd ÿa wëjë hwëhnëko kaÿ inji, do nte nkwaÿëru ña fëna gena bi wëjë hwëhnëko koryi ÿi? Hak kolëru ahnaha hafo ali koyëna? Gena vahnë wërhëneru, Wënu ña wërhëneru.»

⁵ Ananîyas, ga nkwëryëk watac, njok cëmëlehn tañ. Fop vële yëtako watac va ntakëkëhniwo ðus. ⁶ Vëjar njilehnîni përyëni iñas ña tac njoni mbañëni.

⁷ Ga ndëcëk wëwati warar, asëvalu Ananîyas tükëlehn, hara yëtëna ile liyak hnam ÿa. ⁸ Piyer më tëyëka: «Pëyarye, kaÿ nte wafërun ña, koryi lëwu ÿi aki bi nke?»

Më ntëkwaka: «Ha, aki nke.»

⁹ Awa Piyer më ntehnëka: «Hak kolahnërun aŵërhënnuna Iyir Ahwëhn a aki? Nëpary: vële

yikëh mbañiniha asan hu va tøkini rënka li do njidëni mbañinihi, wëjë fëna.»

¹⁰ Wati rac dënk njolehn haryënkwi Piyer cëmëlehn tañ. Vëjar va tënkëlehnini tëkatëniha ga cëmëk; njolehnëniha mbañëniha darël hn'ile mbañëniha asanu hna. ¹¹ Watac njonëhnikëhniwo ntakah cankaf vële hwëtahnëk va fop gë vahnë vëhařary vële yëtako va.

Vifëmpëhnahnah viyabah vile ntidëni vëfayik

¹² Vëfayik va ntidëniho viyë vifëmpëhnahnah gë wëdahëse wayabah bulunda hna. Vële hwëtahnëk va fop njehëkëhniwo barël nder Salomo* mbë Cery Wën Cankaf hna. ¹³ Ahnë ahawřary dëkëdilohna nařahni; do vahnë va fop ntënëndënihëhniwo dus. ¹⁴ Hnë watac fop vële hwëtahnëdëha Ahwëhn va nkwënadëniho kwëlëkwël, vësan gë vësëval. ¹⁵ Njiniho hafo canëndënihëhni vëres va vankaw hna: hnë wëgway kwëtëdenihëhniwo ma hnë wafad, soņe, ge Piyer ndëcëd, wëla cën dëwu ŋa fo kod cankëhni. ¹⁶ Vahnë vëyabah fëna nkaryaryëdënihëhniwo vëres do gë vële mbërehnëni wayine vëvë vankol vante kakëniho gë Yerusalem va. Do fop njërëndëniho.

Vëfayik va mbërehnëdëni

¹⁷ Asëna wasadëha asankaf a gë wasaduse wayëntaw ŋa fop ñëwaryënihëhniwo vëfayik

---

* **5:12** 5.12 Salomo aju David yeho, ahnař Isërayel had rëmu. Umë vëryehneko Cery Wën Cankaf ŋa do njëtiko soņe yasery řalëwu. (1 Vëhnař 6; 1 Vëhnař 5.9-14)

va ile ntidëniho ÿa. Awa umë pëhnani ntinihëhni iñë. ¹⁸ Më matëni pëlanihëhni vëfayik va do cëdehnënihëhni kaso bulunda hna. ¹⁹ Bare g'umëd ga, mëleka Ahwëhn a më pidëtëk warënka kaso wã, canëkëhni do ntehnëhni: ²⁰ «Yiryin Cery Wën Cankaf hna afëyawuni bulunda ÿa wanës wante yod uwám usër hna.»

²¹ Vëfayik va mawëhnëlehnëniha: kobëri fo g'acahnëfëd ga, njilehnëni Cery Wën Cankaf hna pëgwëlehnëni karajëndënihëhni vahnë va.

Awa, asëna wasadëha asankaf a do gë vële nkeniho va më macënihëhni Mbara Vëhitiñ vicër bulunda wasëwif va soje kitiñënihëhni. Tac më payehnëni njinëhnini vëfayik va, gë kaso njojini. ²² Bare vëyëka va ga tükëni kaso hna, vërekatëlëhniwohna hnam. Umë mbokani pëyahñëni: ²³ «Tëkatëbun warënka kaso wã ga nkok pidi dus vëyëka va ale-wo-le ÿëwã lëwu hna haryënkwarënka hna, bare ga pidëtëbun, ahñë tëkatëlëfunahna bambery!» ²⁴ Ante nkwëryëniho watac ña, asankaf vëyëka Cery Wën Cankaf ña gë vësankaf vësëna wasadëha va vëyëtëlohna ile nahadëni do tëyëlëdëniho bi ye likëhni vëfayik va.

²⁵ Hñë wati rac, tükëlehnë ahñë pëyahni: «Vësan vële sëdehnërunëho va selele Cery Wën Cankaf hna nkeni do bulunda ÿa karajëdëni.»

²⁶ Awa, vësankaf vëyëka va njilehnëni gë vësan vërac mbokaryinihëhni vëfayik va. Bare vëyañënalohna, kabí ntakëkëhniwo gë bulunda ÿa antë ntutënihëhni gë wëraka.

27 Ga mbokaryinihëhni, umë njonihëhni Mbara Vëhitiŋ hna gë vësëna wasadëha hna. Asankaf vësëna wasadëha ŷa 28 më ntehnëkëhni: «Mbañëhnirun karaŋ vahnë g'uŵac aŷi asan ŋa. Bare wëli pëbënërunëhëhni vahnë vëvë Yerusalem vi ikaraŋ hun iŋi wahakili walëŵ hni hna, do ntehnërun fuhnë ryaŵëka aŷi asan.»

29 Awa Piyer gë vëfayik vëŷëntaŵ va më ntehnëni: «Ŵënu ŋa rëfëka maŵëhni, gena vahnë. 30 Ŵën warëm fu ŋa mbëhnëndanëka Yesu nte fakërun hnë kërëwa soŋe aryawuna. 31 Umë matëndëk Ŵënu ŋa soŋe ntaña g'irëhw lëŵu had asankaf do afehët, njëdfahnëhni vahnë vëva Isërayel va nkwëcëtëni vankeya vantëŵ hni va do nuŷahnëni itavëhn wameh wadëŵ hni ŋa. 32 Do fuhnë, wasedë warac yebun, g'Iyir Ipacah nte njëdfakëhni Ŵën vële ŵawëhnëdëha va.»

33 Mbara Vëhitiŋ va, ga nkwëryëni watac, ntavëkëhniwo had tënkëhni wasakahn ŵa, do ñadëniho ndaŵëhnënihëhni vëfayik va. 34 Bare aryampo hnë vëhni, farise ale ŵaciko Gamaliyel, tebako wanës ŋa. Aharaŋ sariya ale ntënëniho bulunda ŷa fop yeho. Matëko tase vahnë fop tëy canini ten toyë vëfayik va. 35 Tac më ntehnëkëhni vële mbarëniho va: «Vëva Isërayel, diryin wajira ile ŷadun aliwuni vëŷi vësan vi. 36 Dënkwëtaryin: biŷëna nuyinëkawo asan ale ŵaciko Teyudas, pëlako nkaf ntëŵu ŋa had aryëndah; tëkëniho vahnë wakeme wahnah vële rëfëdëhawo va, bare ndaŵiko, do fop vële rëfëdëhawo va campëniho

do golohna nkwëryënde ga nësëde soŋe lëw̃ hni. ³⁷ Umë, ga ndëcëk, wati vaker hna, Yudfa avë Galile ya cahniko. Umë fëna vahnë vëyabah tëfëdënihawo bare ndawiko umë fëna do fop vële rëfëdëhawo va campehniniho. ³⁸ Awa tame, wëli ile hnahaŋu ya: antë awo afabu wëba vëyi vësan do tavëryinëhni njini. Ge ile ntidëni yi gë ile ñadëni yi nahan dëw̃ hni dënk matik përekad. ³⁹ Bare ge paryi Wën hna matik kodiluhna aŋemaŋehnuni, ant'aliwu hafo aŋëtaryuna Wënu ŋa!»

Mbara Vëhitiŋ va maŋëlehnëni wanës Gamaliyel ŋa. ⁴⁰ Macëlehnënihëhni vëfayik va, ndafehnënihëhni tac ntehnënihëhni antë mbok nësëni g'uŋac Yesu, tavëlehnënihëhni.

⁴¹ Vëfayik va cahnëlehnëni hnam g'uhnatah sankaf kabi Wënu ŋa catahnëkawo gë vëhni korotëni soŋe ŋac Yesu ŋa. ⁴² Pëgw hnë fac rac, selele Cery Wën Cankaf hna do watere hna, nkonihokaraŋëndënihëhni vahnë va do pëyahnëndëni Wanës Wakasëk Arëhnayik a, Yesu.

6

*Vësan mbëd gë vëhi vële rëkëd
ndemandënihëhni vëfayik*

¹ Hnë wati rac, nkwënadëniho vële hwëtahnëk va yaŋ ŋa. Nkenihok hnë vëhni wasëwif wale hnagiko Isërayel hna, Wa-ebëre nësëdëniho, do wëryampo hnë wayal wahawary matiniho, Wagërek nësëdëniho. Vële hnësëd Wagërek va mëhnadëniho soŋe vële

hnësëf Wa-ebëre va, ntehnëndëniho vërac vësahëlendilohna rokëtok ÿa gante caṇëk fac-wo-fac ka soṇe vësëval vëvë kore lëw̃ hni vële cëmaryëk vësan va. ² Awa vëfayik pëhw gë vëhi va më mbarënihëhni vële hwëtahnëk va fop ntehnënihëhni: «Caṇëna soṇe lëw̃ fu ravëfu pëyahn wanës Wënu ṇa fabahnëfu cahëlehn ile rokëde. ³ Awa tame, vëÿënta fu, tëhnaryinëhni hnë w̃uhnë vësan mbëf gë vëhi, vële pëbëk Iyir Ipacah, gë yasery, do hwëtahnëk. Kwëtahnahnëcfunëhëhni iÿi doku. ⁴ Koyëna fuhnë kodëfun wo hahnëndafu iyëfa ṇa gë ikaraṇ vahnë wanës Wënu ṇa.»

⁵ Vële hwëtahnëk va fop maÿëniho watac. Më tëhnanihëhni vëhni: Ecen, asan ale hwëtahnëkawo dus Wënu ṇa do pëbëko Iyir Ipacah, gë Filip, gë Përokor, gë Nikanor, gë Timon, gë Parëmenas, do gë Nikola mbë Antiyos nte salinëko kobëri ṇa sali wasëwif. ⁶ Më tufinihëhni vëfayik va soṇe njëfanëhnënihëhni do tindënihëhni wëbák ṇa ale-wo-le vëhni fop.

⁷ Wanës Wënu ṇa campëdëho kwëlëkwël g'ahaw̃ary do iyaḅ vële hwëtahnëk va nkwënadëho dus Yerusalem hna. Do wëla vësëna wasadëha vëyabah kwëtahnënihawo Yesu do maÿëhneniha.

Ipëla Ecen

⁸ Ecen, Wënu ṇa njëdëkawo dus do pëbënëkawo fanka falëw̃u fa, ntidëho wëdahëse gë vifëmpëhnahnah visankaf bulunda hna.

⁹ Bare vësan vëryampo pëgwëlehnëni nkwajëtehnëndëniha. Vësan vërac vëvë cery caliṇa nte w̃acëde «Cery Caliṇa mba

Vëramp vële Ravik» yeho. Ani matiniho: Siren, gë Alekësandëri, gë Silisi, do gë Asi. Nkwajëlëdëniho gë Ecen, ¹⁰ ßare vëhodilohna tufahnëni gena toña wanës wacatah wadëwu wante nësëndanëdëhawo Iyir Ipacah iña.

¹¹ Soje rac, më cosënihëhni vahnë ntehnëni nkwëryëniha ga nësëd wanës wante yewëdëha Moyis gë Wënu ña.

¹² Koyëna ntavëndanënihëhniwo ßulunda ña, gë vicër ßulunda va, do gë vëharaj sariya va. Tac më nëñlëhnëniha Ecen pëlanaha, njonaha Mbara Vëhitiñ hna. ¹³ Njoryaryënihëhniwo fëna wasëde vëwër va më ntehnëni: «Ayi asan tëryëdina nës wameh soje Cery Cëvah Cankaf Wënu ntëw fu ña gë Sariya Moyis ña. ¹⁴ Nkwëryëbunëha, ga ntehnëd, Yesu mbë Nasaret ñi nihëd Cery Wën Cankaf ña do nkwëcëtëd wënamu wante njëdakëfu Moyis ña.»

¹⁵ Fop vële yeho hnam va ntañënihawo Ecen kabi nunihawo yëka ña had yëka mëleka nkehawo.

7

Wanës Ecen

¹ Asëna wasadëha asankaf a më tëyëka Ecen: «Toña bi ye ile hnësëde soje hu yi?»

² Awa më ntëkwaka: «Warëm mën gë vëyënta mën, nëparyino: Wën Hnañah ña karyëtahnekawo rëm fu ña Abëraham ante nkeho Mesopotami hna ani gë njihahnënd ntëd Aran hna. ³ Më lehnëkawo: “Tavëry nkal hu ñi, gë hnënk hu yi do ayi hn'inkal nte

rufëdëmi hna.”☆ ⁴ Koyëna tavëko Abëraham nkal Kalëde ña nji ntëd Aran hna. Tac ante cëmëko rëmu ña, Wënu ña më pakëtika hnë nkal nte yehahnërun gaki ñi. ⁵ Wënu ña ñoñ yëdëlawohna Abëraham kwëhn umë hnam, wëla fënkwaç fatoy yëdëlawohna. Bare më lehnëkawo njëdafëha nkal ña do vërahu kwëhnëdëni ge cëmëk. Hara wati rac, Abëraham kwëhnalëhniwohna ten vutah. ⁶ Wënu ña më lehnëkawo vutah vuntëwu va hnë nkal nte wok gena dëw hni ntëdëdëni, hn'ile nkedëni vëramp do ntidëni këm fo hnë wabëhn wakeme wahnah (400). ⁷ Wënu ña nkwënëko pinijëdëhëhni bulunda ile lidëhëhni vëramp ña. Ge ndëcëk watac, cahnedëni hn'inkal tac do njijëni ani dënk, hn'ini nkal, cëmbëndëniho.☆ ⁸ Tac Wënu ña kwëtëlëniho gë Abëraham do njëdafhna namu háci ña nke dahëse kwëtëla ntëw hni ña. Awa Abëraham nagëhnikawo facan, Isak maciko, do kácëkawo ante nuÿako wafac mbëd gë warar ña. Isak fëna koyëna kácëkawo aju Sakob, do Sakob fëna kácëkëhniwo viju, vële yeho warëm pëhw gë wahi waryënkwerënkwa wã.

⁹ «Viju Sakob, vërac ñëwary, fëlakëhniwo më nkwafëniha ahery hni Yosef, soje nji had aramp hn'inkal Esipët hna. Bare Wënu ña g'umë nkeniho. ¹⁰ Ntihëtëkawo mbër ntëwu ña fop do njëdakawo yasery hafo Farawo ña, ahnañ Esipët, nëña d'us g'umë. Arac më ntika guverëner Esipët hna do gë tere ucankaf hna fop.

☆ **7:3** 7.3: Wapëgwala 12.1   ☆ **7:7** 7.7: Wapëgwala 15.13-14

11 «Tac tëkëlehni inte cankaf Esipët hna fop gë nkal Kanan ña. Ambër cankaf yeho. Warëm fu wã ñoñ vëwolohna nuñandëni ile tokëdëni. 12 Sakob njëtako nkehëhna Esipët hna ile rokëde, do ryënkwëryënkw ÿa më payëkëhni viju, warëm fu wã. 13 Ga njini higëna ÿa, Yosef më ntik njavëtëniha vicëru do Faraŵo ÿa njëtako vicëru va ye. 14 Tac Yosef më payëhnëk njinëhni rëmu Sakob gë tere lëŵu ÿa fop. Vahnë wafëhw imbëd gë wahi g'imbëd (75) nkeniho. 15 Awa Sakob gë tere lëŵu ÿa njilehnëni gë Esipët; hnam cëmëniho umë gë warëm fu waÿëntaŵ wã. 16 Sisem hna njiryeryiko waÿas walëŵ hni wã, kwëtini hn'iyag inte ntaŵëko Abëraham gë koryi hnë viju Hamor.

17 «Bulunda fu ÿa njabëniho do nkwënadëniho kwëlëkwël Esipët hna hafo tëhaj wati le ntihand Wënu ña ile nësëhnëkawo Abëraham ÿa. 18 Awa, ahnaŵ ale wok yëtëlawohna Yosef nawëgëko Esipët hna. 19 Ahnaŵ arac tokaðëhëhniwo bulunda fu ÿa do këm fo ntidëhëhniwo vacërakëlo fu va porosinatëndëhni tavëndënihëhni vutah vunul va cëmëndëni.

20 «Hnë yamani rac nagiko Moyis. Fatah fankwamah yeho, do Wënu ña ñahnëkawo. ÿalu hna njëŵëndiko hnë wadepëra watar. 21 Tac më njëbik hnë kankel do ntabi hnë garyëla. Awa aryagu Faraŵo ÿa hnufakawo do kwëdëkawo had fatah fantëŵu. 22 Koyëna ñëñako Moyis fop uyët vëvë Esipët va do kwëhnako fanka hnë ile nësëdëho do ntidëho ÿa.

²³ «Ga nuřak wabëhn wafëhw wahnah, Moyis pëhnako nji njëkihni vëÿëntaŵu vële nkeni hnënk va, viju Isërayel. ²⁴ Wati rac nukawo avë Esipët ga ntidëha këm fo avë Isërayel. Awa më ntëwëhnëka mbaÿ ntëwu ŋa, ndaŵa avë Esipët ŷa. ²⁵ Ntiyahnëkawo nkwëryëdëni wahnënk walëwu wï, gë umë pehëtëdëhëhni Wënu ŋa, bare vëwëryëlohna. ²⁶ Ga pacëk, Moyis tëkatëkëhniwo vële nkeni hnënk va ga mëtëdëni do ñadëho konjëlehnhëhni. Më ntehnëkëhni: “Wëlawa mën, hnënk yerun! Awa soņe ye lilëdfun këm fo aki?”

²⁷ «Bare ale lidëhawo aÿëntaŵu këm fo ŷa më cañëtaka Moyis ntehna: “Ye yentahniki? Mo liki asankaf do ahitiņ alëw fu? ²⁸ Aryaŵo bi ŷadu, gante ndaŵëruha ŷëhno avë Esipët ki?” ²⁹ Moyis ga nkwëryëk wanës watac, më nkaryëk nji ntëd hn'inkal Madiyan hna; hnam nuřakëhniwo vutah vucan vuki.

³⁰ «Ga ndëcëk wabëhn wafëhw wahnah, mëleka haryëtahnëkawo Moyis wula hna, fagant humpen fatëh fante ŷagëdëhohna ðarël kuņ nte ŵacik Sinayi hna. ³¹ Moyis pëmpëhnahnëkawo ga nuk hwëdëh ha fatëh hna koyëna. Bare tëhadëho soņe pëcëta wapacëk, më nkwëryëk kopa Ahwëhn a ga ntehnëdëha: ³² “Wën vacërakëlo hu ŋa yëbu, Wën Abëraham, Wën Isak, do gë Wën Sakob.” Moyis mbalëdëho, dëkëdëlohna njihn yëka ŷa.

³³ «Awa Ahwëhn a më ntehnëka: “Paryëtëry wapary ŋi, kabi hn'ile kahnëru hna cëvak.

³⁴ Nufu ambër bulunda mën ŋa Esipët hna,

nkwëryëbu wako g'inëm dëw hni ña do cëlibu, fehëtëwëhni. Tame, yij: payëdëmi gë Esipët.”[✧]

³⁵ «Moyis tac dënk ye nte ñwëyëniho ntehnëniha: “Mo liki asankaf do ahitiñ?” Umë payëka Wënu ña had asankaf, afehët bulunda g'idema mëleka le sahnëhnikawo humpen fatëh hna. ³⁶ Umë sanikëhni Esipët hna. Ntiko wëdahëse gë vifëmpëhnahnah hn'inkal tac, nte ntëmpëtaðëniho Wov Vëntah hna, do gë hnë wabëhn wafëhw wahnah wula hna.

³⁷ «Moyis tac dënk lehnëkëhni viju Isërayel: “Wënu ña canëhnëdëhuna kila had ami avë bulunda hun.” ³⁸ Do fëna, ante mbarëlëdëniho bulunda Isërayel wula ña, umë hahnëdëho yëbëlan vacërakëlo fu va gë mëleka le hnësëhnëdëhawo hn'ikuñ Sinayi ña. Hnam nuñajëdëho wanës Wën wante yëdahnëd uwám usër soje njij pëyafu.

³⁹ «Bare vacërakëlo fu va vëyadilohna mawëhnëniha; më cañëtaniha do pëhnani mbokani Esipët. ⁴⁰ Umë ntehnëniha Aron: “Dinëhnëryifu wamën wante ryënkwarëyëhëdëfu, kabi yëtëlëfuhna bi ye fëlaka añi Moyis nte sanikëfu Esipët ñi.”

⁴¹ Awa më ndëhwarëni wën le mëntëlëni gë fañihni, ntinëhnëniha sadëha, do më ntini ambënt nëñah soje ile ntini vëhni dënk ña.

⁴² Bare Wënu ña niñahnëkëhniwo do tavëhni cëmbëndëni wahol wale ye g'ambin wï. Gante kerik kayëte wakila ki:

«“O bulunda va Isërayel,
Gena ami sënahnërun sadëha wusaw

✧ **7:34** 7.34: Icahn 3.1-10

gë wasadëha wayëntaŵ hnë wabëhn wafëhw
wahnah wula hna.

⁴³ Hali, ndibëdunëho gante-wo-gante
usank wën ile wăcëdëho Molok ŵa
do gë wën hun ile liyarun wëntëlah
g'ikol nte wăcëde Refan ŋa.

Ntiyarunëho waji wamën wuhnë dënk
awuntahnëndu.

Soŋe umë fakëtandëmu hafo Babilon.”

⁴⁴ «Wula hna warëm fu ŵa kwëhnaniho us-
ank ule ryënkwëtehnëdëho kwëtëla nte ntiniho
Wënu ŋa gë vëhni ŋa. Usank rac ntiko Moyis
gante ntehnëkawo Wën ka. Sifa ule tufëkawo ŵa
ntiko. ⁴⁵ Urac, tebalëdëniho warëm fu ŵa. Vëhni
gë Yosuwe njonihho hnë nkal nte nkehahnëniho
bulunda vële wok vëyëtëlahna Wën, vële ntak
Wën haryënkw lëŵ hni va. Hnam nkoko afo
David nke ahnaŵ. ⁴⁶ Arac nuŷako idëma Wënu
ŋa kabi Wënu ŋa ñadëhawo. Awa David
tëyëkawo maŵëryana nëmpët usank ŵa gë nte
vëryik nte rëkëde cëmbahnënde, umë Wënu
Sakob ŋa. ⁴⁷ Bare Cery tac Salomo* vëryëhnëko.

⁴⁸ «Bare, ile ye toña ŷa, Wën Hunte Sëpëk
Fop ŋa dëdëdina hn'acery nte mbëryëni vahnë.
Wëlin ile pëyahnëk kila ŷa:

⁴⁹ «“Wënu ŋa Ahwëhn a ntehnëk: ‘Ambin ŋa ye
tinki naŵ mën ŋa,
nkal inji ye hn'ile yinëgehnahnëdëfu wapary
mën ŋa.

Iŷëhne sifa Cery hođun avëryëhnuno?

* **7:47** 7.47 Salomo aju David yeho, ahnaŵ Isërayel had rëmu.
Umë vëryëhnëko Cery Wën Cankaf ŋa do njetiko soŋe yasery
ŷalëŵu (1 Vëhnaŵ 6; 1 Vëhnaŵ 5.9-14).

Anëhne cape kodëfu ÿëwu?

⁵⁰ Gena bi ami lik vëÿin fop?’ ”

⁵¹ «Wuhnë vahnë vële kambëk vankaf vi, Wënu ña macëdëhu bare pidërun wasakahn hun† wã gë vanëf hun va, ñwëÿëdunëha kwëlëkwël Iyir Ipacah ña! Had vacërakëlo hun va nkerun! ⁵² Nkehëhna bi kila ile nkoni vëvërehnëna? Ndawënihëhni vële fëyahnëdëho itëk Yesu, Asatah a. Do wuhnë, tame, nkwaferunëha do aryawëhnuna. ⁵³ Toña ye, nuÿarun sariya Wën ÿa gë wamëleka ña, bare mawëhnëluhna muk!»

Icëm Ecen

⁵⁴ Vëhitij vësankaf wasëwif va, ga nkwëryëni wanës watac, cenakëhniwo ntavah ña soje Ecen afo cemëlehnandëni aki fo wabeñ ña. ⁵⁵ Bare umë, pëbëkawo Iyir Ipacah ña, më kañëk g'ambin do nu humpen inaÿ Wënu ña, do Yesu g'irëhw Wën kahnëko. ⁵⁶ Awa më ntehnëk: «Nëparyin: nudëfu ambin ñi pidëtak do Ajë Ahn'a g'irëhw Wën kahnëk.»

⁵⁷ Vële wëryëko wanës watac va, më ndekani d'us ciñalehnëni vanëf va, më nëñlëhnëniha vëhni fop. ⁵⁸ Canëniha nañ hna do ntutëndëniha gë wëraka soje ndawëniha. Vële wërahnëkawo Ecen va, jar nte wacik Sol kwëtehnahnëniho viÿi vilëw hni va.

⁵⁹ Wati nte ntutëdënihawo ña, Ecen njëfako ntehn: «Ahwëhn Yesu, kwëtehnahnëmi ntawary mën ña!» ⁶⁰ Tac njolehn ndëkwëhn do ndeka

---

† **7:51** 7.51 Pidërun wasakahn hun: Wagërek hna ntehnik vintawary hun va kácina. Rac fëhnëtanëk vëyentaryahna bulunda Wën hna.

rëkwa ŷa gë fanka fop: «Ahwëhn, tavëhnrëyihni uwi wëh!» Ga nësëk koyëna cëmëlehn.

8

Ikorotehn vële hwëtahnëka Yesu

¹⁻² Sol nëŋëkawo idawñ Ecen ŋa. Nkeniho hnam vësan vële hahnëndako soŋe Wën mbañënihawo do konëhnëdënihawo ðus.

Fac rac dënk pëgwiniho koroteyehnëndeni ðus vële hwëtahnëka Yesu va Yerusalem hna. Vëhni fop campëniho vankol vambë Yude gë Samari hna, vëfayik va fo woko hnam. ³ Sol, umë njawërdëho mbëvehnëhni vële hwëtahnëk va; njidëho tere-wo-tere canëndëhni, vësan gë vësëval, cëdëndëhni.

Doku Filip Samari hna

⁴ Vële sampehniko va ndapëniho wayal hna pëyahnëndëni Wanës Wakasëk ŋa. ⁵ Filip njiko nawñ cankaf Samari hna pëgwëlehn nësëhnëndëhni soŋe Arëhnayik a vahnë vëvë hnam va. ⁶ Bulunda ŷa fop nëpadënihawo Filip gë yasery kabi nkwëryëniho ga nësëde vifëmpëhnahnah vile ntidëho va do nuniho: ⁷ vëyabah vële nkeniho gë wayine va cahnënihëhniwo ndekatëndëni ðus; do vëreyah gë vële ye vorovoro vëyabah njërëniho. ⁸ Koyëna, nawñ iŋa hnë uhnatah sankaf nkeho.

⁹ Hara, asan ale wacik Simo lëdëntiko hn'ankol tac do mbilayo kavëla ntidëho. Pëmpëhnahnëndanëdëhëhniwo bulunda Samari ŷa do naŷënadëho. ¹⁰ Fop bulunda ŷa, vutoy gë vënaŷah per, nëpadënihawo pary.

Ntehnëdeho: «Aÿi asan fanka Wën fa dënk ye, fale wãcëde “Fanka Fahnaÿah.”» ¹¹ Mbiÿëko ga pëmpëhnahnëndanëkëhniwo gë mbilayo kavëla lëwü ÿa, soŋe umë nëpađënihawo pary. ¹² Bare ante pëyakëhniwo Filip Wanës Wakasëk soŋe Naŵ Wënu ŋa do gë soŋe Yesu Këris ÿa, kwëtahnëniho do njaryiniho vësan gë vësëval per. ¹³ Simo umë dënk më lehnëko kwëtahnëk do njaryiko. Kobëri tac, ŋaŵëdilawohna Filip kabi pëmpëhnahnëkawo đus vifëmpëhnahnah gë wëdahëse wade nudëho ŋa.

¹⁴ Ante njëtaniho, vëfayik va Yerusalem hna, vëvë Samari va maŵëni wanës Wënu ŋa, më payënihëhni ÿal hni hna Piyer gë San. ¹⁵ Vëhni ga tëkëni Samari hna, umë muntanënihëhni vële hwëtahnëk va nuÿahnëni Iyir Ipacah iŋa ¹⁶ kabi Iyir Ipacah iŋa cëlëlohna ten wëla hnë aryampo hnë vëhni; g'uŵac Ahwëhn a Yesu fo njaryiniho. ¹⁷ Awa Piyer gë San më tindënihëhni wëbák ŋa nuÿalehnëni Iyir Ipacah iŋa.

¹⁸ Simo ga nuk vële hwëtahnëk va njëdayini Iyir Ipacah iŋa ante tindënihëhni vëfayik wëbák ŋa, më ñad njëdahni koryi vëhni Piyer gë San ¹⁹ ntehnëhni: «Maŵëryanëryino ami fëna iŋi mëk, soŋe ale-wo-le rindëđëfu wëbák ŋa nuÿahn Iyir Ipacah iŋa.»

²⁰ Bare Piyer më ntëkwaka: «Arabi mbëvehni koryi hu ÿi gë wëjë per, kabi naharu uyëđ Wënu ŋa kode ntaŵi! ²¹ Tëfëlihna wëla toyë alinti đoku le lidëfun ÿi, kabi ntaŵary hu ŋa catëna haryënk Wën hna. ²² Tavëry iŋa hu meh iŋi do muntaryehna Ahwëhn a soŋe, ge kod nke,

tavëhnahni iña meh nte hwëhnaru ntaŵary hu ñi. ²³ Ha, tavëry kabi nudëfu njapëru do aramp wameh yeru.»

²⁴ Awa Simo më ntehnëkëhni vëhni Piyer gë San: «Muntanëryinoŵa Ahwëhn a ŵuhnë dënk soñe antë nkewo iñë hnë wante hnësërun ñi fop.»

²⁵ Vëfayik vëhi va, ga puhnani nës ile njëtëniho soñe Ahwëhn a Yesu do pëyahneni wanës wadëŵu ña, mbokalehnëni Yerusalem. Nkaŵ hna pëyahnehëdëniho vankol Samari vayabah Wanës Wakasëk ña.

Filip gë asan avë Ecopi

²⁶ Fac ryampo mëleka Ahwëhn lehnëkawo Filip: «Yiryeyi g'ankaw ŷirah nte ŵatëk Yerusalem yid' Gasa ñi.» ²⁷ Awa Filip njilehn tañ. Nkaŵ ntëŵu hna, nulehna asan. Asan arac alënënik avë Ecopi yeho, ale hwëtehnahtniko hnapul Kandas ŷa, ahnaŵ asëval avë Ecopi ŷa. Soñe icëmb Wënu ña njiko Yerusalem hna ²⁸ do gë ŷalu mëncëdëho. Saret lëŵu hna ntañako do kayëte nte kerëko kila le ŵaciko Esayi ña karanëdëho. ²⁹ Iyir Ipacah iña më ntehnëka Filip: «Yiryeyi arëka iŷi saret.»

³⁰ Filip më nkaryëk, tëhahna, do nkwëryëdëho avë Ecopi ŷa kayëte kila Esayi ña karanëdëho. Umë tëyëka: «Nkwëryëdu bi ile haranëdu ŷi?»

³¹ Asan a më ntëkwak: «Hak kodëfu wëryu, ge ahnë pacënhëndëfilohna?» Do umë ntehnëka Filip kayënti saret hna ntaña ðarël lëŵu.

³² Hara viñi Vikerëh karanëdëho:
«Nkeho had ife

ile yiryeryëde gante ndawëde,
ndemëhnako had fape fante wok kodina nës
haryënkw
ale wëcëdëha imul,
umë fëna ñoñ nësëna.

³³ Cëfëhnanik do nuŷana satah.

Ahnë kodina nës soŋe vutah vuntëwu va
kabi kobëri fo ntihëtik duniŷa li.»

³⁴ Avë Ecopi ŷa më tëyëka Filip: «Këلامي, pëyarye bi soŋe mo nësëd kila ŷi aki? Soŋe lëwu ŷa dënk bi, ma ahnë ahawary ye?» ³⁵ Awa Filip më tebak wanës ŋa, pëgw hnë Vikerëh vitac dënk, më nësëhnëka Wanës Wakasëk wëba Yesu ŋa.

³⁶ Nkonihò njindëni təkëlehnëni hn'ile nke wënkà. Awa avë Ecopi ŷa më ntehnëk: «Wëlin wënkà; ye wëmaŷehnéd yaryiwu?» ³⁷ [Filip më ntëkwaka: «Ge kwëtahnëru gë intawary fu ŋa fop, koderu ayaryi.» Awa asan a më ntehnëka: «Kwëtahnëbu Yesu Këris Aju Wënu ŋa ye.»] ³⁸ Tac Filip më kahnëndehnék saret ŷa cëlëlehnëni g'umë wënkà hna do njarya. ³⁹ Ga ndanini wënkà hna, Iyir Ahwëhn a nufëlehna Filip. Asan a golohna nunda, bare nkoço njind nkaw ntëwu ŋa g'uhnatah. ⁴⁰ Filip umë nulehn hnë nkol Asot hna nkeho, tac më tëfëk naw g'inaw, pëyahnëhënd gante-wo-gante Wanës Wakasëk ŋa, hafo wati nte təkëko hn'inaw Sesare hna.

9

Sol kwëtahnëka Yesu

¹ Hnë wati rac, Sol nahan dëwu ña fop idawñ vile hwëtahnëkawo Ahwëhn a fo yeho. Njiko asëna wasadëha asankaf hna ² do tëya vëkayëte vante tufahnëd njëtahni hnë vacaliña vambë Damas hna bi mo nke. Koyëna, ge tëkatëkëhni hnam vësan ma vësëval vële rëfëd Nkawñ Ahwëhn a, vëkayëte vatac wawëryanëdëhawo pëlahni do njiryeryëhni Yerusalem. ³ Awa gë Damas njidëho do tëko tëha nañ tac ante penëkawo tañ caharaß humpen hunte wätiko g'ambin ña. ⁴ Njolehn do nkwëryëlehn kopa ga ntehnëdëha: «Sol, Sol, soje ye vërehnëdëhu?»

⁵ Sol më tëyëka: «Ahwëhn, mo yeru?»

Më ntëkwaka: «Ami, Yesu, nte vërehnëdë ña ye. ⁶ Tame matëry, tënkëry nañ hna, do hnam pëyaderu ile rëfëka ali ÿa.»

⁷ Vële tëfëlëniho Sol va vëhodilohna mbok ñënkani do vëhodilohna fëna nësëni iñë. Nkwëryëdëniho dus kopa ÿa, bare vëhnučilawohna ahnë. ⁸ Sol matëlehn, ñes dus, bare golohna nund. Awa më pëlayik vák ÿa kahi tëkaryi gë Damas. ⁹ Hnë wafac warar mëpëko, do tokëčilohna, cëfilohna fëna.

¹⁰ Hara, Damas hna nkeho ale hwëtahnëk do wacëdeho Ananiyas. Ahwëhn a karyëtahnëkawo do ntehna: «Ananiyas!»

Umë ntëkwaka: «Ahwëhn, ani nkebu.»

¹¹ Ahwëhn a më ntehnëka: «Yiryeyi tameki kalu ile wacëde Kalu Satah, do tere Yuda hna. Tëyalëryehna asan avë nkol Tarës ale wacëde Sol ÿa. Iyi wati dënk iyëfa njëfad ¹² do, hn'ikaryëtahn, nukawo asan ale wacëde

Ananias tēnkēko tere hna do tinda wëbák ña mēpētahna.»

¹³ Ananias mē ntehnēk: «Ahwēhn, vahnē vëyabāh nēsēhnēniho soñe ayi asan do pëyaniho fop wameh wante ntikēhni vahnē hu va Yerusalem hna. ¹⁴ Do njijēk hn'ani gē fanka vësankaf vësēna wasadēha va soñe pēlahni fop vële ramahnēki va.»

¹⁵ Bare Ahwēhn a mē ntehnēka: «Yirye, kabi tēhnaḅuha ayi asan nke aryokuñēhn mēn, do ntidēfuha ayētēndan uŵac mēn hnē vële wok vëyena wasēwif hna gē vēhnaŵ vëlēŵ hni hna, do gē hnē vahnē vëva Isērayel hna fēna.

¹⁶ Tufēdēfuha ami dēnk fop ile rēfēka korot soñe mēn ŷa.»

¹⁷ Awa Ananias njilehn. Ga tēkēk, tēnkēko tere hna, tinda wëbák ña Sol do ntehna: «Ayēnta mēn Sol, Ahwēhn a Yesu haryētahnikino nkaŵ nte rēfiruho hna, payiko soñe aholahn avoka hnund g'ahaŵary do pēbahni Iyir Ipacah iña.»

¹⁸ Tañ, ile ye had vakuḅ wuwis njolehna vinkēr Sol hna do kolēlehn mbok nund g'ahaŵary. Awa matēlehn do njaryi. ¹⁹ Tac tokēk do fanka fa mbokalehna.

Sol gē vahnē vëvë Damas

Sol wafac ñëwëntiko gē vële hwētahnēk va Damas hna. ²⁰ Pëgwēlehn karañëndēhni calīña wasēwif hna pëyahnēnd Yesu Aju Wënu ŷa ye. ²¹ Fop vële hnēpadēhawo va pēmpēhnahnēkēhniwo do tēyēdēniho: «Gena bi ayi asan horotehnēdēhēhniwo Yerusalem hna vële ramahnēka Yesu va? Do yijēna bi ani

wakwëhnampër soje pëlahni do njiryeryëhni hnë vësankaf vësëna wasadëha hna?»²² Bare Sol nkwënadëhawo fanka fa karanj dëwu hna do wasëwif wale lëdëko Damas wã vëyëtëlohna bi ye nahadëni ante tufëdëhëhniwo wapacëk Yesu ye Arëhnayik a.

²³ Ga mbiyëk Sol hnam, wasëwif wã më pëhnani ndampo fo ndawëhnëniha, ²⁴ bare pëyayiko wante pëhnalëniha ña. Njëkadëho warënka nawñ hna g'umëd gë g'anent, soje kolahni ndawï. ²⁵ Umëd ndampo, vële hwëtahnëk karanjëdëho va hnë kankel njëbënihawo, njonih, cëlëndëniha hamëhni kece sankaf ile heceyahniko tenda hna.

Sol Yerusalem hna

²⁶ Ga təkək Yerusalem hna Sol njëkëhnahnëko mbarëlënti gë vërëfal va, bare fop ntakëkëhniwo g'umë, kabi vëhwëtahnëlohna bi paryi gë vëhni nkentik. ²⁷ Awa Barë nabas më nufëka njoka vëfayik hna. Umë tëfëtanëhnëkëhni gante nukawo Sol Ahwëhn ka nkañ Damas hna do gante nësëhnëkawo Ahwëhn ka. Pëyakëhniwo fëna gante karanjëdëhëhniwo vahnë va g'uŵac Yesu wã Damas hna g'ikwëtahn cankaf. ²⁸ Kobëri tac, Sol gë vëhni nkentiko, njasëlehnëdëho Yerusalem hna gante ñad ka do karanjëdëhëhniwo vahnë va g'uŵac Ahwëhn a g'ikwëtahn. ²⁹ Nësëhnëdëhëhniwo fëna wasëwif wale hnësëd wanës wagërek ña do nkwajëlëdëniho gë vëhni, bare vëhni fëna njëkëlehnëdëniho ndawëniha. ³⁰ Ante njëtani vële hwëtahnëk ña më njonih hafo hn'ankol

Sesare hna do, hnam, më cañëtëniha nji hn'ankol Tarës hna.

³¹ Awa fop vële hwëtahnëk vëvë Yude, Galile, do gë Samari hna yam nkeniho, naÿëdëniho hnë kwëtahn hna; ankaŵ Ahwëhn ña tëfëdëniho, do nkwënađëniho, g'idema Iyir Ipacah iña.

Iyëren Ene

³² Hnë wafac warac Piyer njasëlendëho nkal hna fop. Hnë fac ryampo cabëko hnë vële hwëtahnëkawo Yesu do lëdëko hn'ankol Lida hna. ³³ Umë tëkatëka asan ale wacik Ene. Vorovoro nkeho: matëlohna hn'ipad dëwu hna kobëri wabëhn mbëd gë watar. ³⁴ Piyer më ntehnëka: «Ene, Yesu Këris njërenëki! Matëry afëhwët ipad hu ñi.» Ene matëlehn tañ. ³⁵ Fop vële lëdëko Lida va gë vëvë lañ Saron va nunihawo do kwëtahnënihawo Ahwëhn a.

Ibëhn Dorëka

³⁶ Asëval ale hwëtahnëk yeho nkol nte wacik Yafa. Tabita maciko. Uwi wac «Dorëka» ye gë wanës wagërek ña, (umë lehnëde «incaw»). Uli fëren fo pabëko g'uryema vëhaÿëhnah. ³⁷ Wati rac tesëko cëmëlehn. Ga njaryik ñas iña, më kwëtik hnë cery mbë yañ etas hna. ³⁸ Vële hwëtahnëk vëvë Yafa va njëtaniho Piyer Lida hna nke, d'arël lëw hni. Më cañëtënihëhni vësan vëhi, payënihëhni aki: «Këlayiru, yij ÿal fuhn'a hara biÿëlihna.»

³⁹ Awa Piyer tëfëlëntëlehn gë vëhni. Ga tëkëni, më njiryeryik cery nte ye yañ etas hna. Vële cëmaryëk vësan va fop tëhanihawo

kotëndëni; tufëdënihawo vacud gë viyi vi-hawary vile ntidëho Dorëka ante nkoko cëmëna ña.

⁴⁰ Piyer më canëkëhni vahnë va fop. Më ndëkwëhnëk do njëfa. Tac cahëtak gë cape iñas do ntehn: «Tabita, matëry!» Umë ñesëk. Ga nuka Piyer, matëlehn ntaña. ⁴¹ Piyer më pëlaka vák ña ndemaka mat. Macëlehnëhni tañ vësëval vële cëmaryëk vësan va gë vële hwëtahnëk vëhařary, tufëkëhni ga njënëk. ⁴² Njëtayiko nař Yafa hna fop do vëyabah kwëtahnënihawo Ahwëhn a. ⁴³ Piyer mbiyëko Yafa hna; hnë tere avál ale waciko Simo hna nkeho.

10

Piyer vëhni Korëney hna

¹ Nkeho, Sesare hna, asan ale waciko Korëney; kapiten yeho hnë kañ wasodafe wavë Rom le wacëdeho «Kañ vëvë Itali». ² Kahnëndako icëmb Wënu ña, do ntakëdëhawo umë gë vëvë tere lëwu va fop. Ndemadëhëhniwo dūs vëhañëhna vëvë bulunda wasëwif va, do njëfadëhawo Wënu ña kwëlëkwël. ³ Fac ryampo, ga carëtak lav a, ikaryëtahn nuřako: mëleka Wën nuko wapacëk ga tënkëd tere lëwu hna do ntehna: «Korëney!»

⁴ Korëney ntañëkawo mbalatënd do tëya: «Nëpadëmi, ye ye?»

Mëleka ña më ntehnëka: «Wënu ña nkwëryëk iyëfa hu ña do mañëhnëki. Nuk fëna ile ryemaduhëhni vëhañëhna va. ⁵ Awa tame payëryihni vahnë Yafa njini njojëniha ale wacik

Simo Piyer ŷa. ⁶ Hnë tere avál ale wáčik Simo hna nke, ale lëdëk tëfary wov hna.»

⁷ Ga njik mëleka le hnësëhnakëndëha ŷa, Korëney më macëkëhni taŋ vëhi vëryokuŋ vëlëwu hna do gë sodade ryampo ale ryokuŋëhnëdëhawo. Arac fëna ahahnëndak soŋe Wën yeho. ⁸ Umë pëyakëhni fop ile ryëcëtak takan ŷa, tac payëlehnëhni gë Yafa.

⁹ Ga pacëk, ante nkëhnëko tëk lav a nkaf hna, njidëniho do tëhaniho Yafa. Hnë wati rac Piyer kayëko yaŋ teras cery hna soŋe iyëfa. ¹⁰ Umë njoka inte do ñadëho tok. Wati nte nëgëhnëdëho roka ŋa, më nuk iñë hn'ikaryëtahn. ¹¹ Umë nuk ambin ŋa ga pidëtak, do iñë sëlëndajëdëho nkal li, nkeho had ipand yankah nte fërëtik do pëlayi vacape vanah tak. ¹² Hn'ipand tac, sifa wulaŵ gë wusaŵ fop yeho hnam, gë vile huhad nkal li, do gë wusëry. ¹³ Më nkwëryëk kopa ga ntehnëdëha: «Matëry, Piyer, dawëryihni do asemëhni!»

¹⁴ Bare Piyer më ntëkwak: «Muk! Ahwëhn, kobëri tokëla ile mbañëk sariya fu ŷa ma wok pacëna.»

¹⁵ Kopa ŷa më mbok ntehnëka kat: «Ant'alehn pacëna ile pëyahnek Wën pacëk ŷa.»

¹⁶ Wahwënta warar ntiyako koyëna, tac pand iŋa mbokalehn g'ambin.

¹⁷ Piyer pëmpëhnahnëkawo do tëyadëho bi ye pëhnëtanëd iñë ile nuk ŷi. Hnë wati rac, vële payiko Korëney va tëyalëdëniho tere Simo ŷa, do tëkëlehnëni rënka hna. ¹⁸ Umë mëcalëni tëyëni: «Ani bi nke asan ale wáčëde Simo Piyer ŷa?»

¹⁹ Wati nte nkoko Piyer nahand soje inë ile nuk ŷa, Iyir Ipacah inja më ntehnëka: «Nëpary, vësan vérar réyalëdfëhi. ²⁰ Cëlëry, ayiwu tame gë vëhni hara gwajëlehnhalihna, kabî ami fayikëhni.»

²¹ Awa Piyer më cëlëk nji hn'ile nkeni vësan hna do ntehnëhni: «Ami ye ale yëkëlehnëdfuna. Soje ye yijërun?»

²² Umë ntëkwaniha: «Kapiten ale wacik Korëney ŷa fayikëfu. Asan asatah ye, ale lakëdfëha Wënu ŋa do wasëwif wã fop ŋahnëniha. Mëleka Wën lehnëka macehni ayi tere lëwu hna soje nëpa ile lehnëdfuha ŷa.» ²³ Awa Piyer më ndënëkëhni ndakëntini hnam.

Ga pacëk, kahnëtantëlehni gë vëhni do vëryampo hnë vële hwëtahnëk vëvë Yafa va ntapëhnanihawo. ²⁴ Ga mbok pac kat, təkëlehnëni Sesare hna. Korëney napëdfëhëhniwo; payehnekëhniwo vahnë vëlëwu va do gë wëlawoŷu wã njijëni. ²⁵ Wati nte nkëhnëko ténk Piyer tere ŋa, Korëney kacakawo, ndëkwëhn nkaŷa g'icëmb. ²⁶ Bare Piyer matëndëkawo ntehna: «Matëry! Ahnë fo yebu, ami fëna.»

²⁷ Tac, ante nkoniho nësëlëndëni gë Korëney ténkatëndëni tere hna, Piyer təkātəkëhniwo hnam vahnë vëyabah ga mbarëni. ²⁸ Umë ntehnëkëhni: «Njëtërun sariya wasëwif ŷa maŷëryanëlahna sëwif njind hnë tere ale wok gena sëwif ma nkeni lawo. Bare ami, Wënu ŋa nkwëryëndanëko tëfëlahna kehayi ahnë, ntiyi ale wok pacëna. ²⁹ Soje umë ye, ante

macirunëho ɲi, ɲijjëbu hara nahalenta. Awa ñakëndëbu yëtu bi ye wacehnirunëho.»

³⁰ Korëney më ntëkwaka: «Nuŷak wafac wannah, gë iŷi wati ki dënk, ŷal mën hna nkebuho, iyëfa ibë g'anent ɲa, yëfadëfuho. Taɲ, asan ale liyak viŷi vilancah kahnëlehn haryënk w mën ³¹ do nteho: “Korëney, Wënu ɲa nkwëryëk iyëfa hu ɲa do kwëtahnëk hakili idema nte ryemaɲuhëhni vëhaŷëhna ɲi. ³² Awa payëryihni vahnë Yafa ɲjini ɲjojëniha Simo Piyer. Hnë tere avál ale wacik Simo nke, ale lëdëk tëfary wov hna.” ³³ Payëlehnëryibuhëhni vahnë do camehnëmi gante maŷëru ayij ki. Tame, haryënk Wën hna nkeɲun soɲe ahnépayi fop ile ntehnëki Ahwëhn afëyafu ŷa.»

Wanës Piyer hnë tere Korëney hna

³⁴ Awa Piyer më tebak wanës ɲa ntehn: «Tame nkwëryëbu ɲus: Wënu ɲa dëbëndëlehnëlehnihna vahnë va, ³⁵ bare, hn'inkal-wo-nkal hna, ale-wo-le lakëdëha g'umë do lid usatah a, Wënu ɲa nëɲahnëdëha g'ahnë arac. ³⁶ Njëtërun Wënu ɲa nësëhnëkëhniwo bulunda Isërayel ŷa soɲe pëyahnehni yam lëwu le hnuŷade gë Yesu Këris, nte ye Ahwëhn vahnë fop ɲa. ³⁷ Ga ndëcëk ante ntehnëdëhëhniwo San vahnë ntini njaryini ɲa njëtërun ile liyako pëgw Galile hna ten hafo Yuɲe hna fop. ³⁸ Tac njëtërunëha fëna Yesu mbë Nasaret do gante njëɲaka Wënu ɲa Iyir Ipacah, pëbënëka fanka. Umë njasëlehnëk hna ntitënd ufërën do, kabi

Wënu ɲa gë umë nkeniho, njërënedëhëhniwo vële mbërehnedëho Sintani.

³⁹ «Wasede ile ntik fop Yerusalem hna do gë ile wojëk hn'inkal wasëwif wã yebun. Vëhni, hnë kërëwa pakëniha, ndawëniha.

⁴⁰ Bare Wënu ɲa mbëhnëndanëka fac rarëna hna; do ntik tufëhna. ⁴¹ Gena haryënkwa bulunda hna fop tufëhnako, bare haryënkwa fuhnë, wasede wale tëhnako Wënu ɲa umë

dënk kobëri ɲa do tokëlahnëbun celahnëbun g'umë ante mbëhnëndanëkawo Wën vësëm ɲa. ⁴² Ntehnëkëfu harañëfuni bulunda yã do

fëyahnefu umë ye ale tëhna Wën kitiñëhni vësëm gë vële wok vësëmëna va. ⁴³ Soñe lëwu yã nësëni wakila ɲa fop. Ntehnëni ale-wo-le

hwëtahnëdëha yã nuñad soñe lëwu yã itavëhn wameh wadëwu ɲa.»

Vële wok vëyena wasëwif hnuñad Iyir Ipacah

⁴⁴ Ante nësëdëho Piyer watac ɲa, Iyir Ipacah ɲa cëlëlehni hnë vële hnëpadëho wanës wadëwu hna fop. ⁴⁵ Wasëwif wale

hwëtahnëko lapëhnakawo Piyer, ga nuni njëdayini Iyir Ipacah ɲa vële wok vëyena wasëwif va fëna, pëmpëhnahnëkëhniwo dus.

⁴⁶ Nkwëryëdënihëhniwo ga nësëdëni vanësa vante wok yëtina do cëmbëdënihawo Wënu ɲa.

Awa Piyer më ntehnëk: ⁴⁷ «Hak kode ɲwëyi vëyaryëdëna hnë wënka vële hnuñak Iyir Ipacah ɲa had gë fuhnë ki?» ⁴⁸ Tac më ntehnëk

njaryini g'uñac Yesu Këris wã. Më tëyëniha Piyer ñëwënti gë vëhni wafac toye.

11

Itëfëta Piyer Yerusalem hna

¹ Vëfayik va gë vële hwëtahnëk vële yeho hnë resiyo Yude va njëtaniho vëryampo hnë vële wok vëyena wasëwif va kwëtahnëni wanës Wënu ña. ² Awa mbokajënd tuñ PiyerYerusalem hna, wasëwif wale hwëtahnëkawo Yesu va niradënihawo ³ ntehnëndëni: «Tënkëru hnë vële wok vëyena wasëwif do tokëntiru gë vëhni!»

⁴ Awa Piyer pëgwëlehn tëfëtanëhnëndëhni ile ryëcëtako ña, ryampo, ryampo, ntehnëhni: ⁵ «Wati nte nkebuho Yafa ña, iyëfa mbë g'anent yëfadëfuho hnutu iñë hn'ikaryëtahn ga cëlëndajëd g'ambin: ile ye had ipand yankah inte fërëtik pëlayi vacape vanah nkeho, cëlëndajëdëho yijënd ñarël mën. ⁶ Njëkëdëfuho wapacëk ile yeho hn'ipand tac ña, umë hñubuhëhni wusawã, gë wulawã, gë wule huhad nkal li do gë wusëry. ⁷ Tac më wëryëbu kopa ga ntehnëdëho: “Matëry, Piyer, ñawëryihni do asemëhni!”

⁸ «Bare më lëkwaßu: “Muk, Ahwëhn! Kobëri tokëla ile mbañëk sariya fu ña ma wok pacëna.”

⁹ «Kopa ña më mbok ntehniko g'ambin: “Antë alehn pacëna ile pëyahnëk Wën pacëk ña.”

¹⁰ Watac wahwënta warar ntiyako koyëna, tac fop mbokalehn g'ambin.

¹¹ «Hara, hnë wati rac dënk vësan vërar rëkiko tere ile yehahnëßuho hna: Sesare matiniho do hnë ñal mën hna payijiniho. ¹² Iyir Ipacah iña më ntehnëko rëfëlëfu gë vëhni hara gwajëlehnala. Vëyënta mën imbëd g'aryawã

vële yojëbu hnani vi ntapëhnanihowo Sesare hna do tënkëbunëho gë vëhni per tere Korëney hna. ¹³ Arac tëfëtanëkëfuno gante nukawo mëleka ile rënkëko tere lëwu ŷa do lehnëkawo: “Payëryihni vahnë Yafa hna soŋe njojëniha Simo nte wăcëde Piyer. ¹⁴ Pëyadëhi wanës wante fehëtëdëhu wëjë gë vëvë tere hu va fop.”

¹⁵ «Awa pëgwëbuho hnësëhnëndëwëhni ante cëliko Iyir Ipacah iŋa hnë vëhni gante cëliko ten hnë fuhnë ka. ¹⁶ Ryënkwëtalehnu waŋi wanës Ahwëhn: “San gë wënka njaryëdëho, bare wūhnë, g'Iyir Ipacah iŋa njaryëderun.” ¹⁷ Awa Wënu ŋa koyëna njëdëkëhni Iyir Ipacah iŋa gante njëdëkëfu ante kwëtahninëka Ahwëhn a Yesu Këris. Mo lë yëbu, ami, wëŷahnu ile ntik Wënu ŋa?»

¹⁸ Ante nkwëryëniho waŋi wanës ŋa, fop ndemëhnaledhëniho do cëmbëndëniha Wënu ŋa ntehnëndëni: «Awa paryi nke Wënu ŋa njëdëkëhni vële wok vëyena wasëwif imëk nkwëcëtani vankeya vantëw hni va do nuŷani itënk uwám usër hna.»

Mbara vële hwëtahnëk wë Antiyos

¹⁹ Vële hwëtahnëkawo Yesu va fop mbërehniniho ante ndawiko Ecen ŋa do umë forosŋehnkëhniwo campëni. Vëryampo hnë vëhni njiniho hafo Fenisi, Sipër, do gë Antiyos, bare wasëwif fo karanëdëniho wanës Wënu ŋa. ²⁰ Vëryampo vëvë Sipër do gë Siren va njiniho Antiyos hn'ile karanëdënihëhniwo Wanës Wakasëk ŋa soŋe Ahwëhn a Yesu vële wok vëyena wasëwif. ²¹ Fanka Ahwëhn fa gë

vëhni nkeho. Afo kore yabah kwëtahnëniho do maŵëni tëfëndëniha Ahwëhn a.

²² Awa vëvë mbara vële hwëtahnëka Yesu vë Yerusalem va njëtaniho waŋi wakasëk do payëniha Barënabas nji Antiyos hna.

²³ Ga təkək nut gante njëdëkëhniwo ka Wënu ŋa vële hwëtahnëk va, natëkawo do kamënaŷëhnëkëhniwo fop vële hwëtahnëk va nko kahnëndanëhnëniha Ahwëhn a g'ikwëtahn yaŵah. ²⁴ Barënabas asan a fërën yeho, pëbëkawo Iyir Ipacah iŋa do g'ikwëtahn iŋa hnë wati rac vahnë vëyabah kwëtahnënihawo Ahwëhn a.

²⁵ Tac Barënabas njilehn hn'ankol Tarës njëkëlehnehna Sol. ²⁶ Ga nujëka, umë njojëka Antiyos. Umë ntini bëhn ŷa fop hnë cery sali vë hnam hna, do karaŋënihëhni vahnë vëyabah. Antiyos hna maciniho vële hwëtahnëk va ryënkwëryënkŵ ŷa Vahnë Këris.

²⁷ Hnë wafac warac, wakila matëniho Yerusalem njini Antiyos. ²⁸ Aryampo hnë vëhni Agabus maciko. Iyir Ipacah iŋa hnësendëhawo ntehn biŷëdina inte cankaŷ yed duniŷa hna fop. (Nkelehn, hnë wati nte nkeho Këlod ahnaŵ a.) ²⁹ Awa vële hwëtahnëk vëvë Antiyos va pëhnahehni ale-wo-le hnë vëhni njëdahn ile mëkëd ŷa njëdanahnini ndemahnini vële hwëtahnëk vëvë resiŷo Yude va*. ³⁰ Umë ntiniho do njëdanihëhni uyëd rac Barënabas gë Sol njinenëhnënihëhni vicër va soŋe vële hwëtahnëk Yude va.

* **11:29** 11.29 Vële hwëtahnëk vëvë resiŷo Yude va wasëwif ŵa ye.

12

Icēm Sak do ipēla Piyer

¹ Hně wati rac, ahnaŵ ale ŵaciko Eroď Agëripa ŷa kēm fo ntidēhēniwo vēryampo vēvē cery sali vē Yerusalem va. ² Umē ndaŵehnēka gē sēlame Sak, aheryu San. ³ Nuko watac nējēkēhniwo wasēwif ŵa, awa hnē wati ambēt mburu kwēhn levir kēm hna, mē pēlayehnēka Piyer fēna. ⁴ Ga pēlayik Piyer mē cēdehnēka, do kwētehnašnēni wakore wahnah wasoďaďe wahnah wahnah nēmpētēlëndēni njēkandēniha. Ňaďēho tu-fahna bulunda hna ge ndēcēk ambēt Pak ŷa.

⁵ Awa Piyer kaso hna kwētiko, bare vēvē cery sali va muntadēnihawo Wēnu ŷa kwēlēkwēl soŷe lēŵu ŷa.

Itav Piyer

⁶ Hara umēď nte pēhnahnēko Eroď, ge pacēk, njohna Piyer kitinī tase bulunda ŷa, Piyer gē vankēncā űabēlehniniho gē wasoďaďe wahi. Yēbēlan lēŵ hni ndakēko wakwēď do vēyēka vēhi vēyēntaŵ va ale-wo-le yēŵa lēŵu hna nkeho haryēnkŵ rēnka kaso hna. ⁷ Taŷ, mēleka Ahwēhn karyētahnēka kaso hna gē humpen hucankaf. Mēleka ŷa mē űakēka Piyer wabēv hna, nēgēta do ntehnā: «Matēry űap!» Awa vankēncā va njolehn wēbák wadēŵu hna.

⁸ Tac mēleka ŷa mē ntehnēka: «Ňēbary ryl hu ŷa do afērya wapary hu ŷa.» Piyer mē maŵēhnēka do mēleka ŷa mē nkwēnēk: «Cudary cud cankaf hu űi do arēfe.» ⁹ Piyer mē tēfēlehnēďēha hara yētēna toűa ye fop ile

ntidëho mëleka ÿa: ntiyahnëkawo hudakery ye.
¹⁰ Umë ndëcënihëhni vëyëka vëryënkwëryënkwa, tac vëhigëna va do tëkëlehnëni haryënkwrënka waryëhwëra ile pabëlëni inaw' ña. Rënka rac pidëtalehn umë fo haryënkwa lëw' hni. Cahnëlehnëni tondani ankaw', do tañ mëleka ÿa tavëlehna.

¹¹ Awa Piyer më njavëtëk ile liyak ÿa do ntehn: «Tame, njëtëbu ðus toña ye: Ahwëhn a payika mëleka lëw'u ÿa, pehëto hn'imëk Eroð hna do gë fop wameh wante ñakëndëni ntiniho bulunda wasëwif w'a.»

¹² Ga njavëtëk watac, më njik tere Mari, hnëmu San nte w'acëde fëna Marëk hna. Vahnë vëyabah varëko hnam soñe iyëfanëhn dëw'u. ¹³ Më mbankëk rënka ÿa do aryokuñ ale w'aciko Rod më njijëk do tëya bi mo ye hnam. ¹⁴ Më njavëtëk hohna lëw'u ha do, hnatah lëw'u hna, tavëlehn pidëtëna, nkary ßambery pëyahñ: «Piyer ye! Për hna nke!»

¹⁵ Umë ntehnëniha: «Cenaki!» Bare njawëñëko paryi toña ye. Awa më ntehnëni: «Mëleka lëw'u ÿa rëfëka nke.»

¹⁶ Piyer nkoko mbankënd. Ga pidëtëni rënka ÿa, nutëniha, pëmpëhnahnëkëhniwo. ¹⁷ Umë ndëkwanëkëhni gë vák ÿi ndemëhnani do tëfëtanëhni gante canika Ahwëhn a hnë kaso ka. Umë mbok ntehnëk kat: «Pëyaryina Sak gë vëyënta fu vëyëntaw' va.» Tac më cahnëk nji sëñ haw'ary.

¹⁸ Ga pacëk, uryëñah sankaf yeho wasodäde hna; tëyëlëdëniho bi ne nke Piyer. ¹⁹ Eroð ntehnëko njëkëlehni, ßare nuyilohna. Umë

tëyehnekëhni vëyëka va do, kabi vëyëtëna hn'ile nke Piyer hna, më ntehnëk ndaŵini. Tac, Erođ më matëk Yude hna nji Sesare, hnam ñëŵëko toyë.

Icëm Erođ Agëripa

²⁰ Hara Erođ ntavëkawo dŵs gë vëvë Tir gë Sidon va. Vërac më maŵalëni soŵe njijëni nësëlëni. Nuŷaniho ten nkeni lawo gë Bëlasëtis, asankaf vëryokuŵ vëvë tere ahnaŵ va; tac më njini muntaniha Erođ mbokani nkeni yam kabi ile tokëdëni vankol vantëŵ hni ŷa fop nkal dëŵu hna matëdëho.

²¹ Hnë fac le cëbëniho hna, Erođ më ntiyak viŷi ucankaf va, ntaña tinki naŵ dëŵu hna do nësëhnëhni bulunda ŷa fop. ²² Bulunda ŷa cëmbëdënihawo, ndekatëndëni: «Had wën nësëd, gena had ahnë!» ²³ Bare, wati rac dënk, mëleka Ahwëhn a tesëndanëkawo Erođ, kabi bësalaŵohna Wënu ŷa untënah ntëŵu ŷa. Awa më tokëniha vandur cëmëlehn.

²⁴ Hara wanës Wënu ŷa campëdëho g'ahaŵary nkal hna.

²⁵ Barënas gë Sol, ante puhnaniho doku lëŵ hni Yerusalem ŷa, mbokaniho do njoryeryënihawo San nte ŵacëdëho fëna Marëk.

13

Barënas gë Sol tëhnayini soŵe payini

¹ Hnë cery sali vë Antiyos hna, nkeniho wakila gë vëharaŵ wanës Wënu ŷa: Barënas, gë Simeŷo nte ŵacëdëho Avahnah, gë Lusiyus mbë Siren, gë Manaŷe arëfëlënta kobëri hn'utah Erođ

Antipas, do gë Sol. ² Fac ryampo, wati nte cëmbëdënihawo Ahwëhn a do cujëdëniho, Iyir Ipacah ija më ntehnëkëhni: «Pitëryinëhni tame Barë nabas gë Sol soje doku ile wacëbuhëhni ÿa.» ³ Awa ga cujëni do njëfa, umë tindënihëhni wëbák ña tavëlehnënihëhni njini gë doku rac.

Barë nabas gë Sol Sipër hna

⁴ Koyëna payëkëhniwo Iyir Ipacah ija Barë nabas gë Sol; më njini ten Selusi hna. Hnam kayëniho sisikulu njini tinti mbë wov nte wacik Sipër. ⁵ Ga tëkëni Salamin hna, pëgwëlehnëni pëyahnëndëni wanës Wënu ña vacaliña wasëwif hna. San-Marëk fëna gë vëhni nkentiko do ndemađëhëhniwo.

⁶ Koyëna ndëcëtaniho tinti mbë wov ña fop hafo naŵ Pafos hna. Hnam, më tëkatëniha sëwif le waciko Bar-Yesu. Ali mbilayo kavëla yeho do kila ntiyako. ⁷ Guverëner tinti ÿa Serëgiyus Polus maciko do Bar-Yesu lawo lëwu yeho. Guverëner ÿa asan aritah yeho. Arac më macehnëkëhni Barë nabas gë Sol, kabi ñadëho nkwëry wanës Wënu ña. ⁸ Bare ambulayo Elimas, (macik koyëna kabi Elimas fëhnëtanëk ambulayo gë Wagërek ña) kasëkëhniwo memaÿehnahna guverëner ÿa antë kwëtahn wanës Wënu ña. ⁹ Awa Sol, Pol macëdeho fëna, pëbëkawo Iyir Ipacah ija, umë ntañëka ¹⁰ do ntehna: «Aroka vahnë! Afëbah wamër! Fatah Sintani! Ale ÿewëk fop ile satëk! Guve tavëdu mpaÿëmpaÿehn toña ÿa soje antë tëfëniha Ahwëhn a? ¹¹ Tame, nëpary: Ahwëhn

a ndafëdëhi, mëpëdu do bokëdila ahnu humpen ulav ha hafo mbiÿ toyë.»

Wati rac taŋ, vinkër Elimas va mëhwëryëlehn, nkelehn hn'umëd mbahnah do cahëtalehnëdëho gante-wo-gante, njëkëlehnanda ale hahëdëha.

¹² Guverëner ÿa, ga nuk ile liyak ÿa, kwëtahnëlehnëkawo Ahwëhn a Yesu; pëmpëhnahnëkawo d'us ikaraŋ nte karaŋiko soŋe lëwu ŋa.

Ikaraj bë hn'ankol Antiyos mbë Pisidi

¹³ Ga ndëcëni hnam, Pol gë vërefëlëntaŋwu kayëlehnëni hnë sisikulu Pafos hna njini Perëg vë Pampëfili hna. Hnam San-Marëk tavëkëhniwo do mboka Yerusalem. ¹⁴ Bare vëhni, më matëni Perëg hna njini Antiyos mbë Pisidi hna. Hnam, hnë fac ntaŋëla hna, më tënkëni caliŋa wasëwif hna ntaŋani. ¹⁵ Ga karaŋik Sariya Moyis ÿa gë vëkayëte wakila va, vësankaf caliŋa va më payehnek ntehnini: «Vëÿënta fu, ge kwëhnarun iñë ile hnësëdun mbara li soŋe ahamënaÿehnahnu, kodun ahnësu tame.»

¹⁶ Awa Pol më matëk, ndëkwanëkëhni ndemëhnani do ntehn: «Bulunda vëva Isërayel do gë fop wühne vële lakëdëhu gë Wën vi, nëparyino! ¹⁷ Wën bulunda vëva Isërayel ŋa tëhnakëhni vacërakëlo fu vi njabënekëhniwo wati nte nkonihö hn'uhneh Esipët hna, tac canikëhni hn'iŋi nkal gë fanka falëwu fa. ¹⁸ Hnë wabëhn wafëhw wahnah nduñënanëkëhniwo wula hna. ¹⁹ Tac, mbëvehnekëhniwo wahnënk mbëd gë wahi wavë Kanan wä do njëd'ahni nkal dëw hni ŋa bulunda lëwu ÿa kwëhnëni. ²⁰ Waŋi

fop mbiyëko le rëkëk wabëhn wakeme wahnah gë wafëhw imbëd (450) nuyahnëndëni nkal tac.

«Ga ndëcëk watac, më njëdakëhni vësankaf vacërakëlo fu va hafo yamani kila ale waciko Samiyel ña. ²¹ Awa, bulunda ÿa më tëyëni njëdayiniha ahnaŵ do Wënu ña më njëdakëhni Sol, aju Kis, avë hnënk Besame. Arac wabëhn wafëhw wahnah naŵëko hnë vëhni. ²² Wënu ña, ga ntihtëka Sol, më ntika David ahnaŵ. Më ntehnëk soñe lëŵu ÿa: “Nubuha David, aju Yese: aÿi asan ale hnëñahnëkowa d'us ye; ntid' fop ile ÿadëfu ÿa.”

²³ «Hnë vutah David hna njëdakëhni Wënu ña bulunda vëva Isërayel va Afëhët, gante nësëhnëkëhniwo ka, do afëhët arac Yesu ye. ²⁴ Ani gë njihahnind Yesu ÿa, San ntehnëdëhëhniwo fop bulunda vëva Isërayel va nkwëcëtani vankeya vantëŵ hni va do njaryini. ²⁵ Wati nte nkëhnëko pu d'oku San ña, ntehnëdëho: “Mo hnaharun yebu? Gela ale hnapëdun a. Biyëd'ina umë rëfidëho soñe lëŵu ÿa catëla dënk faryëtahnëŵa wapary ña.”

²⁶ «Vëyënta mën, ŵuhnë vutah Abëraham do ŵuhnë fop vële lakëdëhu gë Wën vi: soñe lëŵ fu cañëtik Wënu ña wañi wanës ipëh. ²⁷ Vahnë vëvë Yerusalem va gë vësankaf vëlëŵ hni va vëyavëtëlawohna bi mo ye Yesu do vëwëryëlohnä wanës wakila wade harañëde ntaŵëla-wo-ntaŵëla ña. Bare ante ndaŵëhnënihawo Yesu ña wanës watac ntiyako: ²⁸ tëyënihawo Pilat ndaŵëhna mama nkonihö vëhnuyana toña ile ndaŵëhnahnëdëniha. ²⁹ Ga ntini fop ile nësëko Vikerëh soñe lëŵu ÿa, umë

cëlëndëniha kërëwa hna kwëtëniha hn'iyag.
³⁰ Bare Wënu ña mbëhnëndanëka vësëm hna. ³¹ Tac, hnë wafac wayabah, Yesu tufëhnakëhniwo vële lapëhnajëkawo kobëri Galile hafo Yerusalem va do ye tame wasedë walëwu haryënkwa bulunda vëva Isërayel hna.

³² «Fuhnë dënk, Wanës Wakasëk watac yonëhnijirun: ile ntehnëko Wënu ña ntinëhnëdëhëhni vacërakëlo fu ÿa, ³³ ntinëhnëkëfu tame fuhnë, vutah vuntëw hni va; umë ye ile mbëhnëndanëka Yesu vësëm ÿi. Kerik hnë Kayëte Wahnëw higëna hna nësëk soñe rac ntehn:

«“Ajë mën yeru. Pëgw dol Rëm hu yëbu.”✧

³⁴ Wënu ña nësëko mbëhnëndanëdëha vësëm hna do nkal tokëdilahnä muk. Koyëna nësëko:

«“Toña hnësëhnëdëmu, njëdadëmu ami dënk, vëyi vifërën vile vëyëd gante ntehnëbuhawo David ka.”✧

³⁵ Umë mbok ntehnëk kat hn'ikerëh kawary:

“Tavëdilihahnä aryokun hu, nkël yag hna.”✧

³⁶ Gena soñe David nësëko. Umë, ndokunëko ðoku ile kwëtehahnëkawo Wënu ña hafo puhna, tac cëmëko do darël warëmu hna mbañiko do nkëlëko. ³⁷ Bare soñe ale mbëhnëndanëko Wën ÿa, arac gëlëna.

³⁸ «Awa, vëyënta mën, tëfëka ayëtu: Yesu ntik ile rëfëka aravëhnanhiwu wameh hun ña gante pëyahnëdëfun ki. ³⁹ Koyëna, ale-wole hwëtahnëka ÿa tavëhnëde wameh ña. Itëf

✧ **13:33** 13.33: Wahnëw 2.7 ✧ **13:34** 13.34: Esayi 55.3 ✧ **13:35** 13.35: Wahnëw 16.10

Sariya Moyis ÿa kodilohna nti rac. ⁴⁰ Awa, keharyin: antë nkewu ile kerëni wakila ña:

⁴¹ «“Yëkëryin, wũhnë vële pëbëk iyaf, pëmpëhnahnëryiŵu do cëmëryin! Nudun ntidëfu wati fu li doku ile worun kwëtahnakëndiluhna ge ahnë nësëhnakëndëhu!”✧»

Koyëna nësëko Pol.

⁴² Ante cahnëdëniho Barë nabas gë Pol caliña hna, ntehniniho mbokajëni ntaŵëla nte ryavid hna mbok nësëni soñe watac fo kat. ⁴³ Ga pitëlëni mbarëla hna, wasëwif wayabah gë vële salinëntik caliña wasëwif va tefëlehnënihëniwo vëhni, Pol gë Barë nabas. Vëhni, nësëhnëdënihëniwo do kamënaŷehnédënihëniwo nko kahnëndanëniha Wënu ña g'idema dëŵu ña.

⁴⁴ Ntaŵëla nte ryaviko ña, vahnë vëvë naŵ va fop mbarëlëniho nëpa wanës Ahwëhn ña.

⁴⁵ Wasëwif wëryampo, ga nunihëni iŷi kore, pëbëkëniwo iñëŵary; umë nkwajëniha Pol do njewëniha.

⁴⁶ Pol gë Barë nabas më ntehnënihëni g'ikwëtahn: «Tëfëkawo ahnësëhniwo wanës Wënu ña wũhnë ten. Bare kabi ñwëŷërun, tufahnërun koyëna tefëluhna ahnuŷawu uwám usër ŵa. Tame njidëfun gë vële wok vëyena wasëwif. ⁴⁷ Wëlin gante ntehnëkëfuno Ahwëhn ka:

«“Ntimi humpen wayal wï, ayohahn Wanës Wakasëk ña soñe pehëtahnini vahnë va hafo hn'ile tëkwik duniŷa hna!”✧»

✧ **13:41** 13.41: Abakuk 1.5 ✧ **13:47** 13.47: Esayi 49.6

⁴⁸ Vële wok vëyena wasëwif va, ga nkwëryëni wani wanësë, natëkëhniwo, pëgwëlehnëni cëmbëndëniha Ahwëhn a soje wanës wadëwu ña. Fop vële rëfëka tënkëni uwám usër hna kwëtahnëlehnëni.

⁴⁹ Wanës Ahwëhn a campëdëho hnë re-siyo rac fop. ⁵⁰ Bare wasëwif wëryampo cënkwenihëhniwo vësëval vële lënënik vële sal-ijëko caliña wasëwif, rëfëdëho wanës Wënu va, do gë vëvë karyënkwa nañ va. Njonëhnihihëhni vëhni, Pol gë Barë nabas, uryëñah sankaf do ntalehnënihëhni ýal hni hna. ⁵¹ Vësan vëhi va mbankaniho ivëd wapary wadëw hni ña tufahnahnëni vëwawëna, njilehnëni Ikoniyüm. ⁵² Bare ge vëvë Antiyos vële hwëtahnëk va ye, pëbëkëhniwo uhnatah do g'Iyir Ipacah iña.

14

Pol gë Barë nabas Ikoniyüm hna

¹ Ikoniyüm hna fëna, Pol gë Barë nabas tënkëniho caliña wasëwif hna do nësëniho wanës wapacah hafo wasëwif wayabah gë vële wok vëyena wasëwif kwëtahnënihawo Yesu. ² Bare wasëwif wale wëyëko vëhwëtahnëdina va cënkwëdënihëhniwo vële wok vëyena wasëwif nahanëhnëndënihëhni uñeh fo vële hwëtahnëk va. ³ Pol gë Barë nabas mbiyëniho Ikoniyüm hna. Njawënëniho wanës wadëw hni ña, pëbëkëhniwo ikwëtahn iña Ahwëhn hna. Ahwëhn a njëdadëhëhniwo imëk ntindëni vifëmpëhnahnah do gë wëdahëse do koyëna njawënedëniho toña ile karañëdënihëhniwo vahnë soje ifërën ile ntinëhnëdëhëhni Wën

vahnë vëlëwu va. ⁴ Vahnë vëvë naw̃ va, nahan dëw̃ hni ŋa nëmpëlëko: vëryampo gë wasëwif w̃a nkeniho, vëyëntaw̃ va gë vëfayik va. ⁵ Wasëwif w̃a gë vële wok vëyena wasëwif va, do gë vësankaf vëlëw̃ hni va, pëhwëtaniho ntinihëhni këm fo vëhni Pol gë Barënbabas do ndawënihëhni gë wëraka. ⁶ Bare vëhni, njëtandëni tuŋ nkaryëlehnëni gë cape Lisëtër gë Derëb, hnë resiyo Likawoni hna, do gë caharaß lëwu ya. ⁷ Hnam fëna pëgwëlehnëni pëyahnëndëni Wanës Wakasëk ŋa.

Pol gë Barënbabas Lisëtër hna

⁸ Nkeho asan Lisëtër hna. Asan arac kwëlëkwël ntañadëho, kabi vorovoro nkehawo wakwër ŋi; koyëna nagiko, kobëri yasëlohna. ⁹ Ante nësëdëho Pol ŋa, nëpadëho. Pol ntañekawo do nuko kwëhna ikwëtahn njërënahni*. ¹⁰ Awa umë ndekahnëka: «Matëry, kahnëry!» Asan a ntoñalehn, kahn, pëgw njasënd.

¹¹ Kore ya, ga nuni ile ntiko Pol ya, umë ndekani gë wanës wabë nkal Likawoni ŋa: «Wamën ŋa mbacani vahnë do cëlini yal fu li!» ¹² Umë macëniha Barënbabas «Sus†» do Pol «Herëmes», kabi Pol yeho ahnës wanës ya. ¹³ Asëna ava Sus ya, njojëkëhniwo wuhni wule hayëtik haryënk w rënka naw̃ hna hn'ile nkeho caliŋa ntëwu hna: ñadëniho gë kore

---

* **14:9** 14.9 Do nuko kwëhna ikwëtahn njërënahni: Kode nkwëryi njërënahni ma pehëtahni. † **14:12** 14.12 Sus gë Herëmes: Wamac waki hnë wamën Wagërek hna ye.

ÿa cënanëhnënihëhni sadëha vëhni Pol gë Barënas.

¹⁴ Bare ante njëtaniho vëfayik vëhi va, citëniho viÿi vilëw hni va tufahnahnëni vëÿadina koyëna do ntëfëni gë kore ndekahatëndëni: ¹⁵ «Wëlawo fu, tëfëluhna aliwu koyëna. Vahnë fo yebun, had wuhnë. Wanës Wakasëk ña yonëhniijurun, aravëtehniwu fop waÿi waravahn wahwëhn nafa këm wale sëmbëdun wï do asahëtauwu gë Wën paryi ka, hunte lik ambin ñi, g'inkal inji, wov ÿi gë fop ile yehëhna hnam ÿa. ¹⁶ Wati le ryëcëk ÿa, tavëkëhniwo wayal wï fop tëfëndëni vankaw vantëw hni va dënk. ¹⁷ Bare, tufahnëdëho kwëlëkwël g'ipërëna nte ntidëho ña. Njëdadëhu rëv ÿa do njëdadëhu ibarëp roka yabah, maÿëryanëdëhu ile rokëdun do pëbënëdëhu walawary hun wã uhnatah.» ¹⁸ Wëlakënde ga nësëdëniho aki vëfayik va ntakaryëkëhniwo tavëtehnënihëhni kore ÿa cënahn dëw hni sadëha ña.

¹⁹ Hnë wati rac dënk wasëwif wãtiko Antiyos mbë Pisidi g'inaw Ikoniÿum, cënkwënihëhniwo kore ÿa ntutëniha Pol gë wëraka soje ndawëniha. Ntiyahnëkëhniwo cëmëk awa më kuhëniha canëniha naw hna. ²⁰ Bare ante kwërënihawo vële hwëtahnëk ña, matëko do mbokanti g'inaw. Ga pacëk më njini gë Barënas Derëb.

Iboka Antiyos mbë Siri ña

²¹ Pol gë Barënas pëyahnëniho Wanës Wakasëk ña Derëb hna. Hnam vëyabah kwëtahnënihawo Yesu. Tac mbokani Lisëtër,

Ikoniŷum do gë Antiyos mbë Pisidi hna.
²² Njawëneni wasakahn vële hwëtahnëk va, kamënaŷehnënihëhni nkoni njawëneni kwëtahn iŷa do ntehnëdënihëhniwo: «Tëfëkëfu mbërayin dŷus tënkahnin Naw̃ ambin hna.»
²³ Hnë cery sali-wo, tahnënihëhniwo vicër, do ga cuŷeni do njëfani, më kwëtehnahnëniha Ahwëhn a, umë ale kwëtahnëni ŷa. ²⁴ Tac më ndëcëni resiŷo Pisidi hna, njini resiŷo Pampëfli.
²⁵ Umë pëyahneni wanës Wënu ŷa inaw̃ Perëg hna, tac njilehnëni inaw̃ Atali.

²⁶ Hnam më kayëni sisikulu njini Antiyos mbë Siri, hn'inaw̃ nte kwëtiniho hnë wëbák Wën soŷe iŷi doku ile puhnani tameki ŷi. ²⁷ Ga təkëni Antiyos hna, umë mbarënihëhni vëvë cery sali va fop tēfētānēnihēhni ile ntiyehnekēhni Wënu ŷa fop, do gante pidëtëni rënka ikwëtahn ŷa soŷe vële wok vëyena wasëwif va, vëhni fëna kwëtahnahnëni. ²⁸ Pol gë Barënbabas nēwëniho afo mbiŷ hnë vële hwëtahnëk vëvë Antiyos hna.

15

Nkwajëla soŷe háci ŷa

¹ Wati nte nkoniho Pol gë Barënbabas Antiyos hna vësan wātëko Yude təkini hnam do pëgwëlehnëni karanëdënihëhni vële hwëtahnëk va ntehnëndëni: «Kodëluhna afehëtiwu age káciluhna gante ntehnëk Sariya Moyis ka.» ² Pol gë Barënbabas nkwajëlëniho dŷus gë vëhni soŷe watac. Awa umë pëhnani Pol gë Barënbabas do gë vahnë vëhaŷary vëvë Antiyos va njini Yerusalem tēyēnihēhni vëfayik

va gë vicër va soṇe watac. ³ Awa cery sali ŷa më payëkëhni njini. Më tëfëni hn'inkal Fenisi do gë Samari, tëfëtahëndëni gante kwëtahnëniha vële wok vëyena wasëwif va Ahwëhn a. Wakasëk watac natëdëhëhniwo d'us vële hwëtahnëk va fop. ⁴ Ante tëkëni Yerusalem ṇa, vëvë cery sali va hacakëhniwo, gë vëfayik va do gë vicër va, do më tëfëtanënihëhni fop ile ntiyehnëkëhniwo Wënu ṇa.

⁵ Bare, wafarise wëryampo wale hwëtahnëntikawo Yesu va më ntehnënihëhni afo kácini vële hwëtahnëk do wok vëyena wasëwif va do ntehnëni ntënënëni Sariya Moyis ŷa fop.

⁶ Vëfayik va gë vicër va mbarëniho gwajëlëni soṇe watac. ⁷ Ga gwajëlëni hafo mbiÿ, Piyer më matëk ntehn: «Vëÿënta mën, njëtërun mbiÿëk ga tëhnako Wënu ṇa fagant hun soṇe fëyaŵëhni Wanës Wakasëk ṇa vële wok vëyena wasëwif va, nkwëryahnëni do kwëtahnëni. ⁸ Do Wënu ṇa, umë ale yëtëk iña vahnë ṇa, tufahnëk maŵëkëhni vële wok vëyena wasëwif va kabi njëdäkëhni Iyir Ipacah iṇa gante njëdäkëfu fuhnë ki. ⁹ Dëbëndëlehnëlëfuhna vëhni gë fuhnë: vëhni fëna pacënëk wasakahn walëŵ hni ŵa kabi kwëtahnëni. ¹⁰ Awa tame, soṇe ye fëgwëdunëha Wënu ṇa g'ile ŷadun aryibënduni vële hwëtahnëk va? Idiḃ nte woyinëk mëkilënëhna ndibin ye, fuhnë gë warëm fu per! ¹¹ Gena bi fuhnë, kwëtahninëka Ahwëhn a Yesu, umë dënk, lik pehëtahninëfu? Awa, koyëna pehëtini vëhni fëna.»

¹² Awa, mbara ṇa fop ndemëhnaniho;

Barënabas gë Pol fo nëpadëniho ante tēfētadëniho vifëmpëhnahnah gë wëdahëse wante ntiyehnëkëhniwo Wën hnë vële wok vëyena wasëwif hna. ¹³ Ga puhnani wanës ña, Sak më tebak ntehn: «Vëyënta mën, nëparyino! ¹⁴ Simo Piyer tēfëtak gante pabëkëhniwo Wënu ña ryënkwëryënkw ÿa vëhni Korëney hna vële wok vëyena wasëwif va tēhnahn ßulunda ile kwëhnëk. ¹⁵ Do wanës wakila ña tēfëlëk g'ile liyak ÿi, gante kerik ki:

¹⁶ «Awa Ahwëhn a më lehnëk: “Ge ndëcëk umë mbokajëdëfu soje vokaryu usank David ule yok wï, matëndëdëfu vanihel vi do mbokaryëdëfu hahnëndu. ¹⁷ Awa fop vële wok vëyena wasëwif va njëkëlendëniha Ahwëhn a; ha, fop wayal wale wacëbu hwëhnëwëhni wã. Ami Ahwëhn a dënk hnësëk watac; ¹⁸ mbiyëk ga njëtëndanëbuhëhni vahnë va vëyïn.”»

¹⁹ Sak më nkwënëk: «Soje umë ye ntiyahnekö tēfëka tavin bërehn vële wok vëyena wasëwif hwëtahnëka Wën vi. ²⁰ Kerëhnënéfuni ntehn-inëhni antë tokëni faÿar sadëha, do asan g'asëval antë ndakëni ge vëyëlëlëna, do fëna ant'aroku faÿar ile wok kácina soje cahna sat ÿa do ant'asewu sat. ²¹ G'ïni karanj gwër nked kabi, kobëri wati warëm fu ÿa, nkeniho vële haranëdëhëhniwo vahnë Sariya Moyis ÿa ankolwo-nkol do hafo dol karanjëde vacaliña hna hnë fac ntawëla-wo.»

Kayëte nte njëdanahnini vële wok vëyena

wasëwif

²² Awa vëfayik va gë vicër va do gë vëvë cery sali va fop, pëhnaniho tëhnanihëhni vëryampo hnë vëhni do payënihëhni njintini Antiyos gë vëhni Pol gë Barënabas. Umë tëhnanihëhni vëhni Yuda, nte wacëdëho Barësabas fëna, gë Silas. Vëhni vëhi cery sali hna fop ntënëniho.

²³ Umë ntehnënihëhni njiryeryëyin aņi kayëte:

«Vëyënta fu, wuhnë vële wok geluhna wasëwif do lëdëk nkol Antiyos, do gë waresiyo Siri gë Silisi va, fuhnë, vëfayik va gë vicër va, nkaÿirun.

²⁴ «Njëtabun vahnë vële watëryik ÿal fu li mpaÿëmpaÿehnenihu do pëmpëhnayehnenihu gë wanës wadëw hni ña. Bare ñoñ payëryilëfunihna nësëhnënihu soņe watac.

²⁵ Soņe umë, fëhnahnëbun fuhnë fop rëhnafuni vahnë vële fayëryidëfun njiryini. Wëlawo fu wã, Barënabas gë Pol, nkeryidëni. ²⁶ Vële wafëk walawary walëw hni soņe doku Ahwëhn fu ÿa Yesu Këris. ²⁷ Awa payëryibunëhëhni vëhni Yuda gë Silas nësëhnënihu vëhni dënk ile herëbun hn'aņi kayëte hna. ²⁸ Iyir Ipacah iņa gë fuhnë dënk pëhnabun ant'awëniwu dîb kawary ge gena vëÿin vile hwëhnak nafa vi: ²⁹ ant'aroku faÿar sadëha; ant'asewu sat, ant'aroku faÿar ile wok kácina soņe cahna sat ÿa; asan g'asëval antë ndakëni ge vëÿëlëläna. Ge keharun vëÿin fop caņëk. Arabi yam ÿa nke hnë wuhnë!»

³⁰ Tavëlehnini vële fayik va njini gë Antiyos. Ga tükëni mbarëpënihëhniwo bulunda vële hwëtahnëk va njëdfanihëhni kayëte tac.

³¹ Karaŋiko kayëte ŋa do vahnë va fop natëkëhniwo gë ikamënaŷehn inte kerëhniniho ŋa. ³² Yuđa gë Silas, vële yeho wakila vëhni dënk, nësëhnënihëhniwo dŋus vële hwëtahnëk va soŋe kamënaŷehnahñënihëhni do njawëñënihëhni kwëtahn hna. ³³ Nëwëniho wafac hnam, tac vëyënta hni va më ndëwanëhnënihëhni nkaŵ përen, mbokahnëni gë vële fayëkëhniwo. ³⁴ [Wati kahnëta hna Silas pëhnako nko hnam.]

³⁵ Pol gë Barënas woko Antiyos hna do karaŋëdëñihëhniwo gë vahnë vëyabah vëhaŵary do pëyahnëdëñiho wanës Ahwëhn ŋa.

Ipitël Pol gë Barënas

³⁶ Ga mbiyëk, Pol më ntehnëka Barënas: «Bokafu njëkihni vëyënta fu va hnë wahnawë wale fëyahnahnik wanës Ahwëhn hna fop, njëkihni bi hak nkeni.» ³⁷ Barënas ñadëho njoryeryëniha San nte wacëdeho Marëk; ³⁸ bare Pol caŋahnëlawohna, kabi Marëk tavëkëhniwo Pampëfili hna do golohna ntapëhnandëhni dŋoku lëw hni hna. ³⁹ Nkwajëlëniho hafo pëmpëlëhni, më pitëlëni. Barënas më njoka Marëk kayëni hnë sisikulu njini Sipër. ⁴⁰ Pol, umë, më tëhnaka Silas do ga kwëtehñahñënihëhni vële hwëtahnëk Antiyos va hnë wëbák Ahwëhn hna, njilehñëni. ⁴¹ Umë tëfëni Siri gë Silisi do njawëñëhñëhñëhñëhni kwëtahn iŋa vële hwëtahnëk va.

16

Pol gë Silas do gë Timote

¹ Pol təkēko fēna Derēb hna tac Lisētēr hna. Hnam nkeho asan ale hwētahnēk macēnde Timote; hnēmu fēna kwētahnēko. Umē sēwif yeho, bare rēmu gērek yeho. ² Vēle hwētahnēk vēvë Lisētēr gë Ikoniŷum va wapērēn wayabah nēsēdēniho soŋe Timote ŷa. ³ Pol ñadēho Timote ntapēhnahna. Awa mē njoka. Umē kácehnēka, soŋe wasēwif wale yeho waresiŷo warac ŵa, kabi fop njētēniho rēmu gelohna sēwif. ⁴ Hnē vankol vante njihahnēdēniho hna fop, pēyadēhēniwo vēle hwētahnēk va ile pēhwētani ntini vëfayik gë vicēr vēvë Yerusalem va do ntehnēdēnihēniwo maŵēhnēni watac. ⁵ Awa vēle hwētahnēk va njaŵēdēniho kwētahn hna do nkwenadēniho yabi ŋa fac-wo-fac.

Ikaryētahn Pol Tērowas hna

⁶ Pol gë Silas ñadēniho pēyahnēni wanēs Wēnu ŋa hn'inkal Asi hna, bare Iyir Ipacah ŋa maŵēryanēlēhniwohna. Awa ndēcētalehnēni yēbēlan Fērisi gë Galasi. ⁷ Ga tēkēni darēl Misi hna, umē pērēkēhni njini Bitini, bare Iyir Yesu ŋa maŵēryanēlēhniwohna. ⁸ Awa, mē ndēcēni Misi njini inaw Tērowas. ⁹ Gumēd ga, Pol ikaryētahn nuŷako: mē nuka avē Masedēwan ga kahnēk. Mē muntadēha aki: «Cabēry Masedēwan, yij aryemafu!» ¹⁰ Taŋ ga ndēcēk umē, mē yēkēlehnēbun yifu gë Masedēwan, kabi pacēkēfuno Wēnu ŋa ŵacēkēfuno yonēhnēfuni Wanēs Wakasēk ŋa vēvë hnam va.

Ikwëtahn Lidi

¹¹ Kayëbunëho sisikulu Tërowas hna yilehnëfu satën fo gë Tinti Samotëras ka. Tac ga pacëk, më yibun Neyapolis. ¹² Ga matëbun hnam më yibun Filip, nkol resiyo ile yeho ryënkwëryënkw vë Masedëwan, ile tampëk Rom. Wafac wayabah libunëho hn'inaw itac.

¹³ Hnë fac ntawëla hna, më sahnëbun naw hna yifu tëfary sën hna hn'ile nahabunëho nudëfun hn'ile calinëdëni wasëwif hna. Ntañabunëho do nësëhnëdëfunëhëhniwo vësëval vële varëko hnam va. ¹⁴ Aryampo hnë vësëval vërac Lidi maciko. Asëval ale ntakdëho gë Wën yeho. Hn'inaw Tiyatir matiko. Awaf wafand wavëntah* yeho. Asëval arac nëpadëhëfuno do Ahwëhn a pidëtëdëho sakahn hadëwu ha kolahn nkwëry do kwëtahn wanës Pol ña. ¹⁵ Njaryiko, gë vëvë tere lëwu va per. Tac më ntehnëkëfu aki: «Age paryi njavëtërun kwëtahnëbuha Ahwëhn a, yijën asëlu ÿal mën hna.» Do porosinëdëhëfuno wawëfu.

Pol gë Silas hnë kaso vë Filip hna

¹⁶ Fac ryampo gante calinëde mbokëbunëho yindëfu, asëval aryokuñ më kacakëfu. Gë yine ile hnësendëhawo ile wok tëkina nkeniho do nuñandënihawo koryi yabah vële ndokuñëhnëdëho va gë wanës watac. ¹⁷ Pëgwëlehn tëfëlehnëndëfu, fuhnë gë Pol, ndekatënd: «Vëyi vësan, vëryokuñëhn Wën Hunte Sëpëk Fop va ye! Ankañ nte yod g'iipeh

---

* **16:14** 16.14 Wafand wavëntah: Pand bëntah ña kambëk ntawi; vëntah ÿa dahëse inaw ña ye. Gë watëvavu ña «pourpre» ma «violet» macik.

ɲa pëyadënihu!» ¹⁸ Wafac ntidëho koyëna. Awa Pol, ga cilëtak, më cahëtak ntehna yine ÿa: «G'uwac Yesu Këris wã cahnëryehna aÿi asëval!» Do yine ÿa cahnëlehna taɲ.

¹⁹ Vële ndokuɲëhnëdëho va, ga nuni gona nuÿahnëndëniha koryi, umë pëlanihëhni vëhni Pol gë Silas kuhënihëhni njiryeryënihëhni waÿëwa bulunda hna haryënkw vësankaf naŵ hna. ²⁰ Më ntehnëni: «Vëÿi vësan mpaÿëmpaÿehneni naŵ fu ɲa. Wasëwif ye ²¹ do wënamu wakasëk karanëdënihëhni vahnë va, do fuhnë vële kwëhnëk Rom vi maŵëryanilënëfuhna maŵin ma tëfin.»

²² Bulunda ÿa fëna ñadëniho ndafënihëhni. Awa, vëhitiɲ va më ntihëtehnënihëhni viÿi va vëhni Pol gë Silas do ntehnëni ntampini. ²³ Ga ntampënihëhni dŵs, umë cëdënihëhni do ntehnëniha ayëka ÿa njëkandëhni dŵs. ²⁴ Ga tëk ntehnëniha koyëna tuɲ, ayëka ÿa më cëdëkëhni hn'acery mbë conk kaso ɲa do më ɲwecëkëhni wakwër ɲa hnë wadëhwa.

²⁵ Ga ndëcak ga, Pol gë Silas njëfadëniho do njëwëdëniho cëmbahnëniha Wënu ɲa do vëramp vëÿëntaŵ va nëpadënihëhniwo. ²⁶ Pëgwëlehn ñënkand dŵs nkal iɲi, do ñënkënd fëna kaso ÿa hafo wafida wã fop pidëtalehn do fop vankëncä vëramp va pëtalehnëhni. ²⁷ Ayëka ÿa më nëgak do, ga nuk warënka kaso wã pidëtak, umë pëhwëtëk sëlame lëwu ÿa ñand ndëwa, kabi ntiyahnëkawo vëramp va nkaryëni. ²⁸ Bare Pol më ndekak gë fanka

falëwŭ fa fop: «Ant'aliya lavah! Fuhnë fop hnani nkebun!»

²⁹ Awa ayëka ŷa më tëyëk humpen, ntëfëk ßambery kaso hna mbalatënd ntakah ŋa, do nji ndëkwëhn haryënkw Pol gë Silas. ³⁰ Tac më canëkëhni do tëyëhni: «Vësan, ye rëfëka liwu fehëtahniwŭ?»

³¹ Umë ntëkwaniha: «Kwëtahnëryehna Ahwëhn a Yesu do pehëtëderu, gë tere hu ŷa per.» ³² Tac umë pëyaniha wanës Ahwëhn a, umë gë vële yeho tere va fop. ³³ Awa g'umëd ga wati rac dënk ayëka ŷa njiryeryëlehnhni ndagëhni wasër wã. Tac njaryëlehni taŋ umë gë vële kwëhnëk va fop. ³⁴ Tac më njokëhni vëhni Pol gë Silas gë ŷalu njëdahi ile tokëdëni. Aŷi asan gë tere lëwŭ ŷa fop pëbëkëhniwo uhnatah soŋe ile kwëtahnëniha Wënu ŋa.

³⁵ Ga pacëk, vëhitin va payënihëhniwŭ vahnë ntehnëniha ayëka ŷa tavëhni. ³⁶ Ayëka ŷa më njijëk pëyahna Pol: «Vëhitin va payehniini ravu. Awa kodun asahnu ayiwu yam.»

³⁷ Bare Pol më ntehnëkëhni vële fayijiko va: «Fuhnë vële kwëhnëk Rom va ndafehnënihëfu ßulunda hna hara wahitŋëlëfuhna do tac cëdehnënihëfu! Do tame ñandëni canënihëfu yëmëyëm? Watac gedina. Arabi njijëni vëhni dënk canënihëfu!»

³⁸ Vële fayijiko va më njini pëyanihëhni wanj wanës vëhitin va. Vëhni ntakëkëhniwo ante njëtaniho Pol gë Silas Rom kwëhnini ŋa. ³⁹ Awa umë njijëni muntani tavëhnënihëhni do më canënihëhni kaso hna këlatëndënihëhni cahnëni naŵ hna. ⁴⁰ Ga rëk cahnëni kaso hna, Pol gë Silas

më njini vëhni Lidi hna soŋe nunihëhni vëyënta hni va do kamënaŷehnehni, tac njilehneni.

17

Pol gë Silas Tesalonik hna

¹ Ante ndëcëniho Amëfipolis gë Apoloni ŋa, Pol gë Silas təkëniho Tesalonik. Hnam kwëhnaniho wasëwif wã calija. ² Pol njiko calija hna, gante njehëka ka. Hnë vantawëla vatar mbarëdëniho nkwajëlëdëni soŋe Vikerëh Wënu va gë vële yeho hnam va; ³ nkabëdëhëhniwo do tufëdëhëhniwo Arëhnayik a tëfëka korot do mbëhnëndani vësëm hna. Ntehnëdëhëhniwo: «Yesu nte fëyadëmu ŋi ye Arëhnayik a.» ⁴ Vëryampo hnë vële hnëpadëho hna maŷëniho wanës ŋa nkentëlehnini gë Pol gë Silas. Koyëna nkeho fëna hnë vële wok vëyena wasëwif vëyabah, do lakëdëhëhniwo gë Wën ŋa, do gë vësëval vëyabah vële hwëhna nafa hn'inaŷ hna.

⁵ Bare wasëwif wã ñëŷaryënihëhniwo rac. Awa më mbarëpënihëhni wafufafu wale yeho vankaŷ hna, matëndënihëhni wasëwif wëryampo do ñënkëni naŷ iŋa. Njilehneni tere Yason hna njëkëlehnënihëhni vëhni Pol gë Silas soŋe njonihëhni haryënk w bulunda hna. ⁶ Bare kabi vërekatëlëhni hna umë njonihä Yason gë vële hwëtahnëk vëryampo haryënk w vësankaf vëvë naŷ hna pëgwëlehnëni ndekandëni: «Vëyi vësan ñënkëni d'uniŷa ŷa fop, do tame təkini hnani! ⁷ Anŷi Yason hacakëhni ŷalu hna! Vëyi vahnë fop nkwajëni sariya asankaf a, Sesar;

ntehndëfëni nkehëhna ahnaŵ ahaŵary ale ŵacik Yesu.» ⁸ Waŋi wanës mpaÿëmpaÿehnekëhniwo kore ŷa gë vësankaf vëvë naŵ va. ⁹ Yason gë vëÿëntaŵ va tëfëkëhniwo cosënihëhni vësankaf va ani gë tavahnëndeni ŷa.

Pol gë Silas Bere hna

¹⁰ Mëdënd tuŋ vële hwëtahnëk va ndëcëtënihëhniwo vëhni Pol gë Silas njini Bere. Ga tëkëni, njilehnëni caliŋa wasëwif hna. ¹¹ Wasëwif wavë hnam ŵa hwëhnako nëf ntëbini wavë Tesalonik ŵa; tebaniho wanës Wënu ŋa g'imaŵa përen. Fac-wo-fac, kahnëndaniho ikaraŋ Vikerëh va njëkahnëni bi ile karaŋëdëhëhniwo Pol ŷa catëk. ¹² Hnë vahnë vërac wasëwif wayabah kwëtahnëniho, do hnë vële wok vëyena wasëwif vësëval vëryampo vële lënënik kwëtahnëniho fëna do gë vësan vëryampo.

¹³ Bare ante njëtaniho wasëwif wavë Tesalonik ŵa Pol mboko pëyahnënd wanës Wënu ŋa Bere hna, vëhni fëna njiniho hn'inaw ŷac cënkwendënihëhni do mpaÿëmpaÿehndënihëhni bulunda ŷa. ¹⁴ Vële hwëtahnëk va më caŋëtëniha taŋ Pol gë vëÿëntaŵ njini gë cape wov; bare Silas gë Timote nkolehnëni Bere hna. ¹⁵ Vële lapëhnakawo Pol va njiryeryënihawo hnë sisikulu hafo Aten hna. Tac mbokalehnëni gë Bere g'ipay Pol iba vëhni Silas gë Timote; pëyanihëhni tëfëlehnëniha ñap.

Pol Aten hna

¹⁶ Wati nte napëdëhëhniwo Pol vëhni Silas gë Timote hnë Aten hna, nuko ile lavëkawo

ɗus sakahn hadëwu hna: nkol ɗa waravahn fo fëbëko. ¹⁷ Nkwajëlëdëniho gë wasëwif wã do gë vële wok vëyena wasëwif lakëdëhëhniwo gë Wënu ɗa hnë caliɗa hna, do fac-wo-fac hnë vëyëwã bulunda hna, gë fop vële pankëlëdëniho va. ¹⁸ Vëhwëhn uyët vëryampo vële wãcëde Wa-epikuren gë Wasëtowisen* pëgwëlehnëni vëhni fëna nkwajëlëndëni g'umë. Vëryampo tëyëdëniho: «Ye ñad nës ayi ayaŵënkah?» Vëyëntaŵ va më ntehnëni: «Ntiyak had soŋe wamënu wale wok yëtilënëhna pëyahnëd». Nësëniho koyëna kabi Pol soŋe Yesu yã pëyahnëdëho do fëna soŋe iðëhn vësëm ɗa.

¹⁹ Umë njonihã karyënkŵ yëwã ile wãcëde Arewopas hna do ntehnëniha: «Nësëhnëryifu soŋe iɗi karaɗ kasëk. ²⁰ Nkwëryëndanëruhëfu ile wobun yëtëlëfuhna do ñadëfun ɗus yëtëfu bi ye ye umë.» ²¹ Tëyëdënihawo Pol koyëna kabi fop vëvë Aten va gë vëhneh vële lëdëntik hnam va fop nës gë nëpa wakasëk watëkwa watac ɗa fo pabëniho.

²² Awa, Pol më matëk haryënkŵ vahnë vële yeho hnë Arewopas hna do ntehn: «Vëvë Aten, nkwëryëbũ vële lënënëk ɗus waravahn yerun. ²³ Ante ndapëbũho nkol hun ɗi yëkatëndu waravahn wasëvah hun wï, nubũho hnë ryampo ga

---

* **17:18** 17.18 Wa-epikuren ɗa gë Wasëtowisen ɗa: Wa-epikuren ɗa ntiyahnëkëhniwo ñoñ gena hafo ɗuniya yi, Wën gelohna. Tëfëka natëfu ɗuniya yi fo. Wasëtowisen ɗa, soŋe vëhni, itëf nahahn nte lik ɗuniya yi fecehnëkëhni. Ñoñ bayëmpaŷehnëdëlihna hnë toña rac. Ntaŵary ɗuniya yi yeho wën hudëw hni ha. Tëfëkawo ntini fop ile satëk yã. Wakore waki tak vëhwëtahnëlohnã iðëhn vësëm ɗa.

kerik aki: “Wën le wok yëtina.” Awa, Wën le sëmbëdun hara yëtëluhna ÿa, umë ye ale yijëbu fëyaʷuna ÿi.

²⁴ «Uñi Wën, umë ye ale lik duniÿa ÿi gë ile yehëhna hnam ÿa fop do umë ye Ahwëhn ambin inji g'inkal inji. Umë, wëla acery ndampo nte mbëryëni vahnë gedilahna gwër ntëdahn gante-wo-gante naÿëk ka. ²⁵ Umë yëdädhëhni vahnë va fop wayën wä do g'ile valëdhëhni ÿa; balëlahna vahnë paßëniha ntinëhnëndëniha ile-wo-le ÿa. ²⁶ Hnë ahnë aryampo fo ntik wabulunda ña fop do kwëtëkëhni hnë nkal li fop. Umë dënk fëhnako watac kobëri ña: tëkwëndëlehnëk wayal wä do gë wëwati wale rëfëkawo ntëdëni hnam wä. ²⁷ Wënu ña ntik rac soñe njëkëlehnahnëniha vahnë va. Wëla ntehni ntakaryëkëhni soñe njëkëlehnëniha, mpëd nudëniha. Toña-toña ÿa Wënu ña ñaʷëtalagna ahnë hnë fuhnë. ²⁸ Ha, “Umë lik njënëden, ñënkanden do nkeyin.” Do fëna had gante nësëni vëyëʷ vëryampo ki: “Paryi nke vutah vuntëʷu va yëfun.”

²⁹ «Awa, kabi vutah vuntëʷu va yeyinëk, tëfëlahna nahayin Wënu ña mëntëläni gë ravahn sanu, koryi ma taka, nte ntik ahnë gante nahak ka. ³⁰ Bare Wënu ña dëkwëna wati le nkonihö vëyëtëna vahnë gante ntënëndëniha ka, tame macëdhëhni fop, hnë ile-wo-le hna, nkwëcëtani vankeya vantëʷ hni va. ³¹ Kahnëndëk fac ile kitinahnëdhëhni g'ale tëhnaka vahnë va fop g'usatah. Aki tufëkëhni vahnë va fop ale ye ahitiñ arac a:

mbëhnëndanëka vësëm hna!»

³² Ante nkwëryëniha Pol ga nësëk soje ibëhn vësëm ña, vëryampo njafarjëdënihawo do vëyëntaŵ va ntehnëdëniho: «Nëpađeru ahnësëhnëfu soje wañi nkaŵ kaŵary.» ³³ Awa cahnëko Pol hnam ñji. ³⁴ Vëryampo hnë vëhni kwëtahnënihawo do tëfëniha: hnë vëhni, nkeho Denis, (alënah yentiko umë fëna Arewopasit hna), g'asëval ale ŵaciko Damaris, do gë vëhaŵary kat.

18

Pol Korent hna

¹ Ga ndëcëk umë, Pol matëko Aten hna do ñji Korent hna. ² Hnam pankëlëniho sëwif le ŵacik Akilas; Pon nagiko, bare Rom hna ntëdëko hn'inkal Itali hna, do hnam matiniho takan g'asëvalu Përisil, kabi Këlod Sesar, asankaf a lehnëko wasëwif ŵa fop cahnëni hnam. Pol më ñjik hn'ile nkeni Akilas g'asëvalu hna do, ³ kabi vëhni vërar tak wasank wafand ntidëniho awa umë ñëwëntik ŷal hni hna do ndampo fo ndokunjëdëniho. ⁴ Fac ntaŵëla-wo Pol tebadëho wanës ña calija wasëwif hna nkwajëlëntëdeho do njawërdëho wasëwif gë vële wok vëyena wasëwif maŵëni wadëwu ña.

⁵ Ga tëkini Silas gë Timote matini Masedëwan hna, Pol pëyahn wanës Wënu ña fo pabëko; tufëdëhëhniwo wapacëk wasëwif ŵa Yesu ye Arëhnayik a. ⁶ Bare wasëwif ŵa ñwëyëhnënihawo do njewëndëniha. Më caŵëk ivëd ile ye viyi vilëwu va tufahnahnëhni vëŵaŵëna do ntehn: «Ile ŷad nkewu ŷa ŵuhnë

dënk ÿak; ami gentahnila. Tëk pëgw ÿi wati hnë vële wok vëyena wasëwif hna njidëfu.»

⁷ Më matëk hnam njilehn hnë tere ale wacik Titiyus Yusëtis. Arac ntakëdfëhawo gë Wënu ña do tere lëwu ÿa darël caliña wasëwif hna nkeho. ⁸ Bare Kërisëpus, asankaf caliña ÿa, kwëtahnënihawo Ahwëhn a umë gë vëvë tere lëwu va fop. Vëvë Korent vëyabah fëna kwëtahnëniho ante nëpanihawo Pol ña, maŵëniho njaryini.

⁹ Hnë umëd ndampo Ahwëhn a nësëhnëkawo umë dënk Pol hn'itufëhna, më lehnëkawo: «Antë ntaki, gory ahnësënd, antë aryemëhna! ¹⁰ Yëtëry g'ami nkeyik. Ahnë kodina ntiyi uŵeh. Bulunda yabah ile hwëhnëbu yehëhna hnë anj nkol.» ¹¹ Bëhn ryampo gë fagant bëhn ñëwëko Pol Korent hna karanatëndëhni vahnë va wanës Wënu ña.

¹² Wati nte nkeho Galiÿo guverëner Akayi ña, wasëwif wã nkwëryëlëniho pëlanaha Pol njonaha kitija hna. ¹³ Ntehnëni aki: «Aÿi asan njëkëlehnëd maŵëhnëhni vahnë va cëmbëndëniha Wënu ña g'ankeya nte hnëmpëlëk gë Sariya Moyis ÿa.»

¹⁴ Pol dëkwa ña pëhwëtafëho ante ntehnëkëhniwo Galiÿo wasëwif wã: «Wuhne wasëwif wï, nëparyino! Ge ile mbañëk sariya Rom ntikënd ma men iñë ile rëfëka kwëdafni, nëpakëndëbu wanës wadëw hun ña. ¹⁵ Bare kabi soje nkwajëla wanës gë wamac soje ikwëtahn hun do gë wënamu hun ye, watac wadëw hun fo ye; ñada yewu ahitiñ waji!»

¹⁶ Tac më ntakëhni kitija hna. ¹⁷ Awa vahnë va fop pëlalehnëniha Sosëten, Asankaf calija ña, ndafëndëniha haryënkw kitija hna, bare Galiyo ñoñ dehnëlëhniwohna.

Pol mbokaf gë Antiyos

¹⁸ Ga ndëcëk watac Pol Korent hna nkoko afo mbiy. Tac më tavëkëhni vële hwëtahnëk va kayëlehn hnë sisikulu nji Siri, umë gë Përisil do gë Akilas. Matahnënd vampamb wov vë Sankëre hna, Pol kuntëciko nkaf ña, kabi ile kwëtëlëniho gë Wënu ña ntiyako. ¹⁹ Ga tükëni Efes hna, Pol më tavëkëhni vële tëfëlëniho va, nji ténk calija hna, nkwajëlëndëni gë wasëwif wã. ²⁰ Tëyënihawo ñëw hnam hafo mbiy, bare umë ñadilohna. ²¹ Umë koyakëhni ntehnëhni mbokajëd ge Wënu ña mawëk. Awa, matëlehn Efes hna, kay sisikulu, nji. ²² Ante tükëko Sesare hna, Yerusalem njiko ten nkañihni vëvë cery sali va, tac njilehn Antiyos vë Siri.

²³ Mbiyëko hnam, tac më mbokak tëfëhëk nkol ga nkol resiyo Galasi hna do gë Fërisi hna, kamënañëhnehëndëhni vële hwëtahnëk va.

Apolos Efes hna do gë Korent hna

²⁴ Sëwif ale wacik Apolos, ale hnagik Alekësandëri, rëkiko Efes hna. Hnë wati rac, asan aholah wanës do yëtëko Vikerëh yeho. ²⁵ Karañiko nkañ Ahwëhn a, do kahnëndako ñus, pëyahnëdëho do karañëdëhëhniwo vahnë va g'usatãh soje Yesu ña. Bare yarya San ña fo njëtëko. ²⁶ Pëgwëlehn nësënd g'ikwëtahn calija wasëwif hna. Përisil gë Akilas, ga nkwëryëniha,

umë njonihä gë ŷal hni pacënhënihi ikaranj nkaŵ Wënu ŷa.

²⁷ Tac Apolos ñadëho nji Akayi. Vële hwëtahnëk va më kamënaŷehnnënihi dus do kerëhnnënihëhni vële hwëtahnëk vëvë Korent va kacaniha g'untënah. Ante tëkëko hnam ŷa kwëhnanëkëhniwo nafa hnë vële ndemako Wën kwëtahnënihi va. ²⁸ Tase bulunda ŷa fop nësëhnedëhëhniwo gë toña facah wasëwif wale wajëtehnëdëhawo va tufatëndëhni gë Vikerëh va Yesu ye Arëhnayik a.

19

Pol Efes hna

¹ Wati nte nkeho Apolos Korent ŷa, Pol më tëfëk resiŷo hwëhn wahuŷ hna do tëk Efes. Hnam tëkatëkëhniwo vële hwëtahnëk vëryampo. ² Më tëyëkëhni: «Ante kwëtahnërunëho ŷa nuŷarunëho bi Iyir Ipacah iŷa?»

Më ntëkwaniha: «Kobëri gwëryëlëfuhna ga nësëde soŷe Iyir Ipacah.»

³ Pol më mbok tëyëkëhni: «Iŷëhne sifa yarya yaryirun awa?»

Më ntëkwaniha: «Yarya San ŷa.»

⁴ Pol më mbok ntehnëkëhni kat: «San njaryëkëhni vële ŷawëko nkwëcëtani vankeya vantëŵ hni va ntehnatëndëhni bulunda Isërayel ŷa kwëtahnënihi Yesu, ale rëfidëha ŷa.» ⁵ Ante nkwëryëniho wanës watac ŷa njaryiniho g'uŷac Ahwëhn a Yesu. ⁶ Pol tindëkëhniwo wëbák ŷa, Iyir Ipacah iŷa cëlēlehni hnë vëhni. Pëgwëlehnëni taŷ nësëndëni vanësa vakawary

do pëyahndëni wanës Wënu ɲa. ⁷ Vahnë vërac təkëniho ipëhw gë vëhi.

⁸ Pol njidëho calija wasëwif hna kwëlëkwël do hnë wadepera watar, nësëdëho g'ikwëtahn, pëyahnatënd Inaw̃ Wënu ɲa do njawërdëho maŵehnëhni vële hnëpadëhawo va. ⁹ Bare vëryampo ñoñ vëyadilohna nkwëryëni do ɲwëyëniho vëhwëtahnëdina, wameh fo nësëdëniho soɲe nkaw̃ Ahwëhn a tase vahnë fop. Awa Pol më tavëkëhni nji, më njokëhni vële hwëtahnëk va do fac-wo-fac nkwajëlëdëniho gë vëhni hnë cery cankaŵ nte nkwajëlahnëdëniho Tiranus gë bulunda ŷa. ¹⁰ Watac wabëhn waki mbiyëko, hafo fop wasëwif gë vële wok vëyena wasëwif lëdëko hnë resiyo rac ŷa kolëni nkwëryëni wanës Ahwëhn a.

Vutah vucan vumba Seva va

¹¹ Hnë wati rac Wënu ɲa ntiyehnëdëhawo Pol vifëmpëhnahnah vile nkok nahana ahnë. ¹² Koyëna nufëdeho wakantika gë wafand vunte ŷakëdëhawo va njonëhnëndeni vëres. Vërac njërdëniho do wayine ɲa cahnëdënihëhniwo vahnë va.

¹³ Nkeniho fëna wasëwif wëryampo njidëniho waŷëwa hna fop soɲe ntandënihëhni wayine vahnë hna. Fac ryampo njawëreniho fëna ntanihëhni g'uŵac Ahwëhn a Yesu. Ntehnëdënihëhniwo: «G'uŵac Yesu, nte pëyahned Pol ɲa, ntehnëderun: cahnëryin!» ¹⁴ Vutah imbëd gë vuki vumba Seva va, asankaf vësëna wasadëha wasëwif ŷa, lidëho koyëna. ¹⁵ Bare, ga nësëni koyëna, yine ŷa më

ntëkwakëhni: «Yesu? Njëtëbuha. Pol, njëtëbu bi mo ye. Bare wūhnë, vëhni mo yerun?»
 16 Asan ale pëlako yine ŷa ntojanëlehnëhni do mëkëkëhniwo vëhni fop, mbërehnëkëhni dūs, cahñëlehnëni nkaryëni hnë tere rac viŷi këm fo do cërehnëkëhniwo dūs.

17 Fop vële lëdëk Efes va njëtaniho watac. Wasëwif gë vële wok vëyena wasëwif per ntakëkëhniwo do uŷac Ahwëhn a Yesu naŷëdëho. 18 Vëyabāh hnë vële hwëtahnëko hna njijëdëniho putandëni tase vahnë fop wameh wante ntidëniho ŷa. 19 Vahnë vëyabāh vële hwëhnako mbilayo njojëniho vëkayëte uyët mbilayo vantëŷ hni va, kovëni do pëdëni tase vahnë fop. Vëkayëte vatac hnapul yabāh yeho. 20 Koyëna tufahnëdëho Ahwëhn a fanka falëŷu fa. Wanës wadëŷu ŷa campëdëho g'ahawāry do hn'ile-wo-le tēkëko hna ntidëho d'oku lëŷu ŷa.

Iŷañëna bulunda vë Efes

21 Ante ndëcëko watac ŷa, Iyir Ipacah iŷa pëhnaŷëhnëkawo Pol tēf Masedëwan gë Akayi nji Yerusalem. Ntehnëdëho: «Ge tēkëbu hnam afo yiwu Rom.» 22 Umë payëkëhni Masedëwan Timote gë Erasët, vësan vëhi vële ryemadëhawo va, bare umë dënk resiŷo Asi hna nkoko hafo mbiŷ.

23 Hnë wati rac uryëñah sankaf yeho Efes hna soŷe Nkawŷ Ahwëhn a. 24 Aryëhwar koryi ale ŷacik Demetëriyus, ryëhwarëdëho vucery koryi vunte wëntëlëk gë cery wënu cankaf mba wënu

wagërek ile wãciko Arëtemis* do vëryokun vëlëwu va nuÿadëniho hnapul yabah. ²⁵ Fac ryampo Demetëriyus mbarëkëhniwo vëryokun vëlëwu va fop gë vëryëhwarëntawu va, do ntehnëhni: «Vëyënta mën, njëtërun iÿi doku hnuÿahnëden hnapul yabah. ²⁶ Bare nurun ma nkwëryërun ile ryëcëtaf ÿa: aÿi asan, Pol, pëyahned wamën wante ntidëni vahnë gena Wën paryi do mëkëd maŵehnehni watac vahnë vëyabah ani Efes li do resiÿo Asi hna fop. ²⁷ ÿayah wanÿi wanës wadëwu ñi gena doku fu ÿi fo përekaned bare fëna këfed cery wën cankaŵ mba Arëtemis, wën hucankaŵ fu ña. Koyëna kihned ntënah ale cëmbëdëni Asi hafo duniÿa ÿi fop.»

²⁸ Ante nkwëryëni watac ña ntavëlehnëkëhniwo tañ, pëgwëlehnëni ndekandëni: «Arëtemis mbë Efes naÿëk!»

²⁹ Ankol ña fop ñënkalehn. Vahnë va njolehnënihëhni Gayiyus gë Arisëtarëk, vësan vëhi vëvë Masedëwan vële tëfëlëniho Pol uyas va, ntëfaryini gë mbara ntëw hni. ³⁰ Pol ñadëho nji bulunda hna bare vële hwëtahnëk va vëwawëlohna. ³¹ Vëryampo hnë vësankaŵ vëvë resiÿo Asi hna fëna, wëlawo walëwu wã, payehnniho këlaniha antë nji mbara hna.

³² Wati rac bulunda ÿa vëwolohna nëpalëndëni. Ale-wo-le haŵary ndekantëdeho do vëyabah hnë vëhni vëyëtëlohna dënk bi sonje ye varëlik. ³³ Wasëwif wëryampo hnë

---

* **19:24** 19.24 Arëtemis: Wac wën asëval wagërek hwëhn yahey ÿa ye.

vëvë bulunda hna payënihawo haryënkwo bulunda hna ale wăciko Alekësandër soŋe nkabahn ile liyak ŷa. Arac më njelak vák ŷa: ñadëho nësëhnëhni bulunda ŷa. ³⁴ Bare ante njavëtënihawo bulunda ŷa sëwif ye, vëhni fop ndekadëniho ndampo fo, uhnësë rac fo, ile yëhnëko tək wawati wahi: «Arëtemis mbë Efes naŷëk!»

³⁵ Ga mbiŷëk asankaf ahigëna ŷa ndemëhnaŷëhnëkëhniwo bulunda ŷa do ntehn: «Vëvë Efes, mo wok yëtëna duniŷa li nkol Efes ŋi ye ante yëkad cery wën Arëtemis ŋi gë taka cëvah nte mëntëlëni sëlík g'ambin ŋi? ³⁶ Ahnë kodina nkwaj. Awa tëfëka aryemëhnaŵu do ant'aliwu iñë hara nahaluhna. ³⁷ Njojërunëhëhni vëŷi vësan hnani, bare ñoñ vëlina ile wëk cery wën cankaf fu hna do vëyewëlahna fëna wën fu ŋa. ³⁸ Ge Demetëriyus gë vële ndokunëlahnëdëni va kwëhnani ile pëyahnëdëni menëk ahnë, awa soŋe rac nkehëhna vakitiŋa gë vëhitin per; hnam tëfëka pëyahnëni. ³⁹ Do ge kwëhnarun wanës wakawary wante rëyëdun pëhwëtëden tase bulunda hna gë vële yëtëk sariya lëw fu va. ⁴⁰ Ge diyilënëhna wajira ntehnëdenëhëfu ŋañënayinëk soŋe ile liyak dol ŷi kabi kwëhnayilënëhna toña soŋe aŋi mbarëla, kodëlënëhna nësin ile liyëhnëkëfu rac ŷa.» Ante nësëko waŋi wanës ŋa më ntehnëkëhni bulunda ŷa campëni.

Pol Masedëwan hna do gë Gëres hna

¹ Ante puko ñañëna ña, Pol mbarëkëhniwo vële hwëtahnëk va kamënaÿehnehni. Tac koy-ahni kahnëtalehn nji Masedëwan. ² Ga tëkëk hnam ndëcëtako resiÿo rac, nësëhnëkëhniwo dus vële hwëtahnëk va, kamënaÿehnahnehni do tëkëlehn Gëres, ³ do wadepera watar ñëwëko hnam. Wati nte ñadëho kay sisikulu nji Siri ña, njëtako wasëwif wã wëh ñadëni ntiniha. Awa më pëhnaç mboka gë cape Masedëwan. ⁴ Vëÿi vësan tëfëlëniho: Sopater aju Pirus avë naŵ Bere, Arisëtarëk gë Sëkundus vëvë Tesalonik, Gayiyus mbë Derëb, Timote, do Tisik gë Tërofim vëvë resiÿo Asi. ⁵ Vëhni ryënkwehëko Tërowas hna napëhëdënihëfuno. ⁶ Fuhnë, hnam nkoçunëho hafo ndëc ambënt mburu kwëhn levir këm ña. Tac më hayëbun sisikulu Filip hna, yifu hnë wafac imbëd rëfëlehnëfuni gë Tërowas hn'ile njiçunëho lifu wafac mbëd gë wahi.

Pol ahnë mbëhnëndanëd Tëroyas hna

⁷ Samëdi g'anëka mbarëpëlëçunëho soçe wubëlehnëfu mburu ña.✧ Pol nësëndëhëhniwo vële hwëtahnëk va hafo fagant mëhwëry hna kabi tëfëkawo nji ge pacëk. ⁸ Cery nte ye cëmët mbëryëh hna mbarëçunëho. Walampu wayabah fëdiko hnam. ⁹ Ajar nte wäçiko Utikus lañako fenetër hna. Ñëhnëlehn wakwëd kabi wanës Pol ña njaryëko. Paco ndëtajëk etas rarëna hna njoj gëd. Vahnë më cëlëni matëndëniha çare cëmëko. ¹⁰ Pol umë fëna më cëlëk nji muryahna do ntehn: «Ant'avalu,

✧ **20:7** 20.7: Vantiyehn 2.42

cëmëna!» ¹¹ Tac më vokabun yaŋ, do Pol nkubëlehn mburu ŋa, rokëfu do mbok pëgwëlehn nësëhnëndëfu hafo lav a pëhni, njilehn. ¹² Jar ŋa afërën fo mënceryiko do watac njamënëko wasakahn vahnë fop.

Pol matëd Tëroyas hna nji Mile

¹³ Ante nkëhnëbunëho hahnëtafu ŋa Pol më lehnëkëfuno hayëfu sisikulu yifu Asos hn'ile tēfëkawo hnufëhëfuna hna kabi umë gë wapary ñadëho njas hafo hnam. ¹⁴ Ga tēkëhëkëfu Asos hna më yobunëha sisikulu hna yifu Mitilen. ¹⁵ Hnam, më vokëbun ryëcalëfu do rëkëfu ga pacëk haryënkwi Kiyō. Fac le voko tēki kat ŋa vok rëkëlehnëfu Samos, ga mbok pac Mile hna tēkëbunëho. ¹⁶ Pol pëhnako ndar Efes, soŋe antë mbiŋ hnë resiŋo Asi hna; ñankahnëkawo nji Yerusalem hna njanti ambënt nte wacik Pantëkot ŋa.

¹⁷ Mile hna payëkëhniwo Pol vahnë njini Efes macinihëhni vicër cery sali va njijëni. ¹⁸ Ante tēkini ŋa Pol më ntehnëkëhni: «Njëtërun gante nkeho nkeya mën ŋa wati le yelahninëko hna fop, tēk pëgw fac le rëkahnibuho resiŋo Asi ŋa. ¹⁹ Dokunëhnëbuha Ahwëhn a hara naŋënala mama korotehnëniho wasëwif wã hafo howu dënk. ²⁰ Njëtërun fëna ñoñ cowëluhna, pëyamu do karanëmu fop ile hwëhnak nafa soŋe hun ŋa, tase vahnë fop do gë watere hun hna fëna. ²¹ Ntehnëdëfuhëhniwo fëna kwëlëkwël wasëwif gë vële wok vëyena wasëwif tēfëka nkweçëtani vankeya vantëw hni va do kwëtahnëniha Ahwëhn fu ŋa Yesu.

22 «Tame wëli Yerusalem yidëfu kabi Iyir Ipacah iña forosinjëdëho, bare yëtëla bi ye yid nkewo hnam. 23 Ile pëyako Iyir Ipacah iña hnë vankol hna fop, umë fo yëtëbu: mbëradëfu do cëdëdëbu. 24 Ami, mena ge cëmëbu ma woŵu hnë duniŷa li. Fuhnawu doku le kwëtehnahnëko Ahwëhn a Yesu ŷi ŷadëfu: umë ye fëyahnu Wanës Wakasëk ña Wënu ña pehëtëkëfu ipërëna dëŵu ña.

25 «Njijëbuho fagant hun fop fëyahnëndu Inaŵ Wënu ña, bare tame njëtëbu bokëdiluhna ahnuwuno. 26 Soŋe umë fëyahnëdëmu dol karanëmu fop ile holëbu ŷa; ge ahnë ñwëŷëk, umë yëtëk. 27 Pëyamu fop ile ntehnëk Wën ntide ŷa; ñoñ cowëluhna. 28 Keryaryin vankaf hun va, ŵuhnë dënk do gë fop vahnë vëvë cery sali vi, ŵuhnë vële ntik Iyir Ipacah vëhery had vëhery wape. Dënkwëtaryin, Aju Wënu ña soŋe lëŵ hni ŷa ndehëtëk sat lëŵu ŷa. 29 Njëtëbu, ge gola hnani, vahnë vëyapah va njijëdëni ŷal hun li, do kaŷëhnahnëdilëhni. 30 Nkëdëni vële ŵatëk hnë ŵuhnë dënk, nësëndëni wamër, nuŷahnënihëhni vële rëkëd tëfëlehnëndënihëhni. 31 Titënyin dūs! Dënkwëtaryin, hnë wabëhn watar, g'umëd gë g'anent, nkabëdëmuno ale-wo-le hnë ŵuhnë, wëla gë wankwën ña.

32 «Tame Wënu ña hwëtehnahnëmu soŋe wanës wadëŵu ña ntihahn doku lëŵu ŷa hnë ŵuhnë ndemadëhu le-wo-le ŷa. Kwëhnak fanka naŷënahnu kwëtahn hna do mawëryahnu fop hnapul ile kwëhnëni fop vële kwëhnëk va.

³³ Ñadëwõhna koryi ma viyi vahnë vëhařary.

³⁴ Njetërun wuhnë dënk řacëřac ntëmën řa hnuřahnëdëfunëho ile valëdëhëfuno řa, ami gë vëřëfal mën vi. ³⁵ Tufëdëmuno kwëlëkwël, aki tëfëka aryokujëndu aryemahnuni vëhařëhnař va. Dënkwëtaryin ile nësëko Ahwëhn a Yesu umë dënk: “Ile yëdahnëdu řa yabëka nafa gë ile hnuřadu.”»

³⁶ Ante puhnak Pol wanës řa, umë ndëkwëhnëk njëfani gë vëhni fop. ³⁷ Awa vëhni fop pëgwëlehnëni kondëni, muryalehnëniha mbucëndëniha. ³⁸ Ile hoyëhnëkëhniwo dŕus řa umë ye ile ntehnëkëhniwo bokëdina nuniha. Tac ntapëhnaniha hafo sisikulu hna.

21

Pol Yerusalem hna

¹ Pitëlëbunëho gë vële hwëtahnëk vëvë Efes va hayëlehnëfu sisikulu satënafu Kos; ga pacëk rëkëlehnëfu Rod, tac hafo Patara. ² Wati nte cëlëbunëho hnam řa, tëkatëbunëhawo sisikulu le yidëho Fenisi. Hayëlehnëfu rac yifu. ³ Umë hnuřun Tinti Sipër řa řařët g'irahahn, ryëcëlehnëfu rëfëfu gë cape Siri, rëkëlehnëfu Tir; hnam tëfëkawo cëlëndi ile ndibëko sisikulu řa. ⁴ Tëkatëbunëhëhniwo hnam vële hwëtahnëk do umë yëwëbun wafac imbëd gë wahi gë vëhni. Iyir İpacah İņa hnësehnëkëhniwo vahnë vërac; më ntehnëniha Pol antë nji Yerusalem. ⁵ Bare pund tuř wafac imbëd gë wahi warac, ryëcalëlehnëfu nkař ntëw fu řa. Vëhni fop, vësan gë vësëval gë vutah, më ntapëhnanihëfu hafo sahnëfu nkol

ņa. Tac më ryëkwëhnëbun tëfary wov hna yëfafuna Wënu ņa. ⁶ Ante koyalëbun ņa, më hayëbun sisikulu hna do vële hwëtahnëk va mbokalehnëni gë ŷal hni.

⁷ Ga mbokëbun wātëfu Tir hna gë sisikulu ŷa yilehnëfu Pëtolemayis, ŷaŷëfuni vëŷënta fu va hn'inawŷ tac lifu fac ryampo gë vëhni. ⁸ Ga pacëk ryëcalëlehnëfu rëkëfu inawŷ Sesare hna, sëlëfu tere Filip[☆], hnë ale harañëdëhëhniwo vahnë wanës Wën hna, umë yentiko hnë vësan mbëd gë vëhi vële rëhnayiko Yerusalem va. ⁹ Kwëhnakëhniwo vëryag vëhnah vële woko vëŷëlina. Pëyahnedëniho wante nësëhnëdëhëhniwo Wënu ņa had wakila.

¹⁰ Wafac wayabah libunëho hnam tëket asan ale waciko Agabus, mati Yude. Umë fëna had kila pëyahnedëho ile nësëhnëdëhawo Wënu ņa.

¹¹ Umë njijëk hn'ile nkebun hna, nuf ryil Pol ŷa ñëba wapary ņi gë wëbák ņi do ntehn: «Wëlin ile ntehnëk Iyir Ipacah iņa: “Asan ale hwëhnëk iŷi ryil ŷa, aki ñabëdëniha wasëwif wã Yerusalem hna, tac njëdahnëniha hnë vële wok vëyena wasëwif.”»

¹² Ante nkwëryëbunëho watac, fuhnë gë vële yebunëho hnam va, më hëlabunëha Pol antë nji Yerusalem. ¹³ Bare umë ntëkwakëfu: «Soņe ye hodun do yëkëlehnëdun awoyehnuno? Ami, pëhwëtabu ŷabiwu, do sëmu Yerusalem hna soņe Ahwëhn a Yesu.» ¹⁴ Kabi kodilëfuhna woyëhnëfuhna më ravëbunëha do lehnëfu: «Awa arabi iña Ahwëhn a ntiya.»

☆ **21:8** 21.8: Vantiyehn 6.5; 8.5-40

¹⁵ Ga ntibun wafac hnam, më fëhwëtafun hahnëtalehnëfu yifu Yerusalem. ¹⁶ Vahnë vële hwëtahnëk vëvë inawñ Sesare va më ntapëhnanihëfu. Hnë ale wacik Mënason avë Sipër njonihëfuno, ÿaluhna tëfëkawo sëlëfu. Asan arac, gë vële ryënkwëko kwëtahnëniha Ahwëhn va nkentiko.

Mbara Yerusalem ña

¹⁷ Ante təkëbunëho Yerusalem ña vëyënta fu va kacanihëfuno g'uhnatah. ¹⁸ Ga pacëk, Pol gë fuhnë më yibun vëhni Sak hna. Hnam mbarëniho fop vëvë haryënkw cery sali va. ¹⁹ Pol nkaÿëkëhniwo umë tëfëtanëkëhni fop, ryampo ryampo, ile ntiko Wënu ña hnë doku lëwu vële wok vëyena wasëwif hna.

²⁰ Vëvë haryënkw va ga nkwëryëni watac, umë njëwëdëni icëmb Wënu ña do ntehnëndëniha Pol: «Aÿënta fu, nuru wasëwif wayabah kwëtahnëniha Yesu do g'ucatah tëfëdëni Sariya Moyis ÿa. ²¹ Wëlin wade hnësëde soñe lëw hu ÿa: karanëduhëhni fop wasëwif wale lëdëk hnë vële wok vëyena wasëwif hna, soñe tavëni Sariya Moyis ÿa do antë kácehnënihëhni vutah hni va do antë mbok tëfëni namu wasëwif wä. ²² Awa ye rëfëka ntiyin? Pacëk njëtaðëni njijëru ani. ²³ Soñe umë, diry ile lehnëderu ÿa. Vësan vëhna h yentik gë fuhnë, kwëryëhnëniha Wënu ña iñë. ²⁴ Yoryihni, afacënjaju do asosahn soñe kwëtëla ntëw hni ña. Tac, ndirini vankaf va had dahëse puhnani kwëtëla tac. Koyëna vahnë va fop nudëni wante hnësëde soñe hu ña wamër fo ye, do nkoru ahwëtahn, wëjë dënk, Sariya

Moyis ŷa. ²⁵ Bare soŋe vële wok vëyena wasëwif do hwëtahnëk va kerëhnëbunëhëhni, fëyafuni wanës wante hahnëndëbun ŋa: Tëfëlahna tokëni faŷar sadëha, wasat, do fëna faŷar ile wok kácina soŋe cahna sat ŷa, do asan g'asëval ntë ndakëni ge vëŷëlëläna.»

²⁶ Ga pacëk Pol më njokëhni vësan vërac njini soŋe pacënajëni vëhni fop. Hnë wati rac më tënkëni selele Cery Wën Cankaf hna, pëyahneni fac le puhand pacëna ŋa, gë fac le cënanëhnande sadëha ale-wo-le hnë vëhni ŷa.

Ipëla Pol ŋa

²⁷ Ante ñadëho pu wafac imbëd gë wahi wale sënande sadëha pacëna ŋa, wasëwif wale wätiko hnë resiŷo Asi më nuniha Pol Cery Wën Cankaf hna. Umë ntavëndanënihëhni kore ŷa fop pëlalehnëniha, ²⁸ ndekatëndëni: «Vëva Isërayel! Demaryinëfu! Wëliho ale haraŋëdëhëhni vahnë fop gante-wo-gante ile wok tëfëläna gë bulunda lëw fu ŷa, gë sariya lëw fu ŷa. Ndënikëhni dënk vële wok vëyena wasëwif Cery Wën Cankaf hna, do tonkënek iŷi ŷëwa sëvah!» ²⁹ Nësëdëniho koyëna kabi Tërofim mbë Efes nuniho ga tëfëläni gë Pol naw hna do ntiyahnëkëhniwo bi ndënëka Cery Wën Cankaf hna.

³⁰ Naw inja ñënkalehn fop do vahnë va nkaryini gante-wo-gante. Më pëlanaha Pol, kuhëniha, canëniha Cery Wën Cankaf hna, pidëlehnëni taŋ warënka wã. ³¹ Wati nte ñadëniho ndawëniha Pol ŋa, pëyayiko asankaf wasofade wavë Rom wã, fop vëvë Yerusalem

va ñënkani. ³² Mbarëpëlehnëhni taŋ wasodafe wã gë vësankaf vëlëw hni va nkaryëni gë kore. Vahnë va nundëniha taŋ asankaf wasodafe wã gë wasodafe walëwu wã tavëlehnëniha gona ndafëndëniha Pol. ³³ Awa asankaf wasodafe ãa më tëhaka, pëlaka do ntehn ñabi gë vankëncã vaki, tac më tëyëk bi hak macik do bi ye ntik. ³⁴ Bare kore ãa wanës wanëmpëlah ndekadëniho hafo asankaf wasodafe ãa kolëlohna njët ile ye toña soŋe wadëka wanëmpëlah watac. Umë ntehnëk njoyi Pol gë kaŋ wasodafe. ³⁵ Ga tëkëk Pol rënka cery nte hwëhnako rënka le hayëde ãa, wasodafe wã njihnënihawo, kabi kore ãa ñañënaniiho, ³⁶ Ñadëniho ntonjanëniha ndekatëndëni: «Dawëryiyi!»

Inësa Pol ña

³⁷ Wati nte ñadëho ndëni Pol hnë kaŋ hna, më ntehnëka asankaf wasodafe wã: «Kodëfu bi lehni iñë?»

Më ntëkwaka: «Kolëru wanës wagërek ña! ³⁸ Awa wëjë gelihna bi avë Esipët ale ãañënañëhnëkëhniwo vahnë do njohni biyëna gë lañ? Vëryaw vahnë, vësan wawuli wahnah yeho.»

³⁹ Pol më ntëkwaka: «Sëwif yëbu. Tarës hnagibu, Silisi hna. Inaw dënah d'us ye. Këlami mawëryanërye hnësëhnëwëhni bulunda yi.»

⁴⁰ Asankaf wasodafe ãa më mawëryanëka. Awa më kahnëk rënka kaŋ hna do njelahni bulunda ãa. Ndemëhnalehnëni taŋ, umë

ntehnekëhni gë Wa-ebëre ña, wanës wasëwif ña:

22

¹ «Vëyënta mën, nëparyin wanës wante yadëfu hnësu tame ayëtahnu dila inë wëh.»

² Ga nkwëryëni Pol wanës wadëw hni ña nësëndëhëhni, ndemëhnaniho ntëbi nte njelakëhniwo ña. Më ntehnëkëhni: ³ «Sëwif yebu. Tarës hnagibu Silisi hna, bare Yerusalem li naÿëbu. Gamaliyel yeho aharañ mën a. Karañëkowo afo yëtu dus sariya le njëdfakëhniwo Wënu ña vacërakëlo fu va do kahnëndabuho soñe Wënu ña had gante nkerun wuhnë fop dol ki. ⁴ Mbërehnëbuhëhniwo vahnë vële rëfëdëho añi Nkañ Ahwëhn va hafo ryawëwëhni. Pëlayehnëbuhëhni vësan gë vësëval do sëdehnëwëhni kaso hna. ⁵ Asëna wasadëha asankaf aÿi gë fop kore vëvë haryënkwi vi kodëni nkenëhnëniho sedë. Kerëhnënihowo vëkayëte yinenëhnëwëhni vëyënta fu wasëwif wale lëdëk Damas do njifuhu fëljajëwëhni vële rëfëdëho Nkañ Ahwëhn va yabiwëhni, wënceryiwëhni Yerusalem li soñe kwëdini vëhni fop.»

Pol pëyahned gante macëka Ahwëhn ka

⁶ «Ante njidëfuhu do tëhabuho Damas ña, lav a nkëhnëko tək nkaf li, matëlehni tañ humpen hucankaf g'ambin njij cëpo penëlehno.

⁷ Yolehnu nkal hna, wëryëlehnu kopa ga macëdëho: “Sol, Sol!” do më tëyëko: “Soñe ye vërehnedëfuhu?”

⁸ «Më rëyëfuhä: “Ahwëhn, mo yeru?”

«Awa më ntehnëko: “Ami, Yesu mbë Nasaret, nte vërehnëdu ña ye.”⁹ Vële rëfëlëbunëho va nuniho humpen ha, bare wawëryëlohna kopa le hnësëhnëdëhowo ÿa.

¹⁰ «Më rëyëbuha: “Ahwëhn ye rëfëko liwu?”

«Ahwëhn a më ntëkwako: “Matëry ayi gë Damas. Hnam pëyaderu ile rëfëka ali ÿa fop!”

¹¹ Bare golëwohna hnundu: humpen hutac mëpënëkwowu. Awa vëréfal mën va më pëlaniho wák ÿi kahëniho hafo rëkëfu Damas hna.

¹² «Ale wacik Ananiyas yeho hnam. Asan arac ntakëdëhawo gë Wënu ña do Sariya Moyis ÿa tëfëdëho. Ipërëna dëwu fo nësëdëniho wasëwif wale lëdëko hnam va fop. ¹³ Umë njijëk tëkatëko, kahnëk ñarël mën do nteho: “Aÿënta mën, Sol, bokary ahnund!” Wati rac dënk hnulehnëwa Ananiyas hafo pac.

¹⁴ «Awa më ntehnëko: “Wën warëm fu ña mbiÿëk ga tëhnaki soñe njëtëndani ile ñad ÿa, ahnuhahna ale satëk a do awëryahnënd kopa lëwu ÿa. ¹⁵ Sede lëwu ÿa yëdu haryënkwa vahnë hna fop, soñe afëyahnëhni ile hnuru do wëryëru. ¹⁶ Tame, ye hnapëdu? Matëry, ahwëtahna Ahwëhn a, diry ayaryi do afacëni wameh hu ña.”

¹⁷ «Tac, umë vokajëbu Yerusalem li. Fac ryampo, ante njëfadëfuho Cery Wën Cankaf hna, më hnubuha Ahwëhn a hn'ikaryëtahn. ¹⁸ Më ntehnëko: “Cahnëry ñap Yerusalem li, kabi vële lëdëk hn'ani vi vëwawëdëna wante hnësëdu soñe mën ñi.”

¹⁹ «Umë lëkwaabuha: “Bare Ahwëhn, njëtëni njidëfuho caliña-wo-caliña soñe sëdëhnëwëhni

do ryafehnëwëhni vële hwëtahnëkino va. ²⁰ Do ante ndawëdëho sede lëw hu ña, Ecen, hnam nkentibuho ami dënk. Cañahnëkowo rac do ami yëkadëwo vëyi vële ryawëdëhawo gë wëraka va.”

²¹ «Awa Ahwëhn a më ntehnëko: “Yiry, kabi cañëtëdëmi ñawët, hnë vële wok vëyena wasëwif!”»

Pol gë Kumanda vë Rom

²² Kore ÿa nëpadënihawo Pol hafo ante nësëko watac ña. Tac pëgwëlehnëni ndekandëni: «Dihëtëryina duniÿa li aÿi asan! Dawëryina! Tëfëlahna nkonti duniÿa li!»

²³ Nañënanihò, do citëni viÿi vilëw hni va, ntonjëndëni nkal iña*. ²⁴ Awa asankaf wasodafë ÿa më ntehnëkëhni: «Dënëryina Pol kañ hna do alampuna, nësahn forosima; ñadëfu yëtu bi soñe ye ndekadëni bulunda ÿi aki soñe lëwu.»

²⁵ Ante ñabëdeho ña, Pol tëyëkawo asankaf wasodafë ale yeho hnam ÿa: «Kodfun bi alampuna ale kwëhnëk Rom ale worun kitiñëluhna ten?»

²⁶ Asankaf wasodafë ÿa, ga nkwëryëk watac, më njik pëyaka kumanda ÿa: «Njëtëru bi ile ÿadu ali ÿa? Aÿi asan ale kwëhnëk Rom ye.»

²⁷ Kumanda ÿa njilehn tañ vëhni Pol hna do tëya: «Pëyarye, paryi bi ale kwëhnëk Rom yeru?»

Pol më ntëkwaka: «Ha.»

---

* **22:23** 22.23 Citëni viÿi vilëw hni va, ntonjëndëni nkal iña: Namu le rufahnëd ntavah ntëw hni ña ye.

²⁸ Kumanda ÿa më ntehnëka: «Ami cosahnëbu yabah yehahnu ale kwëhnëk Rom.»

Pol më ntëkwaka: «Ami, nagaryibu.»

²⁹ Vële ÿadëho ntampëniha Pol nësahn va tavëlehnëniha tañ. Kumanda ÿa ntakëkawo ðus ante njëtëko ale kwëhnëk Rom ñabehnëk gë vankënca.

Pol haryënkw vëhitiñ vësankaf wasëwif

³⁰ Pacënd tuñ, Kumanda ÿa ñadëho njët facëk soñe wante ntehnëdëniha Pol wasëwif ñi. Awa, më pëtehnëka do macehnëhni vësankaf vësëna wasadëha va do gë Mbara Vëhitiñ va fop, tac canehna tase vahnë fop.

23

¹ Pol më ntañëkëhni Mbara Vëhitiñ va do ntehnëhni: «Vëÿënta mën, gë hakili risah njasaryëbu haryënkw Wënu ña do ñoñ gena ile hnirandëbu hafo fac vë dol ÿi.» ² Hnë wati rac asëna wasadëha asankaf a Ananiyas më ntehnëkëhni vële kakëniho Pol va: «Dafëryina wës li!» ³ Awa Pol më ntehnëk: «Wëjë ndafëd Wënu ña, wëjë ale wëntëlëk gë mir le yerënik ÿi! Ntañaru ahitiño gante nësëk sariya ka, bare ntidu ile ñwëÿëk sariya ÿa: ntehnëru ryafiwu.»

⁴ Vële yeho ðarël Pol va më ntehnëniha: «Njëtëru bi njewëruha asëna wasadëha asankaf ava Wënu ña?»

⁵ Pol më ntëkwakëhni: «Vëÿënta mën, yëtaka asëna wasadëha sankaf ye. Toña ye, kerik kayëte Wën hna: “Yewëdilihahna ale ye asankaf bulunda hu ÿa.”»

⁶ Pol njëtëko vële yeho Mbara Vëhitiŋ va fop vëryampo wasaduse yeho, vëyëntaŵ va wafarise. Soŋe umë ndekahnëko bulunda hna: «Vëyënta mën, Farise yeŋu do wafarise ye warëm mën ŵa do soŋe ikwëtahn fu vësëm va mbëhnëdëni hitiŋandebu.» ⁷ Ante nësëko watac ŋa, nkwajëla cankaf yeho yëbëlan wafarise ŵa gë wasaduse ŵa, do mbarëla ŋa pitëlëko nke wakore waki. ⁸ Koyëna nkeho kabi wasaduse ŵa vëhni lehnëko vësëm va vëvëhnëdëna, do wamëleka gë wayine wayena, bare wafarise ŵa vëhni kwëtahnëniho watac fop.

⁹ Nkelehn sonko sankaf kore hna. Vëharan sariya vëryampo hnë wafarise hna, matëniho conkëndëni dūs, ndekandëni: «Ñoñ nulëfuhna ile ntëntëk ayi asan. Kod nke mpëd mëleka ma iyir hnësëhnëka.» ¹⁰ Sonko ŷa njakëko hafo Kumanda ŷa ntaka antë citëlëniha Pol fagant lëw hni. Awa më ntehnëkëhni wasodade walëwu ŵa canëniha Pol fagant lëw hni mbokaryëniha gë kaŋ.

¹¹ Ga mëdëk, Ahwëhn a njiko vëhni Pol hna ntehma: «Antë ntaki! Sede mën yeru ani Yerusalem li, ayenëhno fëna Rom hna.»

Pol urënd tëndënde

¹² Ga pacëk wasëwif wëryampo më nkwëryëlëni; ntëkëni haryënkwa Wën antë mbok tokëni do ceni hafo ndawëniha Pol. ¹³ Vële wëryëlëko watac va ntëbiniho vahnë wafëhw wahnah. ¹⁴ Më njini vësankaf vësëna wasadëha hna do gë vicër hna ntehnënihëhni: «Ntëkëbun bokëdëlëfuhna rokëfu ma sefu iñë afo ryawëfuna Pol. ¹⁵ Awa wuhnë, gwëryëlëryin

gë Mbara Vëhitiŋ va, tëyëryina tame Kumanda yi mbok njonëhniwuna Pol, alehnuna ñadun afëcëtaŋu soŋe lëwu ŷa. Ge fuhnë ye pëhwëtabun ryawëfuna tëkahnind ani ŷa.»

¹⁶ Bare aju acëru asëval Pol umë nkwëryëk ga nësëde watac. Awa, më njik kaŋ hna pëyahna Pol.

¹⁷ Awa Pol më macëka asankaf wasodafe ryampo ntehna: «Yoryehna aŋi jar Kumanda hna kabi iñë hwëhn nafa ñad payahna.» ¹⁸ Arac më njoka jar ŋa gë Kumanda do ntehna: «Pol, ale sëdika lehnëko yonëhniŷina aŋi jar; iñë ñad pëyaŷi.»

¹⁹ Kumanda ŷa më pëlaka jar ŋa vák yi canaryëka do tëya: «Ye ŷadu afëyawo?»

²⁰ Jar ŋa më ntëkwaka: «Wasëwif wã nkwëryëlëni tëyënihi ayonëhnihi Pol acahn Mbara Vëhitiŋ hna. Ntehnëdëni ñadëni pëcëtani soŋe lëwu ŷa wapacëk. ²¹ Bare antë alëkwahni. Ntëbini vësan wafëhw wahnah vële fëhwëtak ndawëniha va. Ntëkëni ñoñ vërokëdina, vësedina ge gena ndawëniha. Tame fop pëhwëtani; maŷëhu ŋa fo napëdëni.»

²² Awa Kumanda ŷa më ntehnëka jar ŋa: «Antë afëyahna wëla aryampo wante fëyaruho ŋi.» Tac tavëlehna mboka.

Pol Sesare hna

²³ Kumanda ŷa më macëkëhni taŋ wa-ofisiye waki walëwu do ntehnëhni: «Barëpëryinëhni wasodafe wakeme waki, gë wasodafe wahwëhn wafahnac wafëhw mbëd gë wahi do gë wakeme waki vëhwëhn viwëta. Pëhwëtani njini Sesare; kahnëta ŋa wëwati imbëd gë

wahnah g'umëd̄ ga ye. ²⁴ Pëhwëtanëhnëryina Pol fëna wafahnac, ayowuna yam fo vëhni guverëner Felikës hna.»

²⁵ Tac më kerëhnëka Guverëner ÿa anj kayëte:

²⁶ «Asankaf alënah Felikës, ami, Këlod Lisiyas yaÿëryidëhi.

²⁷ «Asan ale yëdanahnëryidëmina aÿi wasëwif wã fëlakawo do ñadëniho ndawëniha. Awa më rëkibu gë wasodade mën wã lëcëbuha, kabi njëtabuho ale kwëhnëk Rom ye. ²⁸ Ñadëfuho yëtu bi soje ye ndëñanëniha wasëwif wã, awa umë yobuha Mbara Vëhitiñ ntëw̄ hni hna. ²⁹ Awa tëkatëbuho pëlanaha kabi dënënëdina sariya lëw̄ hni ÿa, ñoñ gena ile hode ndawãhni ma cëdahni. ³⁰ Bare takan pëyayibu wasëwif wëryampo pëhwëtani soje ndawëniha. Umë yëdanahnëryidëmina hara napëla mbiÿ, do njëtandanëbuhëhni wasëwif wã ÿal hu hna tëfëka pëyahnëni ile lavëkëhni g'umë ÿa.»

³¹ Wasodade wã umë njiryeryëniha Pol g'umëd̄ fo gë Antipatëris gante ntehniniho ka. ³² Ga pacëk, mbokalehnëni gë kañ lëw̄ hni, tavënihëhni vëhwëhn wafahnac va fo tëkaryëniha hafo vëhni Felikës hna. ³³ Ante tëkëni Sesare ña, vëhwëhn wafahnac va më njëdaniha Felikës kayëte ña do njëdahniha Pol. ³⁴ Guverëner ÿa, ga karanëk kayëte ña, umë tëyëka Pol bi avë resiÿo ÿëhne ye. Më ntëkwaka: «Avë Silisi yebu». ³⁵ Awa Felikës më ntehnëka: «Nkwëryëdëmi ge tëkini vële yelëku va.» Tac më ntehnëk kwëti Pol cery cankaf Erođ hna, do njëkande.

24

Pol haryënkw Guverëner Felikës

¹ Ante ndëcëko wafac imbëf ña, asëna wasadëha asankaf, ale waciko Ananiyas ÿa, tükëniho Sesare hna gë vicër do gë ale hnësëhnëdëhëhniwo vahnë ale waciko Terëtuyus, soñe pëyaniha guverëner ÿa ile ntik Pol ÿa. ² Pol macijiko do Terëtuyus pëgwëlehn pëyahñënd: «Alënah Felikës, ucankaf hu ña njonëhnikëfu yam hnëñah do hwëhna hakili hu ÿa gwëcëtëk viyë viyabah nkal li. ³ Camehniru g'intawary pacah soñe fop vile hnuyadëfun kwëlëkwël va, hn'ile-wo-le hna. ⁴ Soñe ant'avëyehni hnani ÿa, muntadëmi awwã g'ipërëna hu ña ahñëpa fu toye.

⁵ «Tëkatëbun aÿi asan alakah d'us ye. Tënkëndëlehnëdëhëhni wasëwif wavë d'uniÿa ÿi fop, do fëna asankaf vëréfal Yesu mbë Nasaret ye. ⁶ Ñadëho dënk nti ile sëvak Cery Wën Cankaf hna, awa tac pëlabunëhawo. ⁷ [Ñadëfunëho hitiñëfuna gë sariya lëw fu ÿa, bare Kumanda ÿa, Lisiyas, më nijjék tebëfuna gë fanka. ⁸ Tac më ntehnëkëfu ÿal hu hna tëfëka yijëfu afëyayi ile ntikëfu ÿa.] Ge tëyëruha, njëtëdu wëjë dënk wante hnësëbun ñi fop toña ye.»

⁹ Wasëwif wã njawëneniho ile nësëko ÿa ntehnëni: «Ha, ile nësëk ÿi fop toña ye.»

Idëkwa Pol ña

¹⁰ Awa Guverëner ÿa më ndëkwanëka Pol teba wanës ña. Tebalehn ntehn: «Njëtëbu wabëhn wayabah ye kobëri ga kitiñahnëd'uhëhni vahnë

va nkal li. Soje umë hnësándëbu g'ikwëtahn haryënkw lëw̃ hu. ¹¹ Kodu ayëkëlehn wëjë dënk, dëbëna wafac pëhw gë wahi ga njihahnibu Yerusalem soje icëmb Wënu ña. ¹² Do ahnë nulohna ga conkëntëdëbu Cery Wën Cankaf hna ma ga matëndëdëfuhëhni vahnë ntini sonko vacaliña hna, do gë hn'inaw̃ hna. ¹³ Do fëna vëyi vahnë ñoñ vëhwëhnana ile tufahnëdëni toña ye wanës wadëw̃ hni ñi. ¹⁴ Bare wani ye toña ÿa: Wën warëm fu ña ryokuñëhnëdëbu rëfatëndu Ankaw̃ Ahwëhn a, nte ntehnëni gena catah ña; kwëtahnëbu ile-wo-le herik vëkayëte Sariya hna do gë vëmba wakila hna. ¹⁵ Inji kwëtahn hwëhnabu, vëhni fëna kwëtahn tac dënk kwëhnani, vëhni fop, vëli wameh gë vësatah per mbëhnëndanëdëni. ¹⁶ Soje umë ye hn'ile-wo-le nkebu hna njawëredëfu liwu kwëlëkwël ile satëk haryënkw Wën hna do gë vahnë hna.

¹⁷ «Ga mbiyëk wabëhn wayabah yijëla Yerusalem, umë vokajëbu yonëhniwëhni uryema koryi wasëwif wale hwëtahnëk wã do sanëhnëwa Wën mën ña sadëha. ¹⁸ Umë lidëfuho ante tëkatënihoŵo selele Cery Wën Cankaf ña ante puhnadëfuho pacëna ña; gelëfunohna gë kore, matëndëlëw̃ohna fëna sonko. ¹⁹ Bare wasëwif wëryampo wavë resiyo Asi wã hnam nkentiniho. Vëhni rëfakëha kahnëni haryënkw hu pëyahnëni ile libu ÿa, ge nke ile lavëkëhni g'ami. ²⁰ Ma hnë vële ye hnani vi, ge nuko iñë wëh ile libu ante njoyibuho Mbara Vëhitiñ vëlëw̃ hni hna, pëyahn. ²¹ Kabi ntehnëbuho vahnë va mbëhnëdëni, soje rac

hitiḡahnëdḡunëho dol!»

²² Felikës njëtëko ḡus Ankaḡ Ahwëhn a. Awa, umë karacëk kiti ḡa nkaḡ kawary ntehn: «Kitiḡëdëmu ge Lisiyas njijëk.» ²³ Umë ntehnëka ofisiye le hwëtehnaḡnikawo Pol ḡa tëfëka njëkanda, ßare ant'aḡwemaḡehna ḡus, do ant'aḡwemaḡehnëhni vëlëwu va njijëni nde-maniha.

Pol haryënkḡ vëhni Felikës gë Dërusi

²⁴ Ga ndëcëk wafac, Felikës tëkiniho g'asëvalu Dërusi, ale yeho sëwif ḡa. Umë payehnëko njinëhni Pol do nëpakawo nës soḡe ikwëtahn Yesu Këris ḡa. ²⁵ Bare Pol, umë pëḡwëk nësënd gante tëfëka nke ahnë nëḡahna Wënu ḡa g'umë, aḡënk nkaf hu ḡa do gë kiti vahnë nte yejëk ḡa. Awa Felikës ntakëlehna taḡ, më ntehnëka: «Tame ḡwër nke, soḡe dol ḡa! Ante njivëmadëho ḡa mbokëdëmi ḡaci.» ²⁶ Felikës ntiyahnekawo fëna Pol njëdadëha koryi. Soḡe umë macehnaḡdëfhawo wati-wati nësëlëndëni.

²⁷ Wabëhn waki ryëcëko koyëna, tac Felikës, Porësiyus Fesëtus, hnëmpëtëkawo, ßare kaḡi Felikës, ḡadëho wasëwif ḡa nëḡëhni g'umë, umë tavëka Pol kaso hna.

25

Pol haryënkḡ Fesëtus

¹ Awa Fesëtus tëkëko hnë resiḡo Sesare, hn'ile naḡëd hna, do wafac warar fo ntiko matëlehn hnam nji Yerusalem. ² Hnam vësankaf vësëna wasadëha va gë vicër wasëwif va njijëniho

pëyaniha ile ntik Pol ÿa. ³ Tac këladënihawo maŵëhnëhni njoyi Pol Yerusalem. Ñadëniho koyëna kabi wasëwif wëryampo pëhwëtaniho ndawëniha Pol nkaŵ hna ge njiryeryëde gë Yerusalem. ⁴ Fesëtus më ntëkwakëhni: «Pol Sesare hna cëfik, do biÿëdina ami dënk mbokadëfu hnam.» ⁵ Më mbok ntehnëkëhni kat: «Araſi vësankaf hun va njijëni rëfëlëfu g'ami yifu gë Sesare. Njidëni pëyahnëni age iñë wëh ntik aÿi asan!»

⁶ Fesëtus mpëd wafac imbëd gë warar ma ipëhw ñëŵëko Yerusalem hna, tac më mbokak gë Sesare. Ga pacëk umë njik ntaña kitija hna soſe kitija Pol do ntehn njoji. ⁷ Ga tëkik Pol, wasëwif wale ŵatiko Yerusalem ŵa kwërënihawo do nësëni wanës waſayah wayabah, bare ñoñ vëhwëhnalohna ile rufahnëd wanës wadëŵ hni ña toña ye.

⁸ Awa Pol, më lehnëko: «Ñoñ űwëÿëhnëla sariya wasëwif, do dila wameh Cery Wën Cankaf hna, do dëntahnëlëŵahna fëna asankaf a Sesar.»

⁹ Bare Fesëtus ñadëho wasëwif ŵa nëſëhni g'umë. Soſe rac tëyahnëkawo Pol: «Ñadu bi ayi Yerusalem ahitiſi hnam?»

¹⁰ Pol më ntëkwaka: «Haryënkŵ kitija Sesar hna kahnëbu do haryënkŵ hnaſi kitija tëfëko hitiſiwu. Njëtëru dus wëjë dënk ñoñ dilëŵëhnhna ðulunda wasëwif ŵi. ¹¹ Ge menëbu, ge ntibu ile rëfëko ryawähniwu, űwëÿëda icëm iſi. Bare ge wante nësëdëni vëÿi ña kwëhnana nkaf, ahnë kwëhnana fanka njëdahno hnë vëhni ndawëniho. Mëcabuha Sesar kitijëfu!»

¹² Ga nësëk koyëna, Fesëtus më nulëni gë vëyab vëlëwu va, tac më ntëkwaka Pol ntehna: «Sesar wëcaru kitinji, awa njidü kitinju Rom hna.»

Pol haryënkw vëhni Agëripa hna do gë Berenis

¹³ Ga mbiyëk wafac toye, ahnaŵ a Agëripa g'acëru asëval ale waciko Berenis njijëniho Sesare, nkaÿiniha Fesëtus. ¹⁴ Kabi wafac wayabah ñadëniho ntini hnam Fesëtus më tëyëka ahnaŵ a soŋe Pol ŷa, ntehna: «Felikës asan aryampo ale sëd'ik taveryëkowa. ¹⁵ Ante njibuho Yerusalem ŋa, vësankaf vësëna wasadëha va gë vëvë karyënkw bulunda wasëwif va, njijëniho pëyaniho ile ntik ŷa do muntaniho hitinëwa ndaŵi.

¹⁶ «Bare umë lëkwaŋbuhëhni: “Namu vë Rom ŷa mbañëk yëdahnä ale sëd'ik hara nësana soŋe lëwu ŷa haryënkw vële sëdehnëka va.” ¹⁷ Awa tëfëlibunëho gë vëhni. Ntibuho ñap ga pacëk, më lañabu kitinja hna, do fayehnu njoji asan arac. ¹⁸ Vële sëdehnëkawo va tëkiniho ßare ñoñ vëhnësëlohna, wëla uryampo waŋayah wante hnahaŋbuho ntik ŋa. ¹⁹ Soŋe ikwëtahn wasëwif nkwaŷëlëdëniho g'umë do gë soŋe ale wacëde Yesu. Asan arac cëmëk, ßare Pol umë lehnëk mbëhnëk. ²⁰ Kabi kodëwohna hitinju isifa wanës më rëyëbuha Pol bi ñad nji Yerusalem. Hnam kode kitinji. ²¹ Bare Pol pecehnëka mëcahna Sesar kitinja umë. Soŋe umë lehnahnëbu tavi kaso hna do njëkande hafo ante kodëfu yëdahnëwa gë vëhni Sesar ka.»

²² Awa Agëripa më ntehnëka Fesëtus: «Ami dënk ñakëndëbu wëryëwa aÿi asan.»

Fesëtus më ntëkwaka: «Acahn nkwëryëduha.»

²³ Ga pacëk, kore yabah hacakëhniwo g'untënah Agëripa gë Berenis. Tënkëlahnëniho gë vësankaf wasofade wã do gë vële ÿak yëtik bulunda va bambery cery cankaf hn'ile nkwajëlëdëni asankaf gë vahnë ña. Awa Fesëtus më ntehnëk njoji Pol. ²⁴ Ga tëkaryijik Fesëtus më ntehnëk: «Ahnañ Agëripa gë wühnë vële yentik ani vi fop, wëliho soje aÿi asan nji-hahniniho bulunda wasëwif wã fop pëyaniho Yerusalem hna do gë hnani, ndekatëndëni: “Aÿi asan tëfëlahna nkonti d'uniÿa li: tëfëka ndawï.”

²⁵ Bare ami, ñoñ nula ile ntik hode ndawähni. Bare kabi umë dënk wëcaka Sesar, pëhnabu yëdanahnëwa nji kitija Rom hna. ²⁶ Ñoñ nula ile hodëfu herëhnëwa Sesar soje lëwu ÿa. Umë wacehnanibuha karyënkwa hun, do dënk haryënkwehu wëjë, ahnañ Agëripa, soje tëyi bi wanëhne wameh ntik wante herëndëbuha Sesar. ²⁷ Ntiibu koyëna kabi ntiyahnëko, njëdanahnihna Sesar do pëyahni ile cëfahnik ÿa, kwëhnana nkaf.»

26

Inësa Pol ña

¹ Agëripa më ntehnëka Pol: «Tebary wanës ña ahnësa soje lëw hu ÿa.»

Awa Pol më ntëkwak g'ivák lëwu ÿa do nësa soje lëwu ÿa ntehn: ² «Ahnañ Agëripa, dol

natëko gante kolëbu hnësawu haryënkw lëw hu soje fop wanës wante nësëni wasëwif nta mën ña, ³ kabi njëtëru dus fop namu lëw hni ÿa do gë nkwajëla ntëw hni ña fop. Soje umë muntadëmi ahnëpawo g'iduñëna.

⁴ «Wasëwif wã fop njëtëni njasa mën ña kobëri utah mën hna; njëtëni gante nkebuho ka kobëri wapëgwa hna, fagant bulunda lëmën hna do gë Yerusalem hna. ⁵ Mbiyëk ga njëtëniho do kodëni nkeni wasede mën, ge paryi ñadëni, gë vële ÿak satëk, rëfëd namu wasëwif wapacëk va nkentibu: vëhni ye wafarise wã. ⁶ Do tame njojibu hnë kitija, kabi kwëtahnëbu Wënu ña ntid ile nësëhnëkëhniwo vacërakëlo fu va. ⁷ Wahnënk ipëhw gë wahi Isërayel wã kwëtahnëni nudëni ga ntiyak watac, do soje rac ndokuñëhnëdëniha kwëlëkwël Wënu ña, g'umëd gë g'anent. Ha, ahnaw Agëripa, soje ikwëtahn tac pëlahnëniho wasëwif wã! ⁸ Wuhnë wasëwif wi, soje ye worun kwëtahnëluhna Wënu ña mbëhnëndanëdëhëhni vësëm va?

⁹ «Ami dënk nahabuho wëtaryu gë wafere wã fop uwac Yesu mbë Nasaret ña. ¹⁰ Umë libuho Yerusalem hna: vësankaf vësëna wasadëha va yëdakowo fanka farac do cëdëbuhëhniwo vahnë Wën vëyabah; do ge ndawëdëniho cañahnëdëhowo. ¹¹ Ndapëdëfuho vacaliña va vërehnëndëwëhni do yawërëndu ravëtehnëwëhni ikwëtahn dëw hni ña forosima. Ntavëdëhowo gë vëhni afo yindu vërehnindëwëhni vankol vakawary hna.

Gante kwëtahnëka Pol Ahwëhn a

12 «Koyëna fac ryampo Damas yidëfuho, gë fanka fale njëdanihowo vësankaf vësëna wasadëha va. 13 Ahnaŵ Agëripa, lav a nkëhnëko tëk nkaf li, ante njidëfuho ŋa, do nuhuo humpen ga matik g'ambin. Humpen hutac ntëbëko lav wï. Umë njijëk penëkëfu gë vële rëfëlëbunëho va. 14 Njobunëho fuhnë fop do wëryëlehnu kopa ga ntehnëdëho gë wanës Wa-ebëre: “Sol, Sol, soŋe ye vërehnëdëfuho? Cërehnadu wëjë had yihni ile hasëd ryoko ile keryande.”

15 «Umë rëyëbu: “Ahwëhn, mo yeru?”

«Ahwëhn a më ntëkwako: “Ami, Yesu, nte vërehnëdu ŋa ye. 16 Matëry ahahn; tufëhnami soŋe aye aryokuŋëhn mën, ayehahn sede mën, pëyaduhëhni vahnë va gante nu-ruho dol ka do le yadëmi rufi yä fëna. 17 Keryëdëmi gë wasëwif wä do gë vële wok vëyena wasëwif hnë doku le fayëdëmi hna. 18 Payëdëmi ayi ayesëhnëdëhni, ntihëtëduhëhni umëhwëry hna, mbokaryëduhëhni gë humpen do ntihëtëduhëhni hnë imëk Sintani hna soŋe avokaryëhni gë Wën. Ge kwëtahnëniho ami, nuŷadëni itavëhn wameh wadëw hni ŋa do gë yëwä hnë vahnë vële hwëtahnëka Wën hna.”

19 «Ahnaŵ Agëripa, ŋwëyëda waŋi wanës wante watik g'ambin ŋi. 20 Pëgw Damas, Yerusalem, Yude hna fop hafo vëvë wayal waŷëntaŵ va pëyabuhëhni tëfëka nkwëcëtani vankeya vantëw hni va, mbokani gë Wën do tufahnëni paryi nke nkwëcëtani. 21 Soŋe umë pëlahnëniho wasëwif wï Cery Wën Cankaf hna

do ñadëniho ndawëniho. ²² Bare hafo dol Wënu ña ndemaďëho kwëlëkwël do hnani nkebu soŋe yëtëndanëwëhni cedeya mën ña vahnë fop, vële hwëhna nafa gë vële wok vëhwëhnana per. Ñoñ nësëďa haŋary ge gena ile nësëďëniho tēkid hnë vëkayëte wakila gë Moyis ŷa fo ye. Umë ye: ²³ afo Arëhnayik a korot; umë yeď ale ryënkweď mbëhn vësëm hna do tufëďëhëhni nkaŋ ipëh iña gë humpen hudëwu ha wasëwif ŵa do gë vële wok vëyena wasëwif.»

Pol ñad Agëripa kwëtahn

²⁴ Pol nkoko nësand ante ndekako Fesëtus ntehn: «Cenaki, Pol! Karaŋëru hafo cenaŷi!»

²⁵ Pol më ntëkwaka ntehn: «Alënah Fesëtus, cenalohna. Wanës toña do gë hakili fërën hnësëďëfu. ²⁶ Ahnaŋ Agëripa njëtëk waŋi fop, soŋe umë hnësandëbu g'ikwëtahn tase lëwu. Pacëko njëtëk waŋi fop kabi waŋi diyana hn'ile nkok nuyina. ²⁷ Ahnaŋ Agëripa, kwëtahnëru bi wanës wakila ña? Ha, njëtëbu kwëtahnëru.»

²⁸ Agëripa më ntëkwaka Pol: «Ge nkoru ahnësëhnëndo ntiyahnëko biŷëďina kwëtahnëďëfuha Yesu.»

²⁹ Pol më ntëkwaka: «Arabi nkekënd, mbiŷëk biŷëna! Wëjë, gë ŵuhnë vële hnëpaďëho dol vi, ndëwadëfu g'idema Wënu ña ayewu fop g'ami ki, bare hara vankëncä këm!»

³⁰ Wati rac ahnaŋ a, gë Guverëner ŷa, gë Bere-nis do gë fop vële yentiko hnam va matëlehnëni.

³¹ Cahnëďëniho nësëlēhatëndëni: «Aŷi asan ñoñ dina ile rëfëka ndawëhni ma cëďahni.»

³² Agëripa më ntehnëka Fesëtus: «Aŷi asan kokënde tavi age mëcakëndilahna Sesar.»

27

Uyas Pol

¹ Ga pëhnayik hayëndifu hnë sisikulu yiryery-ifu Itali, umë nufik Pol gë vësëdik vëhaŵary, kwëtehnañnikëhni ofisiye kore wasodade Sesar Ogusët, ale wacik Yuliyus fëna. ² Arisëtarëk avë Tesalonik mbë Masedëwan yentiko gë fuhnë. Më hayëbun hnë sisikulu le hwëhniko hnë nkol mbë Adëramit do ŷadëho tëf wahnaw̄ resiŷo Asi hna, yilehnëfu.

³ Ga pacëk më rëkëbun Sidon. Yuliyus, g'ufacah ntaŵary dëŵu ŋa, më tavëka Pol nji, njëkihni wëlawo walëŵu wã nuŷahni ile valëka.

⁴ Ga matëbun hnam, umë yibun fagant wov hna. Kabi pankëlëdëfunëho gë sël ŷa, yilehnëfu gë cape Tinti Sipër. ⁵ Më rëfëbun ðarël Lisi gë Pampëfili rëkëlehnëfu Mir, resiŷo Lisi hna. ⁶ Hnam ofisiye wasodade ŷa më nuk sisikulu le hwëhniko Alekësandëri ga njid Itali do më kayëndëkëfu. ⁷ Hnë wafac wayabah njidëfunëho wajira fo, do g'ambër cankañ tëkëbunëho ðarël hn'ankol nte wacik Kënid. Hnë wati rac sël ŷa memaŷehñëkëfuno yifu karyëñkw, awa më rëfëbun Salëmone mbë Tinti Këret do ryëcalëfu gë cape inte hákëdëhëfuno sël ŷa. ⁸ G'ambër cankañ ndëcëbunëho hnam rëkëlehnëfu, le macëde «Hahna Fërën», nte kakëni g'ankol Lase ŋa.

⁹ Bare mbiŷëbunëho ðus nkaŵ hna do pëgwëko ntañkënd uyas fu wã, kabi fac le

suḡahnëde Ƴa* tëko ndëc. Soḡe umë nk-abëkëhniwo Pol ntehn: ¹⁰ «Vëÿënta mën, kamahnëbu uŵi yas kata fo yed karyënkŵ: sisikulu Ƴi g'ile ndiŵëk per përekaď, do fëna fuhnë dënk kodën cëmin hnam.» ¹¹ Bare gena Pol kwëtahnekö ofisiye Ƴa. Ayaryary sisikulu Ƴa g'ahwëhn sisikulu Ƴa yeho. ¹² Kabi sëla rac yivëlohna g'alu ga, vëyabah vëvë sisikulu va pëhnaniho njini hafo sëla, hnë Tinti Këret hna, ile ŵaciko Fenikës, ge kodëni. Hnam kodëniho cowani sël Ƴa do ndëcëtëni alu Ƴa.

Sël sankaf Ƴa wov hna

¹³ Sël pëgwëlehn cëlënd wajira fo, do ntiyahnëkëhniwo kodëni ntini gante pëhwëtaniho ka. Awa më matëndëni waryëhwëra wale hahnëndande sisikulu Ƴa do kahnëtalehnëni nko tëfëndëni wov le ye Tinti Këret Ƴa. ¹⁴ Bare biÿëna sël hwëhn fanka sankaf le ŵacëde «Erakilona†», pëgwëlehn cëlënd gë fanka do ¹⁵ njoryaryëlehn sisikulu Ƴa. Kodilohna mbok nji pankëlatëndëni gë sël Ƴa awa umë ravëbun njofu. ¹⁶ Më rëfëbun gë wov fatinti fatoy fante ŵacik Koda hna. Tinti rac hakëkëfuno toye sël Ƴa. Hnam g'ambër cankaŵ mëkëbunëho ryojëfu fakulu fatoy fante fehände fa hafo hayëndëfu sisikulu hna. ¹⁷ Ga kayëndëni sisikulu hna vëryokuŋ vëvë sisikulu va umë ntampaÿëni ñabëni waryeyët caharab

---

* **27:9** 27.9 Fac le suḡahnëde Ƴa: Gë sepëtambër Ƴa ma okëtobër Ƴa nkeď. Ge ndëcëk rac, uyas ŵa ntakëď. † **27:14** 27.14 Erakilona: Rëv sankaf le watid gë cape pëhna lav ŵacik koyëna.

sisikulu ÿa. Tac kabi ntakëkëhniwo antë poha hnë nkërëyal bë wov Siyërët:‡ hna, më cëlëndëni ryëhwa sankaf le ÿaÿëtëd' iyanc sisikulu ÿa do tavëni sël ÿa njohni. ¹⁸ Ga pacëk, kabi nkoko mbërehnëndëfu sël rac, vëryokuŋ va më pëgwëni ntonëndëni gë wov ile ndibëko sisikulu ÿa. ¹⁹ Fac rarëna hna umë mbokëni ntonëni gë wov, vëhni dënk, viÿë vile yaryaryande sisikulu ÿa. ²⁰ Hnë wafac wayabah golohna nunde ulav wã gë wahol wã per, do sël ÿa nkoko cëlënd gë fanka hafo golëfunohna hwëtahnëfu pehëdëfun.

²¹ Vële yeho sisikulu va mbiÿëkëhniwo rok roka ÿa. Awa Pol më matëk haryënkwlëw hni ntehn: «Vëÿënta mën, tëfëkawo ahnëpawuno, do antë kahnëtayin Këret hna hafo njijin nuÿayin iÿi kata. ²² Tame muntadëmu aÿabu wasakahn hun wã: wëla aryampo hnë wuhnë cëmëdina; sisikulu ÿi fo fërëkad. ²³ Gumëd ga mëleka Wën hunte hwëhnëko, do ryokuŋëhnëdëfuha, njijakëh ²⁴ pëyawo: “Antë ntaki, Pol! Afo arëk haryënkwlëw Sesar, do soŋe lëw hu Wënu ŋa pehëtaryëdëhëhni vële rëfëlërun vi fop.” ²⁵ Awa vëÿënta mën, ñabëryin wasakahn wã! Kwëtahnëbuha Wënu ŋa: gante pëyako ki, fop nked. ²⁶ Bare hnë tëfary Tinti tëfëka pohayin.»

²⁷ Fac hwëhn pëhw gë wahnah ÿa yeho ga njohandëhëfuno sël ÿa wov Mediterane hna. Fagant g'umëd ga, vëryokuŋ vëvë sisikulu va ntiyahnëkëhniwo vambëŋ rëhabun. ²⁸ Umë ntonëni ryeyët le ÿaŋande itëw wov ŋa;

‡ 27:17 27.17 Siyërët: Umë wacëde iÿi wati Libi.

më tëkatëni tëw̃ iṇa wametër wafëhw warar g'imbëd̃ gë wahi ye. Ante mbokëbun yifu ṇaṵwët toye ṇa, më mbok ntonëni do tëkatëniho wametër wafëhw wahi g'imbëd̃ gë warar ye hnam. ²⁹ Ntakëkëhniwo antë sisikulu ṽa nkëw̃ wëraka, më ntonëni kamëhni waryëhwëra wahnah wale hahnëndande sisikulu w̃a do ñankahnëkëhniwo pac ñap. ³⁰ Hnë wati rac vëryokuṇ vëvë sisikulu va njëkëlendëniho gante pehandëni; umë cëlëndëni fakulu fa gë wënka, ntini had waryëhwëra w̃a ñad cëlëndëni haryënk̃w sisikulu hna hara gante pehahnëdëni njëkëlehnëdëni. ³¹ Bare Pol më ntehnëka ofisiye wasodafë ṽa gë wasodafë walëw̃u w̃a: «Ge vëyi vësan vëwontina sisikulu li, Wënu ṇa pehëtëdëlihna.» ³² Awa wasodafë w̃a më ntëpëtëni ryeyët ile fokahniko fakulu ṽa tavëlehnëni nji.

³³ Pacëlohna ten, muntatëhni Pol vëhni fop tokëni iñë. Më ntehnëkëhni: «Dol nke wafac pëhw gë wahnah ga nkerun hn'ufëmpëhnahnah sisikulu li, do ñoñ tokëdïluhna. ³⁴ Awa ami kamënaṽehnédëmu aroku, ge ñadïluna asëmu. Yëtëryin, wëla ahnë aryampo hnë w̃uhnë cëvëdïlahna imul d̃ampo.» ³⁵ Ga nësëko watac, më nufëk mburu, camehnëka Wënu ṇa tase vahnë fop, tac nkubëlehnëk do tok. ³⁶ Awa vëhni fop ṇaṵwënantëlehnini do pëgwëlehnëni tokëntëndëni. ³⁷ Vahnë wakeme waki gë wafëhw imbëd̃ gë wahi g'imbëd̃ g'aryaw̃ (276) yebunëho fop sisikulu hna. ³⁸ Ante tokëbunëho hafo fihñëfu ṇa, më ntonëni roka ṽa gë wow ṇaṽëtahnëni idïb̃ sisikulu ṇa.

Ipërëka sisikulu ña

³⁹ Ikëd vambëñ nudëniho ante pacëko ña, bare wëla aryampo hnë vëryokuñ vëvë sisikulu va yavëtëlohna hn'ile nkebunëho hna. Umë pëhnani pohëni sisikulu ÿa hnam ge kodëni. ⁴⁰ Awa më pëtëni waryëhwëra wale hahnëndahnëde sisikulu ÿa tavëni wov hna; wati rac dënk pëtëlehnëni waryeyët wale ÿabahniko wadëhwa wade satënandeho sisikulu ÿa. Tac matëndëni ipand inte yiryeryëd karyënk w soñe sël ÿa peña, paßëni g'itëfary. ⁴¹ Bare sisikulu ÿa më njik pohak hnë yëbëlan wavënkwehn nkërëyal, teryalehn hnam. Ankaf sisikulu ña më pohak ðus nkërëyal hna, kodilohna mbok ñënkëlehna, tac wavonkëlo wënkä, wahwëhn fanka ña, më nihëk sisikulu ÿa kamëhni.

⁴² Watac ga ntiyak, wasodade wä ñadëniho ndawënihëhni vësëdik va, soñe ahnë antë peh ge ndëfad wënkä hna. ⁴³ Bare ofisiye ÿa ñadëho pehëta Pol awa më tavëtehnëkëhni ile ñadëniho ntini ÿa; më ntehnëkëhni vële holëk wënkä va ntëbani ndëfani ndanëni. ⁴⁴ Tac vëÿëntaw va pëlani vacal ma vanihel sisikulu va, tëfënihëhni. Koyëna ndanëniho vëhni fop yam fo hara ahnë cëmëna.

28

Hnë Tinti Malët hna

¹ Ante ndanëßunëho fuhnë fop yam fo ña, më fëyayibun Tinti rac Malët macik. ² Vële lëdëk hnam va më kacanihëfu g'untënah

cankaf; pëdëhnënihëfu hwëdëh hucankaf, kacahnënihëfu, kabi tëvëdëho do huji ha njoko. ³ Pol më mbarëpik kore wadëhwa, ntab hwëdëh hna, bare lën më cahnik yakah hna ñarëka vák li, nkolehna hnam. ⁴ Vëvë Tinti rac va, ante nuniha lën ÿa ga ntasad vák Pol hna, më ntehnëldëni: «Aÿi asan lëk aryawñ vahnë ye. Pehik wov hna, bare Wënu ña mawëna nkonti duniÿa li.» ⁵ Bare Pol më cëlëvëtaka lën ÿa hwëdëh hna do davëdëfilawohna añar ña wëla toye. ⁶ Ntiyahnëkëhniwo nudëniha tameki ga matëka vák ÿa ma njod cëmëlehn tañ, bare ante napëniho hafo mbiÿ ña, nuniho ñoñ dilahna. Awa më nkwëcëtëni vinahan vidëw hni va, ntehnëni Pol wën ye.

⁷ Wëhaÿ yeho ðarël hnam wale kwëhnëko asankaf Tinti ale waciko Pibëliyus. Më ntëvakëfu lëv sankaf hnë wafac warar. ⁸ Hara rëmu pad hna nkeho: ures yak mbahn tesëko do donk yaryaryëdëhawo fëna. Pol më njik njëka do tindëka wëbák ña, njëfanëka, njërënëlehna. ⁹ Ga ndëcëk umë vëres vëÿëntaw vëvë Tinti va fop njijëdëniho do vëhni fëna njërënëkëhniwo. ¹⁰ Umë njëdanihëfu untënah cankaf do, ante tükëko wati ile vokahnëdëfun gë wov ña, njëdanihëfuno ile valëkëfuno soñe uyas wã fop.

Tëkëdëni Rom hna

¹¹ Ga nuÿabun wadepera watar hnam, më hayëbun sisikulu ile hwëhniko Alekësandëri hna, ile wacëdëho «Diyosëkur*», ile yeho hnë

---

* **28:11** 28.11 Diyosëkur: Vëhi hnë wawën vëvë Gëres ye; vësëp vële heryidëhëhni vëyas hnë wënka wacik koyëna.

Tinti wati wëh hna fop. ¹² Rëkëbun Sirakis do ñëwëbunëho hnam wafac warar. ¹³ Tac vok ryëcalëlehnëfu rëkëfu hn'inawë Regiyo. Ga pacëk, sël pëgwëlehn cëlënd, do hnë wafac wahi rëkëlehnëfu hnë sëla Pusol hna. ¹⁴ Vële hwëtahnëk rëkatëbunëho hn'inawë tac. Umë tÿënihefu yëwëfu gë vëhni soje wafac mbëd gë wahi. Tac ryëcalëlehnëfu gë wapary fo gë Rom ka. ¹⁵ Vële hwëtahnëk vëvë Rom va njëtaniho njijëbun, vëhni njijëdëniho hafo Saha Apiyus hna do hn'ile macëde Vacery Vatar hna kancanihëfuno. Pol nundëhni tun, më camehnëka Wënu ña do ñab g'ahawëry sakahnë hadëwu ha. ¹⁶ Ante tëkëbun Rom ña, më mawëryanik Pol ntëd hn'acery minu fo gë sofade ryampo njëkanda.

Ikaraj Pol Rom hna

¹⁷ Ante ntiniho wafac warar ña Pol më payehnëkëhni vësankaf wasëwif wavë Rom wë njijëni yalu hna. Ga mbarëni më ntehnëkëhni: «Vëyënta mën, mama nkobu dila wëh bulunda fu hna, do dila fëna ile hnëmpëlëk gë namu warëm fu yä, pëlayibuho Yerusalem hna do yëdahniwu hnë wasofade Rom. ¹⁸ Vahnë vërac, ante pëcëtanihowo ña, ñadëniho tavëniho kabi ñoñ vëhnulohna ile rëfëka ndawahnëniho. ¹⁹ Bare kabi wasëwif wë ñwëyëni, më wëcahnëbuha Sesar. Bare dila rac kabi ñadëfu lehnëwëhni wameh bulunda mën yä. ²⁰ Soje umë rëyahnému ayiju nulin do hnësëhnu; kabi soje ale napëdëniho bulunda vëva Isërayel do rëkik tame yä yabahnibu gë vankëncä.»

²¹ Wasëwif w̃a më ntëkwaniha: «Wëla kayëte nte w̃atik Yude soŋe lëw̃ hu nuŋalëfuhna do la aryampo bulunda lëw̃ fu ŋa matina hatac njij pëyafu soŋe lëw̃ hu ile wok yivëna. ²² Bare ñadëfun ahnësëhnëfu wëjë dënk ile hnaharu ŋa, kabi njëtëbun gante-wo-gante nkeni vahnë vële hnësëf wameh soŋe Nkaw̃ nte rëfëdu ŋi.»

²³ Awa më kahnëndëni fac ile mbokëf mbarahnëni gë Pol ŋa. Fac rac njabinihö ntëbi haryënkwëryënkw tëkatëniha hn'ile ntëdëko hna. Kobëri g'acahnëfëf ga hafo g'anëka ga karanëdëhëhniwo. Gë Sariya Moyis ŋa do gë Vëkayëte wakila ŋa nësëhnëdëhëhniwo Naw̃ Wënu ŋa do koyëna njawëredëho kwëtahnëniha Yesu. ²⁴ Bare vëryampo fo w̃awëko wante nësëdëho ŋa, vëyëntaw̃ va ŋwëyëniho vëhwëtahnëdina. ²⁵ Wati nte pitëlëdëniho ŋa, vëwëryëlëlohna yëbëlan lëw̃ hni. Awa Pol më ntehnëkëhni: «Iyir Ipacah iŋa toña nësëhnëkëhniwo vacërakëlo hun va hnë wës kila ale waciko Esayi hna ante ntehnëdëho: ²⁶ «“Yiryeyi alehnëhni iŋi bulunda:

Kofun awëryu d̃us bare hara ñoñ yëtëluhna paryi;

kofun ayëku d̃us, bare hara nuluhna paryi.

²⁷ Paryi nke iŋi bulunda kambëkëhni vankaf va. Ciŋani vanëf va

do ndëmëni soŋe antë vinkër vidëw̃ hni va nu, antë vanëf vantëw̃ hni va nkwëry.

Ge gena umë njijakëndëni gë ŋal mën do
tavëhnakëndëbuhëhni yërënëwëhni
fëna!”✧»

✧ **28:27** 28.27: Esayi 6.9-10

²⁸ Pol më mbok ntehnëk: «Tëfëka ayëtu iñë ryampo: kabi koyëna nke, tame vële wok vëyena wasëwif va pëyayini wakasëk ipëh nte wëatik gë Wënu ña. Vëhni, nëpadëni wanës watac.»

²⁹ [Ga nësëk Pol watac, wasëwif wã kahnëtalehnëni nkwajëlëhatëndëni.]

³⁰ Wabëhn waki ntiko Pol cery nte cosahnëdëho nkehahn hna. Kacadëhëhniwo vële yijëdëho njëkëniha va fop. ³¹ Pëyahnëdëho Naŵ Wënu ña do karanëhnëdëhëniho soñe Ahwëhn a Yesu Këris g'ikwëtahn yabahn do hara memaÿehnina.

**Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala
Wamey: Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala (New
Testament+)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wamey)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
f961026b-f72f-5bd7-9f75-efa7f932577e